

הארון לטבּוֹלָל

לטבּוֹלָל

דיוון בהשתתפות:
שלמה אבנרי,
מייכאל הרסגור,
יגאל עילם,
זאב שטרנהל,
אליהו בר-נבי.

מאמרים על:
עמוס עוז: קופסה שחורה
א.ב. יהושע: מולכו
דליה רביקוביץ: אהבה אמיתי
 ועוד.

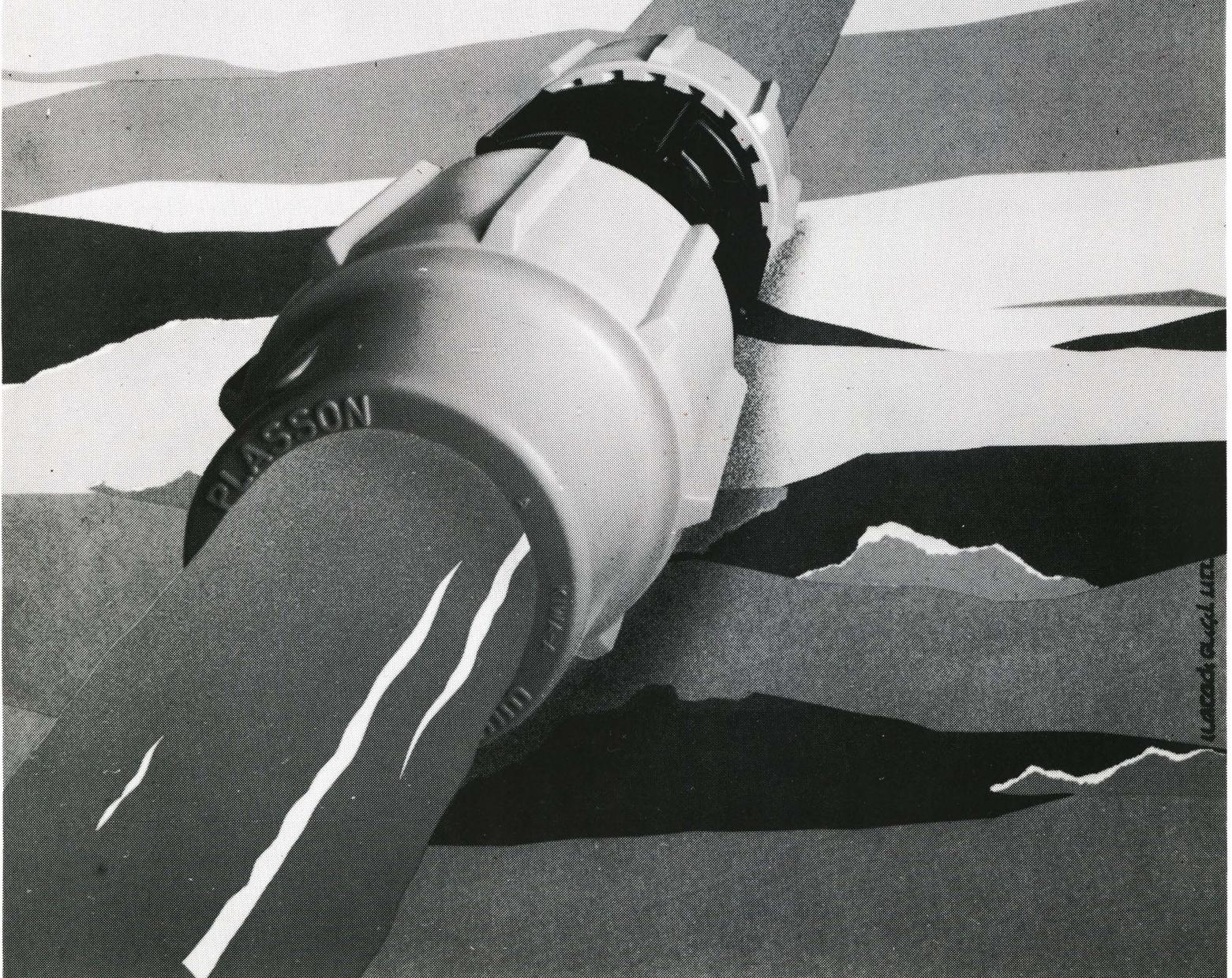
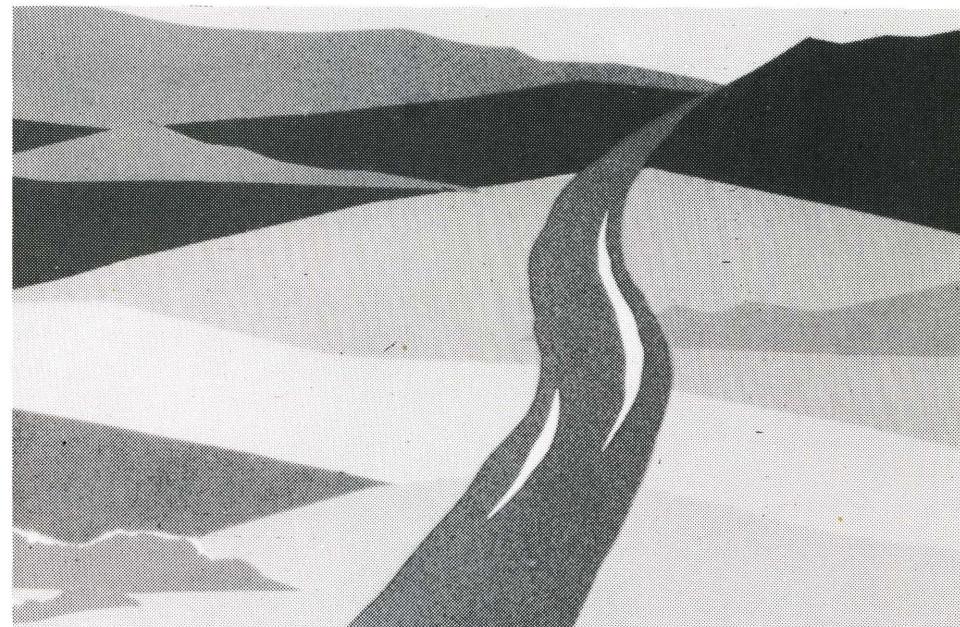
פלסאון משוקת אבזרים לצינורות פוליאתילן יותר מאשר כל מפעל אחר בעולם. אתה יודעת למה!!

בעשור האחרון מכרה פלסאון
עשרות מיליון אביזרים
לצינורות פוליאתילן ביוור
מ-30 מדינות ברחבי העולם.
חייבת להיות סיבה טובה מדוע נ
כבשת פלסאון את השוק
הבינלאומי.

בנעם, יש כמה סיבות:
חומרים באיכות גבוהה. דיקות
בייצור. מבנה חזק ויציב. אמינות
גובהה. התקנה קלה. חיים
ארוכים.
אביזרי פלסאון נמצאים בשימוש
בחקלאות, בגינון, בcenters מים
עירונית, בתעשייה ובענפים רבים
אחרים.

פלסאון, אהך ולתמייד.

 פלסאון

חדר שהוחזק

דיון בהשתתפות: שלמה אבנרי,
MICHAEL HERSCHER, ג'יגאל עילם,
זאב שטרנהל, ALI BRONFMAN.

עמ' 31-35

7	אלכסנדר ז'מני: שיר; מפולנית: יעקב בסר
9	ש. שפרה: שירים
9	מרדכי אבישאול: שיר
11	ייכבד בז'ידור: שיר
14	מרים דודו: שיר
16	משה דור: זכרונות
17	סימור מיין: שיר; מאנגלית: משה דור
24	אפרת עוז: שירים
24	שרה בז'ידי: שירים
25	משה סרטל: קטע מפואמה;
25	אבא דורו: שירים
29	אלכסנדר פן: פואמה
38	ג'ון אווארק: שלג ברייקה; סיפור
39	ヨシי ירושלמי: שירים
40	אריה רודריגו: בקיעים מוחרים; סיפור

מסה

הagit הפלרין: בין "אנתנו" ל"אני" בפואמה "אחד במאן" לאלכסנדר פן

רב-שיח

חוון שהוחזק; בהשתתפות: שלמה אבנרי; ALI BRONFMAN; MICHAEL HERSCHER; ג'יגאל עילם;
זאב שטרנהל

6	עמליה עינת: על "לשות בקהלת אבטיח" לאחד בן עוז
6	miry bruck: על "שירים ופומנות לילדים" לזיה שמיר
7	חמר ולוף: על "בלאנש" ליצחק גורמוzano
8	דידיה יצחיקי: על "אני שונא אותה דוקטור, היא מזכירה לי את המוות" לעמליה עינת;
8	"אבייגדור המאייר בספרות המלחמה" לאבנור הולצמן
9	ש. אלונינ: על "שידה מקומית" לחיים נגי
10	על "קפקא" לרונלד היימן
11	על: על "ליקוט אברהם אבן-עוזרא"; ליקט, ההדר, הקדים ופירוש ישראל לוין
12	דינה קטן בציון: על "חיי נשואים" לדוד פוגל ו"המודונה של הפרחים" ליזאן דאנה
13	יערה בז'ידוד: על "אננה ואני" לדן שביט
14	על "סדר שירים" לאוש ריך
15	רות קרטז-בלום: על "אהבה אמיתית" לדליה וריבקביין'
17	דידיה יצחיקי: על "בראש השונית" למשה דור
18	יאירה גנור: על "מולכו" לא.ב. יהושע
20	שרית פוקס: על "מולכו" לא.ב. יהושע
22	ניצה בן דב: על "קופסה שחורה" לעמוס עה
23	רחל דנה: על "קופסה שחורה" לעמוס עה
5	מדורדים קבועים: לפי שעה; המלצה עתון 77

חתום על "עתון 77"

לכ"י תי"ד, 16452, ת"א
הנני מבקש להיות מני על "עתון 77"
לשנת 1987/1986

שם ומשפחה

כתובת

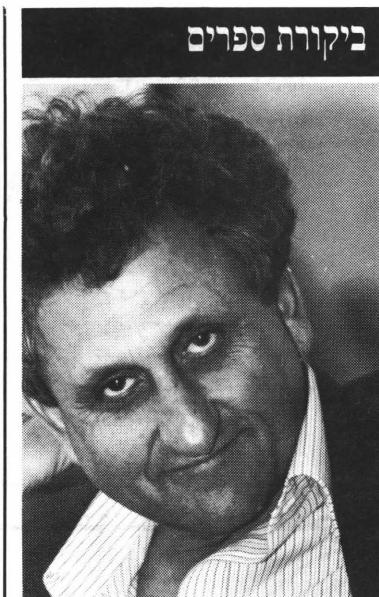
טל

מצורף בויה ציק על סך 35 ש"ח עבור 10 גלגולות, כולל משלה המשך על בנק.

חתימה תאריך

ביקורת ספרים

על "קופסה שחורה". עמ' 22

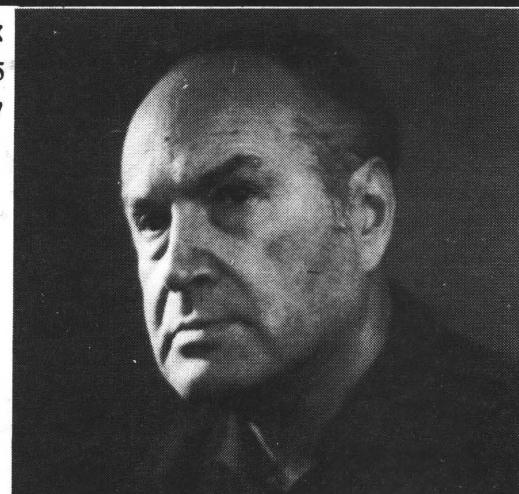

על " מולכו ". עמ' 18

מסה**אלכסנדר פן -**

15 שנה למותו.

עמ' 28

עמוד השער:

פנחס עשת, "פורען עברית",
חיתוך עץ.

ITON 77**Literary Monthly**

In collaboration with Beit-Berl

Editor: Jacob Besser

Assistant Editor: Amela Einat

Managing Editorial Board: Shimon Ballas, Shlomo Ben-Ami, Josef Gorni, Aharon Harel, Amnon Jakont, Sasson Somekh, Shlomo Tanny.

Theater: Nurit Yaari, Shimon Levy, Galia Shifmann.

الادارة وهيئة التحرير :

شمعون بلاص، شلومו بن عامي
يوسف جورني، أفرون جاكوبنت، ساسون سومينخ، شلومو طاثני، أهرون هارنيل.
المحرر المساعد: عبيلا عينت

המוני: אגודות סופרים ואמנים לקידום הספרות והתרבות
בישראל – מוותה.

מצוריר המערכתי: מיכה בסר

יניקו: שמואל רוגלט

בסייעיו: משרד החינוך והתרבות, המועצה לתרבות ולאמנויות הסתדרות העובדים הכלליות, המרכז לתרבות ולהנחות. קרן התהבות א-ישראל.

המערכת והמנהלה: ת"ד 16452 ות"א, טל 03-456671.

המערכת אינה אחראית להנחות המדומות;

כתב יד אל אס צורפה אליו מעתפה מאוביה.

הפניות למועדות מתבגרים לטלבן אקס ו록 בלס 03-456671.

חומר יש לשולח רק בדואר וגליל, שהוא מודפס לאלחוט כפוף על צד.

סדר צללים, להחות והדפסה: דפוס בארי, קיבוץ בארי.

הפקה: "אטלט" בע"מ.

מודעות: לימור שבתאי; פרסום שיטות-שר; טל 03-245146.

עתון 77**ירוחן לספרות ולתרבות בשיתוף עם "בית ברל"**

שנה י"א, מס' 87, אירז תשמ"ז, אפריל 1987

העורך: יעקב בסר

עוזרת עורך: שלמה טנא, שונו סומך.

מערכת והגלה: שמעון בלט, שלמה ברעמי, יוסף גורני, אהרן הריאל, שלמה טנא, שונו סומך.

עריכת מדור לתיאטרון: נורית עיר, שמעון לוי, גליה שיפמן.

עריכה וריפת: ציון קובריקובה.

מעוצצת מרכיבת: יצחק אורובוך אורופז, גילה בלט, מיכל גורנן.

יוסי הדר, אהרן זידנברג, א.ב. יהושע [ח' פיס], יורם קנייק, עוזר רבין, ש. גירושו שוהם, אנטון שמאס.

הסתדרות שימשה מראשית הקמתה בית לכוחות היוצרים בכל התחומים. אנשי הרוח והספרות, החינוך והאמנות, המדע והיוצרה חבו לאנשי הסדנא והשדה בתנועה הולונטרית של העובדים והיוצרים, שערכיו חברה, אنسות ולاء משולבים בה ללא הפרד.

הוועידה קוראת ליוצרים בישראל בכל התחומים להיות שותפים בזכויות ובחובות, תוך הטלת מלא משקלם, למפעלה של ההסתדרות למען יצירתם עם עובד, למען עיצוב דמותה של ישראל כמדינה מתקדמת לעיצוב אדם בונה חברה ומולדת ונאמן לקיומן

(מהחלטות הוועידה ה-14 של ההסתדרות)

הסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל הוועד הפועל

המרכז לתרבות ולהינוך

**ביום ה-1 במאי, חג העבודה
שלוחה ברכת מועצת-פועלי חולון,
על נבחריה ועובדיה
לחברי ההסתדרות ובני משפחותיהם
ולהנהגת ההסתדרות הכללית.**

**משה רינת
מציר מועצת פועלי חולון**

ירושלמי, ג' בשבט ה'המ"ז
2 בפברואר 1987

"עתון 77"
ול-אביב
חברים יקרים,

ערעד אני משಗר אליכם ברכות טובות -- בהג'עך לשונכם העשירין.

"עתון 77" אייננו סתום עוד כתוב-עו לענייני ספרות וhogot -- אלא יrhoon לוחם שקיבל על עצמו, במודען, אוורי ומחופף הפליטי בשנה 1977, להוביל טור א'יאי, טור חנומי -- אליו מפנה בחשיבו, אליו בדיקת עצמיה.

וזמה כי אכן חיים היום על חפר המפtheid בין שני טוגי ספרות: זו האינטלקטואלי-ספרנית -- פרי המנטיליוו ואלטיסטיוו משוו, שלפני כניהם "עתון 77" לזרה; זו והודשה -- המעשית, המעורבת, הסוציאלית. ייחן שאו מוקם השינוי, החכני והמושכלתי והקובקיות -- ווופיט השכל הישר, ווותלבות וחרגש הבלתי-אנצטוי. מכל מקום, אני מסוגל לומר ל"עתון 77" את זה השפעה על דרישת השינוי.

עליך זכאות,

שעון צרטס

החלטות הוועידה ה-33 של אגודת-הספרים העבריים במדינת ישראל

- * והרונית, של כל הכאים בשער הארץ, ובכעה את נוכנותה להטוט שכם.
- * הוועידה מטילה על הוועדר החדש לעיין בוגיותיהם של סופרים שהלכו לעולמם ולדון מחדש בכל עטפי ההסכם עם הספרות הצייבורית.
- * הוועידה קוראת למשרד-החינוך והתרבות להרוחיב את הוראת הספרות בכתב-הספר, ובשם-אפן ובשם מקורה לא לomezma.

- * הוועידה מחזק את ידי כל הגורמים הפעילים למען גישור הספרים החברתיים.
- * הוועידה מחזק את ידי העוסקים למען השלום באזוריו.
- * הוועידה קוראת לננסת לבטל את הצנזורה על מהזות.
- * הוועידה פונה לכל גורמי הקטליטה במדינת ישראל, לעשות הכל מען חי קליטתם הלשוני, התהבותית

המלצות "עתון 77"

- גבריאל פריל: חמשים שיר במדבר; שירים; סימן קריאה/ הקיבוץ המאוחד.
- אנדר אלדן: זורם זהיר כזר; שירים; הקיבוץ המאוחד.
- סחר חיליפה: החמנית; מערבית; רחל חלבה; מפרש.
- אהרון אברמוביץ': המלחמה המכרצה; יהודית-המוחזק במערכה נגד הנאצים. מוסquit: איזה ברונר; מORTH; ספרית פועלם.
- טום קליסי: המרדף אחר אוקטובר האדום;anganlit: יוסף אשכול; מודעון קוראי מערבי.
- פרץ-דרור בנאי: בדים; שירים; ספרית פועלם.
- אורציזון ברותגא: מוקם נפלא; שירים; ספרית פועלם.
- מרדיyi אבישי: בין עכשווי ואתומיול; ספרית מערב.
- דוד אבידן: שירי מהאה; שירי אהבה ומין; מהדורה שנייה; הקבחן המאוחד.

**מערכת "עתון 77"
مبرכת את אזרחי מדינת ישראל
וأت ציבור העובדים
לרגל ה-1 במאי ויום העצמאות.**

טרור לטrror יביע...

מכבר באירוע פומבי שהוקדש ליום השנה ה-15 למותו: "מדינה עצמאית המנהלת פעולות התגבורת תוקפנית ומפעילה טרור נגד מדינה שכנה, יש להגביל לגיביה ביד חזקה וישראל. אך עם כבושה המפעיל טרור נגד שליטון כיבוש נמצא בעמדה של מרד, וזה בהחלה מצב אחר". (הציגו עפ"י הזיכרון).

ד. לו הייתה פלסטיני, הייתה פונה בלשון BOTHE לא פחות אלה המתיימרים ליצג את העם הפליטני, ואומר להם: כל עוד לא תחינו לטרור נגד אזרחים שלווים, לא תהיה הידברות. אם

יש ברצונכם להיות צד במשא ומתן, עלייכם להכיר, בלשון ברורה, בעבודות כמו - קומה של מדינת ישראל והייתה מוליתו של העם היהודי והיושב צד ימין

העם הפליטני באזור זה. כל זמן שאליכם נוהגים כך. הרו שאתם מסכנים לא רק את מדינת ישראל, אלא גם את עתידי הלאומי של העם הפליטני, ומשום שאינני פלטני, אלא יהודי הרוצה

בשתיוף חיים ושכנות טוביה עם העם الآخر, הריני פונה אל רעי הספרים הפליטנים - והוא אתם ליפא באחוני הנגচם. בקשו אתם קומו של דיאלוג מען חי כולם כאן.

יש לומר כי ניכרים סימנים הראשונים של פתרון כלשהו. אני רומז בכך לסיכון התכנסותה של ועידה בינלאומית, אשר בעקבותיה עשויה לבוא איזו שהיא נורמליזציה של חינוי, או לי קין הססוך שתבע ומשיך להבוקע קרבנותה ריבים משי הצדדים.

רעין הוועידה הבינלאומית, רואי מטעוררת פעילות לכן שלא כל תמייה. מפתיע לנו מושב קן הססוך שתבע ומשיך פעם לתכתייה. ואנו, אזרחי העדינה, קשה לנו להשליט פחד השנה ומוליכים לאסון שוב ושוב. והממשלה נגענה פעם אחר פעם לתכתייה. ואנו, אזרחי העדינה, השגורה כה רגישה של מדינות לאומיות, מי שקובע, למעשה, את הקו, הэн חבורות קאנים חמושים הולפנים מדי פעם את המדינה בגורונה.

ג. בל-ישלה עצמו איש - אין כיבוש הומני ואין דיכוי ביד רכה. דיכוי הוא דיכוי וכיבוש הוא כיבוש. ולא פחות מני הנכש נפגע גם הכבוש. מוטב שנדע זאת. והפגיעה בו כפולה - פיזית. וחמור יותר - מוסרית.

בקשר לכך אני נזכר בדבריו של משה סנה המנוח שצוטטו לא

הנחתנות מחויהית

אהוד בן עזרא: לשוט בקהליפת
אבטחה; רכגולד ושות'
חברה בע"מ — עירית שגיב
מושאים לאור; 1987;
עמ' 222

אהוד בן עזרא

פתחות لتיבת הסוד של ביאליק

זיהו שמי: שירים ופזמון
גם לילדיים. — לחקר שירת
ביאליק לילדים ולנוער, הוצאה
פפירוש, בית ההוצאה
באוניברסיטה ת"א, 1986, 190 עמ'.

הקובץ שירים ופזמון לילדים של
ביאליק לא זהה בעבר למחקר מעמיק.
חבירו לכך סיבות רבות, והחשובה
שבחן היא עדתו המוזלזה של ביאליק
עצמו כלפיהם. ב麥תבו לפרישמן כינה
אותם "פּוֹרְוִיס" ו"מְפּלָעַט". ייתכן גם שם
שהעובדה שהשירים נועדו לילדים.
רמזו לחוקרים שהם חסרים את
העומק הנדרש ביצירה הקנונית. מה-
גם שהציגות גועז ומשורר, וככל
שונות, מהם לגיל הרך ומהם לנער.
דין עמוק באבחן אלה דורש ידע
אינטלקטואלי, בספרות חינוך.
לא רצחה להתמקם בזיכר נונאים.
משאבים על "מְפּלָעַט".

זיהו שמי לא נתפתה להאמין
להערכתו של ביאליק את עצמו,
ובמחקרים הכלולים היא עוסקת גם
בשירי הילדים שלו. עיסוק זה הביא
לשורת מאמרים מתרקים המתיחסים
לאספектים השונים של שירה זו.
ב"פתחות לתיבת הסוד של ביאליק"
העובדת בחינו: "עובדת, אני יושב כל
הימים בכתה, וכותב, ועשה הפסקה
— ומבלט, ומתבלט, וקורא ושותה
בדמיונו, ואילו אשתי עובדת מהוויז
לכיתה, נוגגת במכונית... לי אין אפילו
רשון נהיגה אבל גם אין לי כבר רגע
נוחיות" (עמ' 104).

אלא שבוחן התלטפות בין עיל-זמנית
זו של המספר את עצמו, הנותנת
לגייטימציה בוגרת לсловם הערכים
המוטשטים ממי לא בני הנעור
כיוום, מועברות גם אמתות-יסוד
ערכיות ראשונות במעלה, אשר יתacen
שתיראיינה אמינות לקוראיין, דואק
על רקע ה"כפירות" הנוצרות: "מי
שאינו מעמיך לראות מה ששהומנים
השתנו והיחס לשאלת המיניות' נעשה
חופי וונרים נגורות מתנסים בהרבה
דברים מוקדם יותר משעהו הוריהם
בעזרותם, כן, אבל — בשעה אתה

מתאהב, איז דבר לא השתנה מי-
אברהם אבינו. פתאום כל העולם מצד
אחד ורק היא, הנפש האהובה עליו
— מצד שני... והסיבה שאני כותב

את הדברים האלה, היא התקווה
שאנשים צערירים ייבינו... שאח גורל
האדם, גם בתקופת התבגרותו, קבוע
הלב ולא' השאלת המיניות'. אפשר
להשביע בכמה דרכים, אפילו לדבר...
את אברה'ם, אבל אי-אפשר להרגיע
בスピוק עצמי את הלב האוהב..." (עמ'
185).

הספר השופע דינמיות צבעונית נקרא
ברහיטות ובתחותה הננתנות רביה,
כאמור, אלא שבצד אלה, ולמרות
אליה, הוא מותיר גם תחותה תהיה
מסויימת לגבי מה שנראה ככסות של
פינוק מונתק שעתפה את ההליך
צמיחת של בני דור-המייסדים — על
רקע התקופה המודרנית. ■

עלמה עינת

זיהו שמי

חג. ביאליק

יש לחפש אותה תחילתה במטמוניות
ומחריפות עד שתימצא".
שירי הילדים של ביאליק שמשו על-
פי שמי, דיאלוג סמי עם חדשני
השפה העברית. בתחום חסר ברירה
אם-גם בשם-ץ רצן "אימץ" לו
המשורר, מרכיב ופה ואף את המלה
אופניים, חידושו של בן אב'ו)
מכוניות (חידושו של בן אב'ו)
שנשא-חנן בעיניו. אך במקביל,
המשיך ללחום במחדשים. והוא לא
קיים, למשל, את חידושו של בן-
יהודה "תומורת", והמשיך לנوتה
בשם "מקהלה נונאים". לא קיבל את
ה"סיכון" של אמרם ב-א-ב', אותו
כינה בשם פרעה, לא קיבל את ה"חיל"
של בנ-יהודה והשתמש בציורים
"איש צבא", "גיבור חיל" וכו'. אך
עicker מלוחמו תחילה בסימות איה
של בן-יהודה. כל מילה בעלת סימות
כזו לא נתקבלה עלי-ידו או שנותן לה
את סימן ה-א-ב', וכך: העגבנייה בשירו
היא עגנית, החונוכה היא מנורת
חנוכה, והסונגניה היא אספוג (על
משקל אתרוג).

אספקט אחר עליו מציבעה שמיר הוא
ה"אניאמין" הפליטי של ביאליק
שאף אותו לא חשף ביצירתו הקנונית
ואילו באגדה "שלשלת הדרמים"
המצויה בקובץ "ויהי היום" מוסגר
"אניאמין" זה לקו-רא — צידודו
במידניות הבהיר הבהיר של ויזמן, הכרעתו
האישית בזכות העלה לארץ ובזכות
הבחירה לגרוע בישוב קתן ושל
בעיר אירופית מעתירה.

שמיrig עמודה גם על החדשושים
הפואטיים המהפכנים של ביאליק
בשירים אלה, כמו המעבר אל
ההטעמה הספרדית הארכ'ישראלית
ועוד ועוד, אך המרטוק ביותר הוא
דואק הדין שלא בכיאליק המהנן:
מסתבר כי قيمة חתיבה וחבה מאד
בין שירי הילדים שלו, בה הוא יוצאת
נגד "מחזקי הנושנות", המלים
הוותיקים הנוגעים בילדים בכפיה,
ודורשים מהם شيئا לא תכלית וללא
תועלת. ביאליק המורה מציע על
גישה חינוכית נסות רוסו: הנקנית
מייע בדרכי נועם. מתן חופש לחולם,
להנוט מהתובל. תביעה זו מופיעה על
להתבלתי. תביעה זו מופיעה גם
ביצירתו הקנונית "ספריה", אך עיקר
דבריו מושמעים דואק בשירים: "הගרי
בבית המלמד", "מורנו רב חסילא",
"אלף בבית", "מעשה יולדות" ועוד ועוד
אחרם.

לסייעו נוthen הספר לדוראיו מפתח
לקילתי סודותיו העולומים של ביאליק
— בתחום האישי, הפליטי, הלשוני
והחינוכי. באמצעותו ניתן להעניק
יותר גם בהבנת השירים הקנוניים.
הספר מתרך לאנשי ספרות, חינוך
ולכל אהובי שירת ביאליק. ■

מירי ברוק

יצחק גורמאזנו גורן: בלאנש, הוצ' עם עובד, "ספריה עם", 212 עמ'.

בלאנש היא ציירה יהודית יפהיפה המתגוררת עם סבתה, מאז הגירו הן מהאי קורפו לאלבנטדרונה. אביה ומאה זובחו איש לדרכו ועד בקורפו ולא נודעו עקרותיהם. היא נותרה איפוא עם סבתה השנואה עליה, והי

המצטצום שהן היו (יחסית ליהודי אלבסנדריה האמידים) חקרו בה לשאוף להציג כסף וחפצי מותרונות בכל מחיר.

העלילה הנarrantה ביצירה נטוית סביב שת מייערכות יהסים אותן קושת בלאנש: האחת — עם גסטון בן רshed, צער שעיר שהיה בנו של מעמידה. תחילה של קשר לשאת סוערת, ואולם גסטון ביכר לשאת לאשה אחרת, שזכה בנדינה העשרה. בלאנש שחשקה בגסטון ובכפסו נאותה להיות פילגשו, ואולם גם

תקווה שנישאו בעידן, ואולם גם תקווה זו נופצה לאחר שגסטון מת בתאונת-רכס. השניה — עם רפאל ויטל, בנה של שכנתה טובולה. קשר זה נוקם בין סבתה של בלאנש ואמו של רפאל, אשר החליטו לשדר בין

השנים עם בטרם פגשו זה זהה. הקשר בין רפאל ובלאנש התפתח בהתאם למצב קשייה עם גסטון ולמצבי רוחה, עד כי לבסוף הם התהנתנו עללו לישראל. ואולם, מחלת הנימפומניות שלבלאנש לקחה בה עוד

באלבסנדריה החrichtה בישראל, ורפאל נאלץ להתרשם ממנה. יוציאין כאן דמוויות המופיעות בבלאנש" ל"קץ א'" היא שיבוץן של בבלאנש". מאחר שבמגמת זו צר

המקום מלבחן את כל הדמוויות המופיעות בשני הספרים. נעסוק כאן בדמות מפחח אשר ביטוחה בבלאנש" הוא מענין, אם כי מאר בעייתי. הקורא בבלאנש" יוויך במרה בתופעה מעניינת המייחדת את תיאור משפחחת איה של טובולה, אמו של רפאל. בכל היצירה יכולה לא מוזכרת אף דמות משפחחה מסוימת זו בשם הפרטוי, אלא בדרך בה היא מייחשת אל רובי. נביא להלן מספר דוגמאות: הסבתא מכונה — "סבתו של רובי" (עמ' 36 ובמקרים נוספים).

אב המשפחה מכונה — "אביו של רובי" (עמ' 53, ובמקרים נוספים).

המשפחה ככלו וכן הבית נקראים "משפחתו של רובי" (עמ' 203) "ביתו של רובי" (עמ' 62) במקביל לכך ניתן למצוא בספר "קץ אלבסנדרוני" שאחת הדמויות הראשיות שם נקראה כל הזמן בשם "אחיו של רובי" ואף לא פעם בשם הפרטוי. נשאלת איפוא השאלה מיהו רובי ומדוע המחבר מצא לנכון להעניק לנו חנותו מקום כה מרכז ביצירה.

אם ננסה לחשב את גילו של רובי נוכל להגיע למסקנה, כי עפי' הנתונים שמספקת לנו היצירה, אין אנו יכולים לבש תמונה חד-משמעותית. יש ורובי מתואר כילד בן 5 ("רפאל נזבר בילד רובי, חבורו הטוב בן ה-5" - עמ' 145), ויש כילד בן 10 (עמ' 205). ואם לא די בלבול זה הרי שספרך אחד (פרק 13) הוא מוזג הילד קטן — "רובי הילך עם דודתו על המדרכה

— ידו הקטנה בידה המוגנית..." וידו הקטנה בידה המוגנית..." (בלאנש, עמ' 63) — וראה ב"קץ א'" מוקדש פרק שלם לנושא אלבסנדרוני" בשם "קדוגיקם".

2. תאור רחוב מוקדש לקשטים המיחדים שנוצרו בין בלאנש למעברם

לשלון נמוכה ולהיפך. בדברים שהבאו לעיל ציינו דוגמאות אחדות לערבים חדים שעשווה המחבר במעבר בין רמות שונות של לשון. נביא להלן עוד דוגמה אחת בלבלה, המתארת את אהבתם של בלאנש וגסטון: "שנה וחצי אהבו זה את זה כמו בספרים, אהבה רומנטית וחושנית כאחת... אהבה שהיא טרקלין עצמה, וגם פרודור לדבר אחר, נפלא מזה — לישואן, להקמת משפחה. בספרות, ולפעמים גם במציאות, אהבה שכואת יש שהוא פורצת את חומרה ההוויה הריאלית הרודהה, אם כלפי הטרגדייה ואם כלפי הסוף הטוב של הקומדייה הרומנטית. והנה החפשס לו כל הבлонן הצבעוני הזה למן אני" קלימקס מביך בכיתר הקפה הומה, והדרמה מתפוגגת בトルן ההמון וההבל" (עמ' 16). הבאתי כתה זה בשלהי מעתה מאחר שלדעתי הוא ממשיכו מהחירה כמה מגערותיה הבולטות של הייזרה — מלכותיות ושימוש בלשון גבוהה ופילוסופית (כיבור), מתוך מגמה להרים, עד כי הדריך גובל בקייטש.

2. בעיה חמורה נוספת נספתה היה בעית הזמן ביצירה. קיים ערובו בין זמן הספר הזמן בו נמסרת היצירה על-ידי המחבר (וקיים ציון מיוחד לכך — ראה עמ' 10.8.85 — ראה עמ' 212) לבין הזמן המספר שמתאר את התרחשויות האירועים בשנות הארבעים. שימוש היתר שعروשה המחבר ב"פלש באק" טומן לו בסופו של דבר פח, עד כי נוצר ערובוב בין שתי מערכות הזמן. ווגמה מובהקת לערובוב זה נתן למצבוא בכך שנאמר על רובי שהוא אהב רק סדרות של "סופרמן" ו"פלש גורדון", שהוצעו לפני הסרט העיקרי, ואת מגנית ההימנון המלכוטי המלאוה בהקרנת צלום של המלך פארוק לפני כל סרט (עמ' 45). נראה שהמחבר שכח, כי הסדרות אותן ציין הן נחלת הדור שגדל בשנות ה-80 ואילו המלך פארוק ירד מגודלו בתחלת שנים ה- ■ ...50

תמר וולף

ALEKSANDER ZIEMNY

אלכסנדר ז'ימני

פולנית: יעקב בר

שיטת

השלם א'ת

מה שצזרך זה רק קック'לה:
נעביר את הזמן אל אופנים
אטיים וגדולים יותר.
הזמן, בו מوطב היה להתחמק
והוא אכן היה.

אני אומר לך, יצטמחו מעט גמלים
ומוראות הרים
גם אם בנסיבות משהה, כמו עצומות שבורות
ללא לוחיות-תמייקה עד לאצ'יעת.
די להם להתגלל על המוקבות
לאחר נפצוצים והתרסקויות.
שוב לא נשבו אום מחרש.

ונלכון כפי' שhn.

אלכסנדר ז'ימני — משורר, מסאי ומחזק פולני ממוצא יהודי. לא מכך פרנס בפלין אנטוליגיה נוכחית מן השירה העברית (מכיאליך ועד ימינו). השופעה בהזאה המלכוטית הדוליה החשוכה ביצור רם. בימים אלה מגיע ז'ימני לביוקו השני בארץ, ואנו מקרינים את בואו לבקרה.

האינפורמציה שאחותו של רובי מוגרת ממנו באחת-עשרה שנה. הדבר בא לידי ביטוי ב"קץ א'" (בלאנש, עמ' 112) — רובי חייך להיות גדול מגיל 5, בסביבות גיל 9. הבלתי סביר דמותו של רובי גדול, כאשר אנו בוראים את עמדתו של ה"אני המספר" כלפיו. באחת הפעמים בהן נישא המספר על גל הפתאות אומר הווא: "עתיד וובי יוכור יפה-יפה את המאבק העקשני הזה ברוח הפורעה העולה מן הים והודפת אותו בכוח אדר" (עמ' 46). מיהו הנושא של המשפט — רובי או המספר? נוכל גם להבהיר, כי האני-המספר מיחס לרובוי דרך הסתכל באשה. למראה הניגוד המוזר שכן פיי פניה וקטייפות עורה לא היה לו נוח, ובלבו היהת מינן ערגה עומוה" (עמ' 49) וכן — "רק כעבור חמיש שנים, כשיעלה רובי ארצה, ישוב ויראה עניינים שכאללה, רויות סבל של דורות, אשנבים לצער העולם" (עמ' 47).

ראיה פתאומית זו, אשר המחבר כה נוטה לגלוש אליה מעוררת בנו בהכרה את התהיהה האם אין רובי למשעה גילומו של האני המספר, וכיים כן נסניין לשחזר לאחר נקודת-מצב של ילד עם דרך אליו היהת משורר האפילוג החותם את הספר משאר שאללה זו פתוחה, מארח שהוא מתאר בוגר בוגר, אשר מכך יעצורו של רובי כယור. עשרים שנה, ואילו לאחר מכן הוא שאלת השעה בלבד — ת.ו. הוא שהוליך באוותה הצעירה בלבבי, שהיית גם אני בין הקרים. ספר את סיפורם של בלאנש ורפאל ויטל" (עמ' 212). לסייעו, ברכזון להתייחס לשתי בעיות חמורות ביצירה שלפניו:

1. מעברים מלכותיים מלשון גבוהה

הז肯 של רפאל, שמעון ויטה. באחת הפעים פונה המחבר אל קהל הקוראים ואומר — "אולי יש לנו שוכנים את מקומה של בלאנש בהרהוריו המיסרים האחוריים של יוסוף חמדי-עלאי הז肯 בספר "קץ א'" (בלאנש, עמ' 196) — כוונת הדברים היא להזיהות רוכבה בלאנש מופיעה כאשר עירומה רוכבה על צף, אשר דמותה נמנגת בדמות הסוסה לילא. ("קץ א'", עמ' 195).

3. המחבר משתמש בטכניקה של הטרמה, שעה שהוא מקדים את דבר חתונתם העתידית של בלאנש ורפאל להשתלשות המאורעות (עמ' 196). ברם, מאחר שהדברים מתייחסים לנארם ב"קץ א'", הרי שההתרטמה כבר סיירנו ב"קץ אלכסנדרוני" אך עמדה בלאנש באותו ה"מועדון" הבהיר רוץ אל רפאל נשקה לו החולן והכרזות רעננה כולם והכרזות רודא — ("בלאנש" עמ' 196) ונשקה לו לעיני כולם והכרזות רפאלו ואני עומדים להתחנן" ("קץ א'", עמ' 170).

האוצר המפורסם בספר "קץ אלכסנדרוני" ב"בלאנש" מלמד איפוא, כי מנוקדת מבטו של המחבר יש לראות שני ספרים אלה מתייחסים זה זהה, שכן אחות לא היה המחבר טורה בבלאנש". מאחרות לא היה המחבר טורה שוב ושוב להקביל בビינם. ציינו לעיל, כי טכניקה נופפת בה משמשת המחבר לצירת קשרות בין "בלאנש" ל"קץ א'" היא שיבוץן של דמוויות המופיעות בבלאנש" בבלאנש". מאחר שבמגמת זו צר המקומות מלבחן את כל הדמוויות המופיעות בשני הספרים. נעסוק כאן בדמות מפחח אשר ביטוחה בבלאנש" הוא מענין, אם כי מאר בעייתי. הקורא בבלאנש" יוויך במרה בתופעה מעניינת המייחדת את תיאור משפחחת איה של טובולה, אמו של רפאל. ככל היצירה יכולה לא מוזכרת אף דמות משפחחה מסוימת זו בשם הפרטוי, אלא בדרך בה היא מייחשת אל רובי. נביא להלן מספר דוגמאות: הסבתא מכונה — "סבתו של רובי" (עמ' 36 ובמקרים נוספים).

אב המשפחה מכונה — "אביו של רובי" (עמ' 53, ובמקרים נוספים).

המשפחה ככלו וכן הבית נקראים "משפחתו של רובי" (עמ' 203) "ביתו של רובי" (עמ' 62) במקביל לכך ניתן למצוא בספר "קץ אלכסנדרוני" שאחת הדמויות הראשיות שם נקראה כל הזמן בשם "אחיו של רובי" ואף לא פעם בשם הפרטוי. נשאלת איפוא השאלה מיהו רובי ומדוע המחבר מצא לנכון להעניק לנו חנותו מקום כה מרכז ביצירה.

אם ננסה לחשב את גילו של רובי נוכל להגיע למסקנה, כי עפי' הנתונים שמספקת לנו היצירה, אין אנו יכולים לבש תמונה חד-משמעותית. יש ורובי מתואר כילד בן 5 ("רפאל נזבר בילד רובי, חבורו הטוב בן ה-5" - עמ' 145), ויש כילד בן 10 (עמ' 205). ואם לא די בלבול זה הרי שספרך אחד (פרק 13) הוא מוזג הילד קטן — "רובי הילך עם דודתו על המדרכה — ידו הקטנה בידה המוגנית..." וידו הקטנה בידה המוגנית..." (בלאנש, עמ' 63) — וראה ב"קץ א'" מוקדש פרק שלם לנושא אלבסנדרוני" בשם "קדוגיקם".

2. תאור רחוב מוקדש לקשטים המיחדים שנוצרו בין בלאנש למעברם

דמויות בmeshברם נפשים

עליה עינת: "אני שונא אותה דוקטור; היא מזכירה לי את המות", סיפורים; ספרית פועלם; תל אביב תשמ"ז; 96 עמ'.

שמונה הספרים הקצרים המכונסים בספרה החדש של עמלת עינתם בעלי מיצורי פסיכולוגי, אבל, שכן כחלק מסיפוריה הקודמים, אין העולם נתפס כאן בעניין של פסיכולוג, אלא בעניין סופר בעל מודעות. גיבורייהם של כל הספרים נתונים בmeshבר נפשיים. ככל מספרים על בידור, שונות, היה דחוי, על אמת המלחלה והמוות. המשברים מסתברים, בחלק מהסיפורים כתראומה קשה, כתשכיך אם, "תשכיך אב" וכיוצא באלה, אבל אלה אינם עלולים מ" ניתוח" פסיכולוגי, כי אם מתיאור ספרותי.

האמיצים הספרותיים המשמשים בספרים הם מגוונים ביותר. באחדים, "דין תנואה", למשל, או "התריס נשבר", וכן גם "בגידה", צמוד המספר הנעלם לתודעה הגיבורים, ובכך מובלט המיצע הפסיכולוגי שלהם. "המזרן", לעומת זאת, מוספר בוגר דראון, מה שמייחיב את הקורה לחושף את המסכות שמתכסה בהם המספרת כפולת הפנים, או המפוצל, הלא מהינה. הסיפור מ" ניתוח" מה שקרה לסן עוזי" מספר בريحוק כלשהו, תוך התבוננות חיונית במתරחש, והוא אומר להסיק את נראות מהתרחשויות כפי שהן נראות למתרבנן מהצד. ועוד שני סיפורים, "פרקים במסעו של ליזיר סבירסקי" ו"כל האמת" קרובים מאוד לנוסח של דין וחשבון "אובייקטיבי". סיפור הכותרת של הקובץ, "אני שונא אותה דוקטור, היא מזכירה לי את המות" בני בטכניקה מעורבת, העשרה, המדגלת מעדרה של כל-ידיעת שנותיה של הצעירה, בקשר להרואות את הקיזוני ואת ההררי, המציג בפרש דרכם, כביתי ספרותי לנורמלי או אף לבנאי. עם זאת, ה"כשות" הפסיכולוגית מעניקה לטיפורים מבנה ספרותי רב עניין. בו עליה הביעיות מבעד ליטיותה ה"מכחישים", ומהיבת את הקורא לפענה ולהשוף אותה. יש עניין רב בספרים קטנים אלה של מללים, בדרך ניכרתם. יש בהםbettaha רכה, שלמים מהנושאים הנעלם עינית, בנושאים, בבעורם של המלחלה, ואלה של התימאטית, באותם ימים, מייחסת לו מסר יהודי וציוני, ומזכיבה אותו בסוגرتה של הספרות העולמית העוסקת ביפויו של מלחמה מה חזית. כמה אפשר להעמיק בצלחת מך? הולצמן סוקר אם כן את יצירותיו של המאייר ומתאר אותן בהרבה. הוא להה כמעט מפסיק סקירה נרחבת למדי על המחקר העולמי בספרות המלחמה, ביוגרפיה של המאייר, תיאור החלק הפרוטום של כתביו והתקבולם. כמעט מונוגרפיה מלאה. כשהוא מגיע לשירו של המאייר (שם), אגב, טובים בהרבה מיתר כתביו) הוא אף מוסיף פרק המסביר מהו אקספרסיוןיזם באננות ובשרה. יש לומר לשבחו של הולצמן שהוא המאייר. פעם הוא היה גדול. כתוב רבי מכיר, ערך שערוריות גדולות על דבריהם שכבר נשכחו. ערך גם כתוב עת שהיה ככל הנראה חשוב באוטם ימים. היה לו גם מיאטרון — "הקומקום", מספרים שהיא טוב. אני עצמי חבל לו חוב גדול בגין "הרומן העזיר", סדרת הספרים והנובלות שתורגמו מהונגרית והציגו לאור בשנות הארבעים בחוכרות קטנות, על נייר עתון זחחוב. הן עזרו לי להציג על שיעורי הספרות הכלתית אפשרים בגמנסיה. איך בכייתו על "האדם השחור" שנקבר חיים במכרה הפחים. כמה חרדי תחילה שגויים על כורחו על הווה המשברי שונה בנסיבות. "דין תנואה" מתבטאים

הדברים בהתומות פיזיות, בויתו על המאבק וההתמודדות עם קשיי החיים. ב"בגידה" מדובר בהתקף לב, וב"אני שונא אותה דוקטור" מתמודדת הגיבור התמותות נשית.

הראיה הסינאופטית מאפיינית גם את מרכיב היספרים האחרים שבקובץ. אם כי אין זו בהכרח סינאופטיות

שבזמן. ב"התריס נשבר" מצויה הגיבורה, בוגפה, בסדנה של דינמיקה קבוצתית, ובכוד משותפי הקבוצה

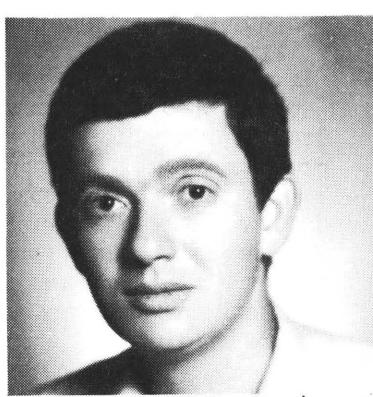
"חוורים" אל עברם, נמצאת תודעה בכית, אצל — בעל? מהבהה? —

הסיפור "לייזר סבירסקי" נוע בין האב הוזן, על ספרתו, לבין הבן המתפל בו, הנמצא על ספר זקנתו. ב"המזורן" מתפלת הגיבורה עצמה ומראה בכך את הוויתה של אחר הגירושים בראשיה כפולה פנים. "סאן עוזי" מבדיל בלבד יודעים בין השקופיות הפליטית לבין המעשה היום יומי ב"שתחים", בין

השקבותיו הומאיות ומונמותו המקצוענית, ומגלה בהוויה פוליטית זו פנים שונים. "כל האמת", המנוסחת, כאמור, כר"ח "אובייקטיבי", מציג בעיה חריגה, סותה, של "משבר גיל ההתבגרות", המראה אותה מנקודות ראות שונות — אב, אם, מורים, משתרה.

כל הדמויות שבסיפורים מצויות בסיטואציות קיזוניות, משבירות. אולם המציגות הבדיונית שבסיפורים אינה נראית, כאמור, מבעד לעיניו של הפסיכולוג, אלא של הספר, וזה דרכו להראות את הקיזוני ואת ההררי, המציג בפרש דרכם, כביתי ספרותי לנורמלי או אף לבנאי. עם זאת, ה"כשות" הפסיכולוגית מעניקה לטיפורים מבנה ספרותי רב עניין. בו עליה הביעיות מבעד ליטיותה ה"מכחישים", ומהיבת את הקורא לפענה ולהשוף אותה.

יש עניין רב בספרים קטנים אלה של מללים, בדרך ניכרתם. יש בהםbettaha רכה, שלמים מהנושאים הנעלם עינית, בנושאים, בבעורם של המלחלה, ואלה של התימאטית, באותם ימים, מייחסת לו מסר יהודי וציוני, ומזכיבה אותו בסוגרתה של הספרות העולמית העוסקת ביפויו של מלחמה מה חזית. כמה אפשר להעמיק בצלחת מך? הולצמן סוקר אם כן את יצירותיו של המאייר ומתאר אותן בהרבה. הוא להה כמעט מפסיק סקירה נרחבת למדי על המחקר העולמי בספרות המלחמה, ביוגרפיה של המאייר, תיאור החלק הפרוטום של כתביו והתקבולם. כמעט מונוגרפיה מלאה. כשהוא מגיע לשירו של המאייר (שם), אגב, טובים בהרבה מיתר כתביו) הוא אף מוסיף פרק המסביר מהו אקספרסיוןיזם באננות ובשרה. יש לומר לשבחו של הולצמן שהוא המאייר. פעם הוא היה גדול. כתוב רבי מכיר, ערך שערוריות גדולות על דבריהם שכבר נשכחו. ערך גם כתוב עתון שהיה ככל הנראה חשוב באוטם ימים. היה לו גם מיאטרון — "הקומקום", מספרים שהיא טוב. אני עצמי חבל לו חוב גדול בגין "הרומן העזיר", סדרת הספרים והנובלות שתורגמו מהונגרית והציגו לאור בשנות הארבעים בחוכרות קטנות, על נייר עתון זחחוב. הן עזרו לי להציג על שיעורי הספרות הכלתית אפשרים בגמנסיה. איך בכייתו על "האדם השחור" שנקבר חיים במכרה הפחים. כמה חרדי תחילה שגויים על כורחו על הווה המשברי שונה בנסיבות. "דין תנואה" מתבטאים

אבנר הולצמן

גברים בטלים

שיריה מקומית; שירים, חיים נגיד; הוצאה עם עובד; 1986; 80 עמ'.

"שיריה מקומית" של חיים נגיד היא מעין פתיות ערז נסף בערויזי השירה שלנו, היא מקומית. אך שרשיה ונושאה — אוניברסליים. אין זה מקרה של מקרא ספרו חריף-הבטוי, אנו נזכרים דוקא באמנות-החפצים שהייתה חידושנו, ביחד באחה"ב, שכבה רואשנברג ואחרים העלו גROUTאות וחפצים שבתת-אסטטיקה אל אולמי התערוכות. חיים נגיד נטל את החמרם הגסים, הבטלים, אשפת-חפים, והעליה אותן למלעת שירה. וגם בNICER, חלק משيري הספר השראתם מאירופה, הוא נתקף לאותם חמרם. בפרק: "גשם מולכן" ניתך על החלון המולכן" "פריז המלכית ורואה אלשמי שלולית" והמונה-לולה היא יא ונונה-לולה. גם שם חש את "ימינו האובדים עם העשן והשפכים".

חיים נגיד

ובוון, שלוו השובה הפראית אל האשפותות הקרובות ללבנה, כאן באזורי-השולים, ואפילו המרכז, של ארץ-הנוגדים, של רום-ההרות, רואה ורואה ושל סח' והסתאות.

השירה ברובה מתגרדת בתמטיקה אחרת, בספירה אחרת, או בחמורים אחרים, ועל כן יש ב"שיריה מקומית" על "גברים טלאים" וערימות אשפה, דוקא בהיותם קשורה במקומות מסוימים בגורש-דן, משומש הרחבה אל עלותם שגם הם ראויים שייחשו לזכירותה.

בפרק האחרון שבספר, "כתמי וכرون", יש לירקה שנברומה, אך גם בשירי האהבה מתגעג עניד, אולי בהתרסה, מן הרוך, כדי להיות לגמרי אוטנטי לגבי עולם חוות ואמות שלו.

עם קריאת שירים אלה, שהעלו על שולחן-השירה את שיריו אשפותות גורן, אכן חש שהכיבור והצנה יש בהם להפיג את טעם היופי והאושר. ואל לנו להתעלם גם מאות-ゾהרה, חברותי קשה שיש ב"שיריה מקומית", החושפת לא עולם-תחthon אלא עולם-תחחות, הנושם בכבדות ליזו ובתוכו של עולם רווה. זה אולי לא נוגע לשירה, אך נוגע בחים המperfרים עצם.

אבל נטע אהם נראה בשירים אלה ורק את היסוד הגיאוגרפי והחומרני. יש כאן, אולי מטפורה, שירה על ניון והסתאות, תוך דגש על המקומי, אך בהרגשה שהם נצחים החיים עצם.

alonim

חבל על כשרון המחקר היהודי של הולצמן, על המימוניות שלו, שקדנותו וחריצותו. עבדתו היה ללא ספק טובה בהרבה לו היה מעסיק את עצמו בספרות טובה יותר. אשר לאBIGDOR המאייר, סבורני שמהקה קדרה היה גילוי של חביב יצירתו של המאייר בביברות, בימיים ההם וזמן זה. ■
דידיה יצחק

דידיה יצחק

אבנר הולצמן, אביגדור המאייר וספרות המלחמה, סדרת "מרץ כובד", הוצאה מערבות, תל אביב, 1986, 180 עמ'.

זמן לא שמעתי את השם אביגדור המאייר. פעם הוא היה גדול. כתוב רבי מכיר, ערך שערוריות גדולות על דבריהם שכבר נשכחו. ערך גם כתוב עתון שהיה ככל הנראה חשוב באוטם ימים. היה לו גם מיאטרון — "הקומקום", מספרים שהיא טוב. אני עצמי חבל לו חוב גדול בגין "הרומן העזיר", סדרת הספרים והנובלות שתורגמו מהונגרית והציגו לאור בשנות הארבעים בחוכרות קטנות, על נייר עתון זחחוב. הן עזרו לי להציג על שיעורי הספרות הכלתית אפשרים בגמנסיה. איך בכייתו על "האדם השחור" שנקבר חיים במכרה הפחים. כמה חרדי תחילה שגויים על כורחו על הווה המשברי שונה בנסיבות. סיפורים אלה בנוים אם כן על ראייה סינאופטית של מערכת חיים בכללות, כשההעבר מוגז היטב בהווה, בבחינות נוכחות בהווה, וההויה הוא קוצר, ומהויה מעין מסגרת לסיפור העבר הביעתי. עבר זה קובע את מהותו המשברית של הווה, את היעדר המזיא שבו. סיפורים אלה בנוים אם כן על ראייה סינאופטית של מערכת חיים במכרה הפחים. סינאופטיה של מערכת חיים בכללות, כשההעבר מוגז היטב בהווה, בבחינות נוכחות בהווה, וההויה הוא ביטויו של אותו עבר. עומק השפעתו של העבר על ההויה המשברי שונה בנסיבות. ב"דין תנואה" מתבטאים

מצאי'

אין
לא היה
כמעט היה
כבר לא היה —
ילדים
היה בית על
הארמה שם האב
מייכאל — היה —
ושני בירושים יש ורק
בחלומות דלחathy קבאים זוכיות
צבעונית הראש ללבבות — מדרה
לדרה עוצרת בעל אחד
יש אהוב לא שיש
לענן אבל אין וחרר
כמה קצת בפעם
החמשים

שנה

ممילת
השימוש מהתוספת בורוד
אפר והחומר גוזר
לפתח חפשיה לרטר
מלאת הזר כמעט מטל
מוֹן — במקומם היו
נדעת לזראה חרוי זוכיות
הכחלים שהונרכתי מן המשקוף — כלבה
ובחת לפעם נושאך —
אל המרצפת

להולכת

קוץ של אשכבה החהה كلבה ברוך כל
אשר נותרה רק הזכורה ואיש
פזיר מרותות שבאות פטור
מאוצרת עזון גברות
צחחת מגית אבנים
קטנות על גבה מלימ
רחמניות של
אנשכבה

מתוך ספר השירים "חביבים, נרות נשמה"
שיראה אור בהוצאה "עם עובד"

אנה טיפו:
מחווה נוף, 1979.

מרדיי אבישאול

וְלֹא

קָרְרֵי פִּנְיַה?
הַשְׁגָתָה
בְּחִלּוֹם?

הַיְגָה עָז
שָׁבֵב אֲשָׁך?
אֶגְרָטָלִית,
אָמְרֵי נָא:

מַתִּי אֲבִיכִי
יְקִידְישָׁךְ

צִיוֹן הַחֲפָש
וַיְמַשֵּׁק כְּנָר

לֹא פָּם:
בְּחִדּוֹת נְפָשָׁךְ
נַמְסֵס הַחֶשֶׁךְ

צְפָרִיר

רוֹם כָּנְאָנוֹה
עַלְהָ עַלְהָ

עַטְיף נְדִיבָה
לְחַשׁ... לְמַשׁ...

אַהֲבָה

עַקְהָ
סּוּנְתָּה!

סוֹפָה בְּנָפָשָׁךְ
פְּרָסְטוֹ — — —

לְבָה
נַסְכָּה

נַפְשָׁה אֹור
פָּמִים

בְּנַצְרָקִים
כּוּמָרָת

גַּחְלִי
רְתִמִּים

אַש
זָהָב
נַחוֹל

מְזֻקִּים
לְבִי

כֶּלֶיכָל

אֶגְרָטָלִית וּנְפָש

מוֹלְךָה
אוֹפִיר

פִּנְיַה
מַצְרִים

שָׁבוֹ
שָׁהַם
סְפִיר

עַרְיסָתָה
הַחַמָּה

בְּעִפּוֹרֹת
הַמִּפְרָץ

עַנְגָּה
הַתְּנָמָה

לְעַרְךָ לְהָ
דָמוֹת —

הַתִּינְחָדוֹ
זָהָב נְאָש

הַחַעַלְסֹוֹ
שָׁכּוּרִי
הַאמָּוֹת

אַלְילָךְ
בְּשֶׁם מְעֵינֹות

נְפָשָׁה זָכָרְיָה
אוֹשֵׁת כְּלִיְפוֹ

כְּפִתּוֹר
נְפָרָח

יְרָק־עַד
וַחֲכָלָת

אַרְגָּנוֹן
תּוֹלְעַשְׂנֵי

יְשׁׁׁעָז
בְּחַלְדָּה?

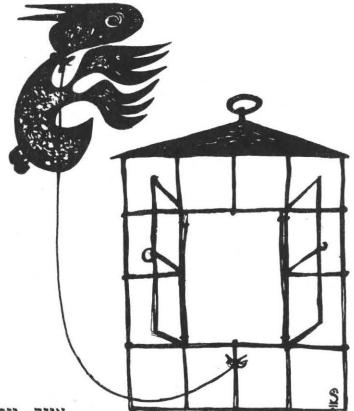
סְסָגוֹן
שִׁיר עַרְגָּה

אַבְלָה הַיָּכוֹן
הַצִּיז בְּלִבְנָן

בְּקָאָה הַעֲרִיאָה
צָל הַיְהּוּלּוֹם

קפקא - אדם וסופר

"קפקא", ביוגרפיה, מאת רונלד היימן, תרגמה מאנגלית: נעמי כרמל; הוצאת שוקן, 1986; 341 עמ' כולל הערות, לוח הכרונולוגי, ביבליוגרפיה נבחרת ופתח-শמות

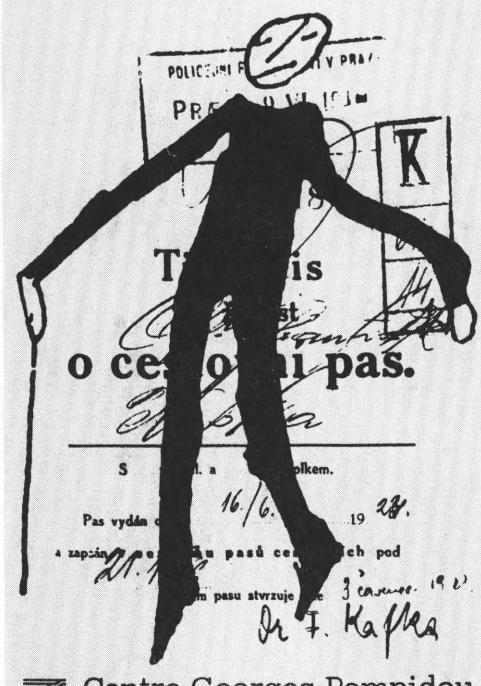
איור: יוסף באו

סופרי מופת סגולותם היא שם מושכים אליו הפסק את החוקרים והמקברים, המנסים לחישב, או להוסיף משהו על הקדים, בפרטן חידת גאנזיותם של היוצרים. קפקא הוא אחד הסופרים המפורשים והמובקרים ביותר וזהו מושג ניוי, והשגחה והינה היו מושג במאה זו, יחד עם ג'יימס ניואס, כשם שגייתו והולמתו והדרוגה לאחר מותו, והבנתה משמעותן הקודמת והדרין בהם נmesh וhole. רואי לעיני

ביבליוגרפיה הנבחנת של קפקא, כדי לעמוד על היקפהogi של הפרסנות. תומסמן, מיאדור אדרנו, ואיכותה של הפרסנות. חנה ארנרט, ולטר בנימין, אלבר קאמי, הוגו ברגמן, בורחאס וכמוון מכס ברוד, שושכינו של קפקא. גסטאב יאנק, לואקץ, בובר, ומניית ריק מעטים מן הרבים והטוביים שהקדשו לקפקא ספריהם. ביויגרפיות, מחקרים ומאמריהם. לשון קצרא: ים של מלמים נכתב על קפקא בענין לפענה חידת

כאן המקום להמונה שההוזאה לא מצאה צורה להוסיף גאנזיותו המנטלית לנושא, או מתחם הרע בו אני מחליט להתחנן. איני מסוגל עוד לעצום עין, ראש להט בזום וביליה, חי אינס עוד חיים, אני מסתובב ברגלים כושלות, מיאש" (ע' 231). וכך בתהומי חיים אחרים וביעיר — בחים בתוך המשפה. אין לנו תיאור מפורט ומעמיק על השפעת האב הקשוח על

LE SIECLE DE KAFKA

Centre Georges Pompidou

מתקן התערוכה "המאה של קפקא" במרכז פומpidou, בפריז.

שאר בניה-הבית, אך העוברה שבפרנץ נחרטם באופן גורלי ביותר גערות והערות, תנובות וחיס-של-אב, אינם רק ענן אובייקטיבי, אלא חלק מהו מנגן נפשי רגישי-עד-אימה של פרנץ בלבד, ההופך בכוח המתמורפזה היוצרת, — כספר, ומהרטת, —adam. — את כל אלה לוחמים פעיילים, המשפיעים על כל צעד בחיו.

עם זאת, הוא אדם נורמלי מאד, באשר כל אלה החמורים הפעילים אינם מנתקים אותו מן העולם הלחוטין, אינם מתחשים את שאיפתו, את כושר שיפטו, וביעיר — את כוחו הבהיר להפוך משפט-ניפה או תגבורת-נפש בדרכ' של חילוני-חמריים-נפשי עיתיר-דמיון, לערכים אובייקטיבים, בעלי משמעות מעבר למרקחה ולפרט.

הימן מביא את כל העובדות על קפקא, דומני, במלואן, ואין ספק שעבודתו באיסוף הפרטים הרבים רואיה להערכה, אם נדע, כאמור, לבור את העיריק מן התחפל — אך נשארת כਮובן החידה העיקרית: מה הוא שעשה את קפקא למה שהיה: האם גורמים, חיוניים — האב, אנטישמיות, הסביבה הפראגית, הבירוקרטיה — או אותו הרכב פיזיוכימי חד-

פעמי של נשולחה-בריה? השאלה כיצד המשתקפים ביצירתו אירופי חייו הממשים, הלא אינה מטרידה אותוו בכלל. אצל כל סופר ניתן להוכיח, בין בקשות, או במאים-מה, כיצד התrix את חוויתו האישית לפקריזציה. קפקא אכן שונה בתחום זה. ועם מקוריותו הגדולה לא חידש תמייד בסיפוריו "הגיגול", המטורפוזה, כבר מתגלגל בספרות מימי קדם, אף כי תחילתו בעורחות נאייבות יותר, בסיפורים באופן בלתי מודע אויל — ביטאו כבר רגשות-הסביר אלה.

המיוחד, הקפקאי באמת, בדמות מיהודה זו של איש-פראג היהת התהווה, כך נדמה לי, שלאלכזיות, לשולטן-הירק, לסיט, לסבל ולכאב אין כל ממשמעות. בינוור גישת חטא-עונש, טוביירע, צדיק-זרוש — אצל קפקא קיימים ערכיז'ועה כעבודות נטולות כל מים של מוסר. אך גם בנוסח זה יש עניין למצואו בספרו של היימן כי חייו יומיום הזרה קפקא פה ושם בכר שהוא עונש בשל דבריהם מסוימים, ככלומר — יש סיבה. ואם "הבית היה המקור לכל אסונותיו" (עמ' 281), כפי שמצטט היימן, הרי גם בהז' סיבה ומסובכ. אך יש להניח כי הצגת הקרבן כזועעה חסרת-משמעות — היא היא המרמזות על האסון הכביד של נפילת-האדם במאה הזאת והיא שהפחפה, כנאה, את קפקא למוקוד. הרשאה ושאייה לרבים בהגות ובספרות. תרגומה של נעמי כרמל נוצרת בטרמינולוגיה הדורשה לביוגרפיה מעין זו ואם יש פה ושם כובד מסוימים יש ליחס אותו, לדעתינו, לאמציה להישאר נאמנה למקור ובקרה של ביוגרפיה על קפקא יש בזה הצדקה מסוימת.

aicento הפיזית של הספר אינה נשמרת כמעט הוטבה של הוצאה שוקן בעבר, לא באיכות הניר, ולא בגרפיקה. לטעמי מובהות ראוי לחתם בשונה וחומר הרוח בראשית כל פיסקה, למורות שזו מצוות האופה, מקשה על הקראי.

אני יכול לסיטים דברים אלה על הביוגרפיה של קפקא, בלי להזיכר, כי הוא היה אחד מאנשי חוג הסופרים ואנשיה-הרוח של פראג בשנות 1900-1920, הוא שברור כה היטיב לתארו בספרו "ההציג הפגאי", רוב ורוכם היהודים, שהיו מיועט קטן. מבחינה מספית בטל בששים, באוכרוסיה הצעירה גרמנית. אך היה הכוח המנע בחיה הרוח היצירת שבה. קפקא היה, אם כן, גם פריה של עונת-חדר, הפוקדת לעיתים נדירות אויך או עיר, לומן קדר, ובבה נצורת התהווות ווונת גדרלה. אם להביא דוגמה משלהנו, זומני שונת-חדר כזאת היהת לייצירה העברית בארץ בשנות ה-30 וה-40. חוקות מעין אלו משמשות מקור-ההשראה לטווח-ארון. הביוגרפיה של היימן לא תחדש אויל הרבה למומה ולידען, אך היא תהיה ספר-בסיסי ראוי מאוד לקרה לאלה המבוקשים לעשות עדים ראשונים בבלירינת שממו קפקא.

■
ש. אלונים

"המסורת" הנורד" הראשון

ילקוט אברהם אבן עזרא; ליקט,
ההדריך, הקדים ופירש: ישראל
לויין. הוציא קרון מץ.

ליקוט, מطبع הדברים, פנים ורכות, ולפיכך יכול
הקורא לבחור לו לפית עמו וענינו את הארץ
להדgesה בעיניו. מה שנראה לי בקובץ זה בעל עניין
הוא הפן הרצינוליסטי-יראיליסטי שבאישיותו
וביצירתו של הראב"ע. מן השערים הרבים שבספר
(שער השירה, הפירוש, הגנות, והמחקר)
עליה דמותו של יוצר שהחישה ההגינות, החקירה
המדעית והדוק הילשוני, עוברים כחוט מקשר בין כל
תחומי יצירותיו. גישתו זו של הראב"ע עשוה אותו
במידה רבה ל"מודרני" ומעניינת לקורא בן זמנו,
וזאת כדוגמה לכך כי ציד זיזו, הופיע במאגרת
המסורתית, הן של השירה והצמות מחשבתי במידה
להשמור על מקורות ועכמתו מחשבתי במידה
יחסנן שבר היי של הראב"ע, בשליחי "תור הזהב"
של יהדות ספרד, שהיו רביה הפלכות ותמורות
(מלחמות הרוקנשטייה, שלטון המוראים ומלחת
המצויה של המוחדים, שהביאו להרס ולהורבן
הקהלות והתרבות היהודית בספר) עשוות את
דמויות מקראיים למתאפרות משונות אשר אונסות
את הטקסט. הדבר השני — שיפויו מעורבים
בלשון התלמיד, בעוד ש לדעתו הלשון היהודית לשון
מושורי ספרד כולם, הלשון היהודית הרואה להלן
השירה היא לשון המקרא. הדבר השלישי — המלים
שמשתמש בהן הקליר הן טעויות גדולות בניגוד
לחוקי הדקדוק. הדבר הרביעי —iscal פיווטו
מדרשות ואגדות אשר אין ראוי להחפה (לשורה)
אלא על דרך הפשט.
פנ נוסף בעולמו של הראב"ע היא יצירתו

הистורית ביקורתית המבינה במקרים שונים
לכתביו הקודש, שהוברו בפרק זמן שונים.

פעלו הפרשני של הראב"ע קשור, כאמור בפועל
הלשוני. על הראב"ע כ碼דק אמר לוין: הבנת
חוקי הלשוןῆיה אצלו לא רק תכלית לעצמה, אלא
תנאי להבנת טקסטים שונים. ב"ספר מאונינים",
שנכתב ברומא בשנת 1140, היה הראב"ע לוחוק
הראשון שכח סירה היסטורית של חכמי הלשון
שקרו לו. "ספר צחות", שנכתב על ידי במאנווב
בשנת 1145, הוא המקייף והחשוף בכל ספרי הדקדוק
שחבר. בספר זה דין מאיר עניינים במקבילו השירה
הספרדיים הכתומיים, המוסדים על התנועות
והשווים.

לyon מציין כי ספר זה נכתב לאחר שהרב"ע ישב
כבר חמישה שנים באיטליה, ארץ שבה השירה העברית
הלהכה בעקבות הפoit הארכישורי. מן האסכולה
של הקליר, שלא נשכח בו יותר בעניין הראב"ע.
לפיכך הוא טורח להסביר ב"ספר צחות" את המשקל
הכמוני הספרדי, אשר בסידור המסתיר המדיקת
שלו ראה הראב"ע את העקרון האסתטי הראשון של
כל יצירה שירה (עמ' 30).

סגולותיו כמשורר וכבלשן הוכיחו את הראב"ע
לעוסק גם בביבורת השירה והפoit הקודם. דבריהם
אללה כלולים בפיורשו ל"ספר קוהלה", בו נihil
פולמוס נגד דגם החיקוי של הפoit הארכישורי,
וכדברי לוין "זהו המאמיר הראשון האזרך בתולדות
בקורת הספרות העברית ואחד מפרקיה השנונים
ביו"ר".

מעניינות ביו"ר היא, כאמור, ביקורתו של הראב"ע
על פוטי הקליר ("אץ קוץ קוצי לקצץ") אולם
הוא תוקף מבחינת נושאיהם, לשונם, וסגולותיהם
האמנותיות. ארבעה דברים קשים מוצא הראב"ע
אלל הקליר. האחד — רוב פוטיו חידות ומשלים
שאין להבינם, ולשונם היא מעורפלת. הוא הופך
דימויים מקראיים למטאפרות משונות אשר אונסות
את הטקסט. הדבר השני — שיפויו מעורבים
בלשון התלמיד, בעוד ש לדעתו הלשון היהודית לשון
מושורי ספרד כולם, הלשון היהודית הרואה להלן
השירה היא לשון המקרא. הדבר השלישי — המלים
שמשתמש בהן הקליר הן טעויות גדולות בניגוד
לחוקי הדקדוק. הדבר הרביעי —iscal פיווטו
מדרשות ואגדות אשר אין ראוי להחפה (לשורה)
אלא על דרך הפשט.

פנ נוסף בעולמו של הראב"ע היא יצירתו

ヨיכד בזידור

הני לך למצוא אותן

על הר ייחיד עזומות רגילים והבריות עשוות דבש למיטה,
והפרחים בכניגים שהוסר גגותיהם וחזרו גבעוליהם,
אין טעם לררת. בשહל הושבים במקלה,
ווגופם בחומה בצורה בעולם יצוק מתבנית עצם.
הני טבעית אמר כמו קול נסתר יוצא מעצמו.
ונחשימה שואפת ונושפת ברכיפות הגוף ומשמרת זהות של קבע.
בתוך לאليل משק בנטפים. משק של זמן בשטר התהווות.
הני טבעית אמר כמו קול נסתר רודף אותך.
בדבורים חדשים נעים סבירך בנתיב אין בו הרף.
לאן אלך בחתפראות הנושאת לא להעצר?
מן קארקה עולה נשים מה של אש בסערת שטפה
עשיל רצונך כרצונך את זוקקה לנתקמות
גוגוף באור נבר מתחמעט לשוא מתגבר.
קול בקירות החדר מסיט וילין נפתח לרוחה.
קבייל עצמק כמו שאת. תני לך לנצח אותך.
עניך מרוחבות כשלטים מוארים
לתוך הנשמה קולפות עד תפנית שיר נמסך בו שקו
משליים ליל שינחסך בך.
את קזאת בו רוכרת בלב החזה
ים בועלם ריק מאדם.
הוילר ומקצת אל תוך העכשו מהתכו מתנשא בה.
עומדות בו רגילים. והבריות עשוות דבש למיטה.
ווגופם בחומה בצורה בעולם יצוק מתבנית עצם.

כאמור יצירתו רבת הפנים של הראב"ע זוכה לייצוג
משמעות בילוקט. נציג כמה נקודות עיקריות: בפירשו
להרבה מבקר הראב"ע את האסכולות שקרו לו
בפרשנות המקרא. הוא שולל אריכות שמרחיק את
הפיישום ומנהל פולמוס זה כנגד הגאנונים והן נגד
הקראים. הוא מוחת ביקורת על "דרך חושך ואבלה
של הבודדים מליבם סודות וחידות" המצוימים בכיכול
בחוריה. הוא מזהיר גת את חז"ל מפני טעויות
אשפריות במדרש, כאשר העיר בעניינו הוא בפשטו
ובגלוי. הראב"ע מכרי כי "שיקול הדעת הוא היסוד
ולא ניתנה תורה לאשר אין לו דעה. המלאך
(המתוך) בין אדם לאלהו הוא שכלו, וכל דבר
אשר הדעת לא תchingנו, כפשוטו נפרשו".

חמש דרכים מונה הראב"ע בפירוש המקרא ומצין
את "הדרך החמישית" בדרכו שלו, שהוא הדרך
הכשרה בעיניו. עקרה של דרך זו: "יאחפש היטוב
דקודק כל מילה בכל מואדי/", ואחר כך אפרנסה
כאשר תשים תשיג ידי". בኒיגוד לחז"ל, למשל, שדרשו
כל יתר וחסר שבתורה בשיטת הרומו הדרש והסוד
אומר הראב"ע: "וילא אזכיר טעמי אנשי המסורת/
למה זה אתה מלאה ולמה זאת נחרשת... כי הכתוב
פעם יכתחם המלה מבוארה/ ופעם יחסר אותה, לאחו
דרך קצחה" (עמ' 143).

מתוך פרשנות זו ניכר שאין הראב"ע מקבל את
ההיפות המסורתית, הרואה בכתביו הקודש מקשה
אחד, שאין בהם מוקדם ומאותר, אלא נוקט גישה
הקרובה לרוח ביקורת המקרא. נדגים דבר זה
בדוגמה שהוא מביא (בעניין כתיב היחיר והחסר)
וכך הוא אומר: "משה כתוב בלי זו ה' מלך".
ומעתיק משל כתוב בו "תחת עבד כי מלך".
כי שניים רוכב בין שניהם". כלומר לפניו גישה

המאהב האבסורדי או נסמי העני-בפתח

המניריסטית, ומעלה בכשרון ובשאר רוח את סמני הגלויים הכספיים וההשלכות הנפשיות. כל דמותן מן הדמויות משחקת את משחקה בעושר שקספרי, בחיריפות עגנונית, בלייטוש דיקנסי, בעומק מחשן דויטשי-ביבסקאי. המודעות נסכת אוור על צד העיוורון, ולהיפך. כנגד חריגותו של הרוגש והמחה

הכבד שהוא ממשם, מוצגת — בכל נלעוגתה הגולמית וכוחה המיסיד — הבנגאלית המזיהה של דמויות כדר' קריינדל, היידלברגס או גב' פישר. על אף מרכזותה של הסיטואציה המרכזית, באופן בסיסי לפניו סייר על "טוביים" ו"רעים". הוא מסופר ברצף, נשلت בראשה ריאלית וברוח איטרופסקטיבית, כשהחאהוים נאמנים לפיטוי הפרטים שבעולם החוץ כשם שהם מדיקרים ברוחשי הנפש, והחוון נקלט בראוי חיה-הנפש כשם

שהמתחולל בנפש הגיבור זוכה לגיבורי במערכת עשויה של פרוייקציות הנוטעות בפועל או בחילומו של הגיבור. הספר נשلت בכאוב עמוק ואmittiy של אדם המועד להיכשל כישלון טراجי, על אף העובדה, שכאורה קיימים ומתקיים כל התנאים להניצולו מגורלו, ולעת ההתניה הנפשית שלו, שעליה אין לו שליטה. "העולם", כפי שהוא נחשף ביצירה זאת, הוא זה שמספר ברית, מקופה ציפיות, מושך מנכים. הגיבור נחשף כמוותה על ידי שרירות לב הבריות ומנהיגין הבלתי נסבלים. והוא גם עולם השער הנעל, החלום הנרמס (האהבה למרטין התינוק וחולומות הבית, "הכל יפנה לטובה" וכו'). מפח התקווה.

דינה קطن בציון

המשך בעמוד 45

(לוטי, הנערה חולת-הנפש פרנץ שהוא עוזר לה, גוסטל, שפתחה אותו באופן מבירך) — מהווים תואר משכנע של מצח הקנצל כאמן למרות מרכיביו האבסורדיים. למרות העובדה כי לפניו גיבור חלש, המperfֶר בפחדיו, בראשת שטווה לו דמיון העטיר ורוחו השוחררת מטבחה שלום ואהבת הבריות, וכבערותה שאינו מסוגל לנתק עם אשתו המתעללה בו. יש קו טraiי בשיעבוזו לה, כל שהוא נשلت בלט בטובתו כל העת ב"צ'רו הטוב", הדוחק בו להעלים עין, למחול על כבוזו, להחריש ולהדריך. וזה צדם הטאגי של יהסיה-המלחמות וההצרכות הדרידית שבין הניגדים המולדים, הצריכים זה לה — כדי להיות מה שהינם, ובעלילת ספרו של פוגל — שרירות וודן לעומת התהששות וויתור, כנורמות ערכיות, כדרון-חיים וכארוח של התהנחות. בחיי נישאים נחשפת בכל מרכזותה הבלתי שבין ההוויות הנפשיות המנוגדות, במלוא כוחה הרסני, לכודה בתוך מציאות שכוחות עזועים ורוחשים בה בגלוי ובסמי. בכל הדמויות חבי ויק השיגען הרוחש בעומק ומצבע מעת לעת אל פni השטה באופן "דיקנסי", השומר על הנאמנות הסגונית

דוד פוגל: חי נישאים; הקיבוץ המאוחד, ספרי סימון קרייה ובית הוצאה כתר; ירושלים; 1986.
ז'אן ז'אנר: המドונה של הפרחים; בתרגום של אביכה ברק; ספרים פועלם; 1986.

הروح הרעה

שתי היצירות עוסקות במותגות האדם בכוחות שבקרבו ומהויר לו וחווקתו את אפשרויותיו של מצבי-המוונות. בשתיهن מופיע הגיבור כמאח אבסורדי, העומד כуни בפקחה של מזויות שמעבר להשגוו או לשלייתה, והסיטואיזיו במצוו זה. שתיהן מתמקדות באהבה, ב吉利ות האבסורדיים, בגבול האדם נגובל כוח האהבה שבו, בסיכון קאודב. שתיהן מתגנחות חקי המבי הסתום של הקיום האנושי במקום ובזמן נתון. שתיהן עושות זאת בדרך שונה ומגיעה למסקנה שונה בתכנה, ברוחה ובהתנסותה, כ"פיטרון" במישור הפילוסופי והאמנותי גם יחד. בשתי היצירות נדונה שאלה החירות האישית וגבולהה במונחי חייה-הנפש וعروות התודעה. שתיהן נכתבו באירועה, במרקח של 14 שנים (חי נישאים נכתב בז'אנר-1928, והמודונה של הפרחים בפאריס-1942).

השפַן האנושי וההומו האלוהי

הרומן של דוד פוגל חי נישאים ראה אוור לראשונה ב-1929 בהוצאה 'מצפה'. מעשה בסופו רודולף גורדוליין מן העיר וינה, הנושא לאחר הכרות קזרה לאשה את חברונית תיאה, מן היום הראשון מהעללה בו בשירות-לב הסרת מעוזר, ואין הוא מסוגל לעזבה למורת היותו איש-דרעים אהוב על חבריו ועל אף אהבתה של לוטי המתבדדת לאחר שהיא נוכחת בהרס שהוא מביא על עצמו באיר. תיאה يولדה לנתק את קשר נישאים האבסורדי-אוצטטי: יכלתו לנתק את כל הטיפול ונוהגת בעצמה כל העלה על רוחה — שוכנת בغالיה ובמופגן עם כל דיכפין, ואת הכינוי שבו היא מכנה אותו — "שפַן" — הופכת למטאפורת תקפה ועתירת משמעות לאורך כל היצירה כולה, עד שהוא מאבד את שארית שפיותו ושלותה ורוחו ובחיותו שרווי במעורר הבדירות, עיר למחיר התחליה המאוצטטיות הקורשת אותו אל אשתו בעבודות אבסורדיים, הוא ווץ אותה, כביטוי של התפקידות אל המפה אשר במצב שאין בידו לשנות וכاكت המרי היחידי שהוא מסוגל לו, דהיינו, לשים למצב קין פיזי.

בדמיותיהן של תיאה ולוטי משורטת הניגוד שבין האשה העריצה, המשתמשה להנאהה בחיים ובכביים אדים, נעדרת מינימום של כושר אמפתיה רגשית ואפליו התהשבות בסיטית, האשה חזקה הודות להיעדר מעורבות ורגשות באופיה ובגישה להבים ולבני-אדם, ולפיקן פטורה מסבל הונאה וחוובתי נפש, (המאפיינים את הגיבור, כניגודה הפסיכולוגית) והmeshקמת באופן בוטה וקייזוני את משחקה הציני החקר; לעומת זאת — נערה וגישה, בעלת נשמה יתרה וקשר מפרח של הדוחות רגש ותאומים נפשית. צדריה ופרטיה של המערכת בתלות האבסורדיות של הגיבור באשתו, על רקע וכגדן מערכות יחסים נורמליות וסבירות עם נשים אחרות

דוד פוגל ורעיתו

בין הדזיה למציאות

זו שבייט: אנה וANI; רומאן;
הוצאת עם עובד, 1986; 199 עמ'.

דן שבייט, איור: עדד פינגרש

בזהותך. סיטואצית הרצתה, המתוארת כמו מנקודת ראות של אדם שאיבד את שפנות דעתו, מדגישה את המימד הבודדני בספר, שקסע בינו לבין המציאות. התיאור האסתטי המדוקדק של הגנותות ותונחותיה זו בצד זו, יחשו האמבולנטי לאירוע — משיכה מחד-גיסא וקנאה המולדידה שנהן מאידך-גיסא — אופיינית ליחס היוציא לציירתו ולדמיותיו. על אריאל משליך הספר את הגינוי וחיבוטיו. כשהוא מרעל אותו ואת אהובתו שבגדה בו, הוא מבקש במודע להיפטר מחלוקת מעיק ("אני") של.

הרzon להינתק מהמציאות המוכרת והלוחצת תרגום בסיפוריו הראשונים של שבייט למעבר למציאות דמיונית. נטיה זו מתחזקת מוקצת לקובץ. כאן הגיבור מטלטל עצמו לבסוף למוקם והמצוא היחיד שהוא בוחר לעצמו לא אין מציאות אחרת בנמצא שעהה המסקנה היא שאין מציאות אחרת מאשר שעהה ארוכה ליסוריו. אף-על-פי כן נשאר הסיום של הרומאן פתוח כמו ב"مسע לשבעה קולות": "אני מתישב בכורסה. חילה חשבתי לשים את אריאל על המיטה ולהצמידו אל אילת כדי שראמ חבקים, כי זאת לא עשו בחיהם. אבל אני כבר עיף וחלוש. ואם יעמוד לי כוחו והחקרים לא יקדרמו אותו אטפטף גם לי כמה טיפות ארגמן ואצטרוף אליהם, אהמוד עמהם, גוף ונפש, ואמצא מנוחת עולם זו, שכחה נספתי אליה". (199).

ההילכה על הגבול הרדק שבין מציאות להזיהה מעניקה נוף פוטי לכתחבה הריאליסטית. אך דומה שהמימד החלומי-יוידי משתלט על סיטואציות שלא מעותות ולא תמיד הוא הבהיר ומסיט להן. נטיה זו פחתה כאן לעומת "מסע לשבעה קולות", למשל, אך עדין קיימת. כאמור, מעצב שביט ברומאן זה מצב קיומי של פרט של;left וחויפשו הופכים עניין סמל לעבירות הכלל, למדיחה ולחברה בה הוא חי אלא שלעיתים נעתשת האנלוגיה שקופה למדרי (למשל, כמשמעות המספר את הגינוי דניאל המבקש להתנצל לשר הבוחן, חביבה של אנה). לעומת זאת יפה ורגע הוא הקטע המתאר את המפגש עם העברי היישש על ספסל של תחנת אוטובוס בירושלים. הכתיבה קולחת בדרך כלל בטבעיות. תנועה קלה או אמירה בונות אוירה. בסיכון של דבר — רומאן מענין וייחודי בונף ספרותנו.

■
יערה בן-דוד

ב"ואה ואברם" הרדק למשבר המשפחה הוא השוני בתפישת המציאות והחמים של בני הזוג.

אך דומה שהחברים מוכרים יותר. דניאל מבקר את אנה ושותט אותה, אבל גם מוקסם ממנה וככוב בראש דקה של קוראים שארגה סביבו. אלמנט מרכזי ברומאן הוא חשיפת מעמק-הנפש, שעיל-פין השטח וככלוי חוץ אין להבחין בפתלולותם. הנשמה הסבוכה של כל אחד מהגיבורים היא הגורם ליחסים הדור-עירניים שביניהם. لكن כל מערכת יחסים ברומאן זהה (אריאל-דניאל, דניאל-אילה), מתחילה בהרמוני למאית-ען, באשר הדדי, אלא שהבקיעים כבר קיימים בה וهم מעמידים עם הזמן גם אם בתחילת היה דוק של אגדה נסוך על

האנשים: "בלית-ברירה הרבני שנינו לחיך אל הקרים, שעשה שבינינו כבר ירד מסך שkopf. צינית-בדולח נשפה מעיניה בכל פעם שנטקלו בעניין, עד שאספהי אותן עמק יותר אל חורין ואל מאחרוי גזוגיות המשקפים" (13).

הhippo של הכלתי נלאה אחר הנעלם והמסתור מצוי בשורשי עולמן הנפשי של הדמויות. כך למשל מzechir דניאל בתחילת הרומאן שהוא ידע ששנהה היה בתוך ענן וורוד של אשליה. "אני הודעת לה אג, מכוח החושים שנחנתי בהם, שכזה כל עולמה..." שהרי היו לי חושי אבחנה דקים ומודוקים. אלא שהחטאתי להצפינים" (7). אלא שהחיפוש של אנה אינו כלפי פנים (בעיני דניאל). מדרעת או שלא מדרעת היא הולכת שני אחר הרוב המביא אותה לבית-אל.

דניאל אינו מתרומות עם המציאות הלווחצת אלא בוחר להתנקק ממנה. הקשר שלו אינה נשמר באמצעות אריאל, שמננו הוא מבקש לספר לו על המתרחש באリン. דמותו של אריאל וומה למדרי לדמות שיעיצב שביט ב"מסע לשבעה קולות". למעשה, אריאל הוא בראת הצלב פיו של דניאל (והמספר) יותר מאשר דמות חיה ונושמת בעלת קיום עצמאי. כל קיומו של אריאל הנוכחי יונק ממה שעובר על דניאל. הדמין בין לבין המספר מקורו בmorphoses דמותו של האמן של "אני" שלו "ש עמק, ובו משתקף" ("אני" אחר המשלים אותו. נשוא זה העסיק את שביט עוד ברומאן הראשון. אריאל ודניאל (הסימות דמות, ולא במרקחה) בודדים ובעליהם. כשהמשמעות מיצין באירוע בהחבה הוא כאילו מיצין בזאתו הכהולה. רצון ההתקבדות והרצף הם שתי פנים לכוננה אחת והוא להטמע את הזולות

"אהנה ואני", הרומאן בחדש של דן שבייט, הוא המשך ופיתוח מענין של סודות, שהיו בספריו הקודמים ובუיקר ב"מסע לשבעה קולות" ובرومאנם הבכורים "ואה ואברם". אך דומה שהגביש ניכר כאן יותר. חווות בין השאר, הנטה להלך על הגבול הדק שבין הריאליsti לחולמי. הדבר מabit בעיצוב הדמויות, שהויהו המרכיב המשפיע על מערכת היחסים בינוין, ובזה כוחו של שבייט, המשיכל לאחות את הקוראים הדרקים של ההבנה ושל הניכור גם יחד בין בניוזיג.

דניאל אלטר הוא מורה לתנ"ך ומשורר מוסכל, שאינו מצליח לפודס את שידון, אבל כל חייו אומרים שירה בער-פה ובכתובים. על רקע פיטרווי מבית-הספר הוא מתחודע לאירוע, המורה לספור, הענשה שותף בעיל-קורחו לרוגע חריצת דינו על-ידי המנהל. חי נישאיו של דניאל על על שרטון. כשנתקופה אנה אשטו בחזותו האסתטית ובוניהם והורסים אנה, אריאל וגם אילית — נערת תיכון החודרת בנחישות לחייו ומשתלטה עליו. דניאל במצב של הידורות נפשית ופיזית לאחר פיטרווי והמשבר בחיה נישאו. אין מוגל ל��ע וגשות. נתון במטולת רוחה. קשה לא להוש באנגלוגיה בין מצבו הארץ-היא. כל וחס-המוחזא לבין מצבו הארץ-היא. חיל ישותו שדרת מהאה על מצב-אל-אנושה אחר, שמדינאים לא משובלים לחמן בו וליצאת ממנו למרחב.

אנה וdniyal מייצגים בעצם הווייתם השונה ניגוד בין שתי תפיסות פוליטיות. מתחפות-הדים שונים נזונים שמי kostot הקשת הפוליטית, אלא שמודעות הגיבורים רק במלון הבנויות נדרך על גבי נדרך רק במלון הדברים, ככל שהחומרה בינוין בינוין מתגבהת. ככל שהם מקרים ולודדים זה את חולשותיו של זו, כן כך, למשל, תגובותיהם השונות לנוכחותו הפסימית של התהווני נחמן אליו ש"ג'חן במלחמה הוא האוביי הכי גדול של האדם... ועכשו יבוא ההפסיד הגודל" (עמ' 36). האשא היא שתלטנית ותוליך

השתנותה האיטי מזכיר את דמותה בסיפוריו "באוטובוס האחורי" — החל מהרומים בהתהנוגותה עד להתרצותה שכורת המספר. בחרית התקופה בה עוסקת הרומאן — בין מלחתה "שבעת הימים" למלחמת "יום כפור" — תואמת ליסוד חשוב שבו: התהוותם והצברותם של הגיבורים השליליים בחברה ובדרג הפוליטי, שקדמו לטראומת המלחמה. מבחינה זו אנה היא ארכיטיפ לגוף פוליטי שהחל לצמוח לקלбел תאוצה לאחר מלחתה "שבעת הימים". היא מעריצה את דורתה טאניה חrho הודאתה שהדודה "אומרת דברים לא מוכנים ולא הגיוניים, למשל: ארצוי, מעל הריך עליה האור והשדרת נשקים את הרקע; למלחמה יצאה חייא גיבור ועל זורי דפנה לכך גיע. הדודה אומרת שההרגשה הנפלאה בזיהור של עם ושל כל אחד מבניין, היא הגווה במולדת שלו — וכאן לא מנגים את זה, לא מערכים את זה" (39). נגודה מייצגת דניאל את הצד الآخر של המתרס הפוליטי. השוני ביןיהם מתבלט אפילו בנסיבות האצילה של אנה ביל ה"סדר", המזכירה "תמונה שכך אלו הוטרה מקייר של כנסיה באירופה. איזו סעודת אחות דניאל, שהסדר היה "חגיגה יהודית פשוטה ופענתית" (41). גם

עשרים שנות שיר

**אשר רייך: סדר השירים;
מכהר 1965-1984 ושירים
חדים; ספרית פועלם,
161 עמ' ; 1986**

"סדר השירים" לאשר רייך מביא תחת קורת גג אחת חדש עם ישן. בחלקו הוא מבחר מתוך קבוצי שירים הקיימים ובחלקו הוא כולל שירים חדשים. אלה וגם אלה מציגים את רייך כמשורר מעורב בהוויה העכשוית, וער לתמונות מצב, לדופק החיים. המראות והמצבים הפרטיים, הכליל-לאומיים או הכלל אנושיים זוכים לתחובתו המיידית, שיש בפה פרוייציה על מצב איש-נפש. "איש א菲尔 התייחס רובי תחווה / שאת העולם רדף לפגוש" (21). מכאן ובוגניות המתמטית של השירים.

סדר השירים בסדר ב' ובסדר ג' בספר יוצר רצף תימטי. ההתקשרות בהם היא מ"השקט המתוק ביזotor הוא השקט היורד לפני הסערה" אל "האיש בחושך הוא הפעז העצוב של תקופת אלמת" (83). אל "שיר מבקעת העצמות" (95). בעיקר בשיריו

"זמנונת מצב" מצילח יין לצד אינטגרציה בין החוויה הלאומית הטראותית לבין החוויה האישית, אך בעת ובעונה אחת הוא משכלי לאותו עצה מברקטרת. למעשה, המאפיין המרכז בשיריו הוא

התיחסויות שונות של "האני" המחבון במצבים

מן "כאן" ומן "שם" (למשל "ניו-יורק — שחיה ראשונה", "ניו-יורק — שחיה שנייה"). הוא מגיב כאילו היה חלק אינטגרלי מהמקום: "אני ואת כזו דרבנים מן הפرسומת / התנהלו עם המשך האנושי של המרתנן. / בלילה טילנו עם חתולי אליט" (47). אך יש והעונה מעומחת אצל רייך עם התחששה שהיא יוצרת; הקץ השchan אין מיטיב עמו: "אקיין ואראה; הקץ הזה ציל אלים שגד הלילות לא ירגעו אותו" (9). נופי כתיבתו הם במכון נופים ישראליים וזרים כאחד, כי הדומיננטי בשיריו הוא התגובה למצב נתון: לוקל או כל אנושי, שבו הוא מעורב אם הרבה ואם מעט מרבה.

ה"אני" הוא חלק מהכל גם בבדיותו, שהוא

בדידות הארץ בה הוא חי.

"הדים שלנו הוא תמצית העולם", שהוא חלק מהছוזר שירים, משקף את החדרה לנוקורת הצופן של עולם מלילטני מסויט: "דדור דוקה שמחה לנו מהכה לריק עד קצווי כחו / חכו. אורלי אישם בקרקעיה הרקיע השבייעי / הוטבים שבטיינו יגלו נפט קוסמי / הדים שלנו הוא בנין העולם" — ארינה מריה השופה של פרט, שהוא חלק מכל מוכחה ונרדף, קורבנו של עולם, הניזון מהקרבתו התיידית. והקבעה הנחרצת זו בטיסם השיר חרוגה מעצחות צרה אל גורל עתיק יומין, ומכאן כחו של האקורד המסייע. הדם שהתגלגל לבניין מדגיש את הלבוש קומרוני של חווית היהת רדף ומוכחה, אך גם את ההשכמה היודעה על היזונתו המציתו של העולם והכוח המנייע אותו לטוב ולרע. ואין חשיבות לשאלת איזו ממשית המטאפורות נעדר.

למזהו ביוםומי את החדר פירשו להעמיד במכון מלא ותוהודתיה על-ידי מללה שונה ממנה. במאהותה ובקונוטציות שללה. והוא מאפיין נוסף לשירי רייך: התיחסופם. כקוסם העושה בלתיו הוא מסכם את המלים זו בזו, אם כי לא תמיד באותה מידיה של הצלחה. אחת הדריכים הנកוטות בידו ביצירת ההפתעה השירותית והתנוועה הדינמית היא ריבוי האנשות ורימויים, כגון: "ברקרים באים אליו ברביבה... משליכים לעברי א/or כמו פלצ'ור" (50). ובאותו שיר: "שיכת בוקר", "שלולית שנייה", "נדנדת היום", "יום בתנוור תופח". לעתים מושג אפקט סוטי עליידי האנשת הדום: "קורות שלפלטו צוחחה נוראה, כסא רודע מעדר עליי ונטעת", וכו'. הוויית הפחד כבר אינה מופנתה. היא פורצת החוצה,

ונפתחה / בשבעה שקרים כובשת לב הופכת רגע דק / לאoir פורה" (108). אחד השירים היפים שבoczיה ריך לשרטט רגע החושתי חולף בדמota האשה ולהזדהות עם חווות האובדן וההטעה שלה הוא "רישום דיו", כאן הוא צופה באשה ה"זוצאת מבית כמו מתוך עצמה / היא ריצה מאיו אהבה / נזכזה היא / ואזכה בגשם יורד עליה) היא ריצה ביל' תודעה והיא ענן כבד". הטיפול בדמות האשה על קשת גוניה משקף את זיקתו הדומיננטית של ריך לעולם העכשווי, שבו כל רגע עבר הוא החמצת היפה והמרתק. לכן שונה הוא השיר על דמות הדודה — "זה היה קר" — שמננו עולה אשה אהרת שחיה מודרום ו"את ילדותו אימצה אל תיק השוק / בגין החששיות של רגש אימהה". השיר בונה יחידה ספרותית סגורה בפני עצמה עם התחללה וسوف טרגי. הדודה, בדומה לדמות האב ("מקום יום זכרון") מסמלת מציאות שלה מהגעים וואשתם בגל הכרה ההשתנות וזורינה של הזמן. لكن קשה למצוא ניחומים בעובדה ש"זחן האמתי איינו בשמש או בשעונים. / זמן הוא פעימות מטאфизיות של לב אנווש" (14).

המחזר "שריר מעבר" עניינו מעברים דקים בין הפסים, שגם הם מסימנו של הזמן: "מיתתי ישנה, אני עיר". "את שותקת לספר ושותקת בעיגות", או: "מן הפחד הסתום שצלו ארכן כסכך / נזרת בי הצורה הצלולה" (37). וכן: "שם שפואה והלילה של הפה" (37). המעבר מצין תמרות בזמן שאינו קופא על עצמו, והמודעות לכך מדגישה את היוותה "אני חי עכשו בגיל המורה". זוהי הסיבה מרוע "עכשו אל כל רגע ורגע / אני גוחן כל פורה נדרר" (39). הרהרה אחר הזמן האבוד מסיטה את המבט אל סופו.

השירים היוצרים טובים של אשר רייך הם אלה השומרים על קשר הדוק עם ה"אני" וחיבוטיו. מטעימים בו את החומרים הנטולים מעולם החוץ וממקמים את מראה העיניים בפקוס השיריתוות ■

עירה בזידוד

מרים דרור

כולל החיק הפנימי" (116). גם זה סוג של מעורבות אישית בחומר העומד לרשותו.

השירים הלקויים מתחו "תמונה מצב" עוסקים במלחמת 1973, ממנה הוא עובר לצורך ציור המוניות מצוב אישיות קטנות בדרך אסוציאטיבית. כתיבתו נמשית יותר לירית ובעלת דוק מריד של עצבות כשהיא שואבת את חומריה מן הזמן האבוד, יותר בותה וმתפרצת כשהיא עוסקת במראות מן הווה. במחזור השירים "אלגיות בשפט הזכרון" ניכרות הטלטלת שעושה בו הזיכרון הן מבחינה מבנית-חברית והן מחייבת מילולית-תימטית: "ווקלמן האים מהאורחים של הילודות / חולף את האופל כמו עדנה בלבתי חזותת" (127). כאן היה ונושמת חוויה יפה וכואבת, שמאחר וuber עליה זמן, היא שיכת לקטגוריות המותות ומעוררות מחדש בריאה וקיים: "פתחת את האדמה הדואת / לראות מין בא המותה / וראיתי מאין באתי" (128). או: "בלוי כנפיים חלפני על-פני עצמי / מן המת אל הילוד והחזרה / את כל הדרך שעשתי לברדי" (130). עולם העבר הוא הבסיס היציב, האיתן במציאות עכשוית של ערכים מתפוררים: "שהכל בזכרונות בראויש נונן בילוי חווות" (127). כאן היה ונושמת חוויה יפה וכואבת, שמאחר וuber עליה זמן, היא שיכת לקטגוריות המותות ומעוררת מחדש שאלות בריאה וקיים: "פתחת את האדמה הדואת / לראות מין בא המותה / וראיתי מאין באתי" (128).

השירים מילולית-תימטית: "ווקלמן האים מהאורחים של הילודות / אגד המלך, עץ המכשפות הקסום שבעצים / ישנתי לוגליו עם נערת ארטmis / עטפו את גופי ליליות מיויחמות / ואבקנים נצוץ והר סביב עני" (129). חווית העכשו מושחתה על-ידי הפרשकטיבה של העבר; הזכרונות מן הבית ומונן הילודות.

מעורבותו של המשורר במציאות מוצאת את ביתו גם בגיןו לנושא האהבה האירוטית. רייך מתאר את מצבה של האשה, גROLAH, הלכידות קשים יותר וחמורים פחות הפוקדים אותה. לא אשה אחת מופיעה בשיריו אלא נשים שונות בהוויתן. במפגשים אתן ומכאן גם הנימיות משתנות על-פי הצבעון המתחלף של הדמות והמצב. הוא רואה את האשה שהזמן עושה בה שמות ורואה גם את עצמו בפקוס שלה: "וואו פונה. עוד קempt בזמן / שלוי, בנפים שללה, / הגוגים, / שהמש לא פיעננה // עד דק" (13). ב"פרגמנטים" מפתח רייך שבעה שירים מגען משותף שבבו שלשה אלמנטים: אני, את, נחל. על-ידי שינוי הזיקות בין כל אחד מהගורמים הוא בונה מערכת חסים דינמית בין לבני דמות האשה. במרקומות אחרים הוא דורך וקוב לבגiliovi הפתאומי של הקסם הנשי; בחולון הוץ חן: גוף אשה במלואה / עובר עכשו לפני כאונית הדגל" (106), או: "דלותות מריחות מרוחק את רגליה

אשר רייך

מה עוזה המחזוריות לזמן

לזכר אבי, אברהם כהן ז"ל
שempt ללב מה עוזה המחזוריות
לזמן? ומה זימן היא חזרה
על עצמה.
וסוגרת אותו בזקבה.
מה פלא, שחל שם
השבר?
מי שדרכו בזירם,
שב ופוגע
במקושים לסגור מעגל
ומה גם אקה
שכללה זרימה
במעגל סגור —

רָחִיףָ נְמוֹכָה

רות קרטון-בלום

דליה רבקוביץ: אהבה אמיתית; שירים; הקיבוץ המאוחד; 1987; 80 עמ'.

את ספרה הראשון, "אהבת תפוח הוזב", חותמת דליה רבקוביץ במלים: "זומבר לגם יש אל מסתער". ואמנם, Shirata הקורמת של דליה רבקוביץ נתעה לנו את התהוושה — ולא רק לגבי הגשם מבוכנו המצומצם כי אם לבני הגשימות כולה — כי שירה זו שואבת את טעמה ותכליתה מאייז' מהות שמאור דליה רבקוביץ אינה נמנית על מקהלה שהריים ואף לא על מקהלה של זוז ארכ'-מכוא' בה מן הרומיות והתפארת בין אם זו ארכ'-מכוא' המשמש או משיח השקר או האב — שאינו; מהות שהיא "עמוד החיכון נשמה כל חי", השוריה בתוך "חוופת השמים קלאה סיקנים: / כתוב גנטומים ותכלתת הדזות", כאמור בשיר "מן היום אל הלילה" שב"אהבת תפוח הוזב". ואל מהות זו יש להתייחס בלשון של ציירופים ארכאים וכוכרי כתובים, מיקולות מדרבות ונוסחים פולחניים, או לפחות בונסח של בילדות עתיקה. במסגרת זו אף הנקלים שביסורים מבויטאים ברכמות באורך, וירושלים-של-מטה שורייה במאפלה מיתולוגית: "כדור של מאפלה / וגוש מהם ללויות". אבל עם השניים ועם השינויים שהחלו בשירה העברית דומה כי הילכה ונעלמה מהות זו משירתה של דליה רבקוביץ, ואפשר לעמד על כך אפילו מהשווות השמות של הספר הראשון זהה שלפנינו "אהבת תפוח הוזב" כנגדי "אהבה אמיתית". מעניןין לבודק כמה פעמים ובallo הקשיים חזרות המילים "דיק" ו"אמת", על כל גזרותיהם, שביר "אהבה אמיתית", שבאחד מהם כתוב בחד משירי הקוביץ ש"ען קדר אהב את התפה", ולא ש"תפה זאב / אהב את אוקלהו" — כאמור בקובץ הראשון דימוי שהוא חלק מעולם אשר בו היסיטים הנפכים למיתולוגיה. כאמור, שינויים אלה נעשו במודע, וכך באנט-טכטואלים שישרוי "אהבה אמיתית" המשתמעה הפואטיקה החדשה גם מן העימותים האינט-טכטואלים שישרוי "אהבה אמיתית" מקיים עם Shirata המקורית, עימותים המסתכנים בהצהרה: "ועל כל התפארת וריקוע האור אני מנתקה בקהלות". ואמנם, בספר החדש "גפתחם ומתרגלים / עלולות בתוך החדר", ואפילו הנזча שפורה בתמיון "היא מדיקת עד ביל די".

עימות אינט-טכטואלי מעין זה מתגלה, למשל, בשיר "שניאים לניז'זילנד", שבאחד מיוזיו שרוייה לה הרוברת בנוועם: "ואני על נאות דשא זרבצני / בנוי זילנד". המיליצה המקראית מתעתת בנו להאמן כי שוב נכנסו לעולם הרומיות המוכר, אך מייד באות השורות: "שם קבושים עם צמרך / לך מפל אצער / רוזות בדשא". דהינו לפניו רבייצה פשתה בעשב עם יתר בוני-צאן, המלווה בתואר פרוזאי למדרי הנוראים רקס מצלחים לחזק בנו את החושש הגדלות והחפרת של קיומו, כאלו היינו חלק אינטגראלי של אייה סקרAMENT מטהה. העמורה המאפשרת את המעבר הפואטי הזה היא הטכניקה המיוחדת שאותה אולי שאלת דליה מאנסי המדיטאציה: לא נסיקה לגביהם ולא השתיכשות במיא-אפסים, כי אם רחיפה נמוכה: "מחשובתי רפדיוני ברפידה של מוך / מצאי לי שיטה פשוטה מואד, / לא מךך קפ' רgel ולא מעוף. / רחיפה בגבה נמורך". בשיטה זאת אנחנו אין נסקים למורומים, אך גם אין נופלים באמצעות הלילה, אנטוואן דה סנט-על פה — מסקנה שלא מפרינה לה לסייע: שuibאים את הדוברת למסקנה: "אנחנו נסיע שלא עלה פה" — מסקנה שלא מפרינה לה לסייע: "בנוי זילנד / על נאות דשא גמים / אנשים טובים / יפרסו לי מלוחם".

דליה רבקוביץ

עם זאת נתעה אם נסכם כי המיד של הרומיות נסתלק ככל מין מן העולם השירי של "אהבה אמיתית". והוא אמן עולם שהשתר עליו החולין אבל זה חולין שיש בו גובה. וכייד מושג הגובה הוה מושג בעוזרת הרהיטמוס האמין. והוא עיני השגו של הספר שלפנינו: הוריתמוס הדיבורי הנכון, האיזון ושינוי המשקל. עמדו לדליה מאוניה הילומים של החוש לבירית המלים והוחש לבניה המשפט; عمירה לה האיזון השירית הנדרת שלה; החוש לניצול הבניות חזורה שנות ו מגונות, ולסתוקטורות רתמיות. כמו מספירה הקודמים, גם מסטר זה עולקה הריגשות הבלתי נשחקת שלה לאיכות הדמיוקית של המלים, וכן כל שורה בהדרת עמודת במרקם דרישות גבריה, וכל מילה נראה גם טוב לעצמה, וכוננה גם במערכות הכלליות של השירה. גם מבחינה ויזואלית השדה מוחבקת כך שהוא תורם להרגשת היופי הכללי. גם הלכסיקה הגבוהה לא נעלה כליל. היא פחתה אולי לעומת "אהבת תפוח הוזב" אבל לא לעומת "חרף קשה". ولكن, למרות העלומות של התוכים והנהבים שהקיסמו דורות של מהנה עברודה — נשמרה הירואילזיה בשפה השירית בזכות הרהיטמוס האמין זהה.

שירותה של דליה רבקוביץ תמיד חזקה כי את ההרגשה שיש דברים שאפשר לומר אותם רק בשירה. גם הספר זה עשה זאת.

* על יסוד דברים שנאמרו בעבר לכבוד הספר "אהבה אמיתית" שנערך מטעם החוג לפואטura עברית באוניברסיטה העברית בירושלים.

משה דור

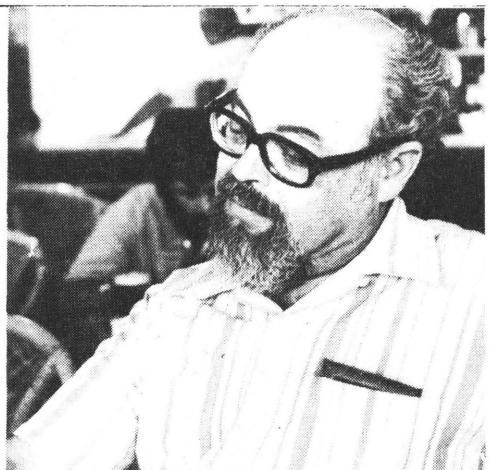
מה אירע לעגול-הפנים לאחר מכן? אני יודע. דבר אחד אני יודע: כל אימת שנתקמתי בו בשביי האוניברסיטה, היה מזכרני את "מוֹצָאִי", ובלשון נזיפה רכה מוכחני שאני מתחש לפרק יפה של עברי הראוי להתגאות בו.

על צד האמת, בנקודת נסורת כלשי התנאי- בטעות הזאת. אפילו נכיא בחשבון את שבוטה- האמנום שנשבעת ל"הגנה", חוויה זו גוזמה להניח, כי אף-פעם התייחס יותר מאשר "אינטיגנט" בעל שתי

ידים שמאלו וודמי מפותח מידי. לבורותי, אם היהabi bi צאת, נמצא ביטוי לא-זוגני. אבל חלומות היו בי; וגם קנהה היהabi bi באיכותם הללו אוחזוי-

הנסך, ילדי החשיכה העמוקה. אכן, בשלהי לימודיו התיכוניים, כשהיהתי נתפק, פעמי בפעם מבן שלושה, מבין השולש, אפונה הקסם, שבונתייה הנידחים זורעים, כמו שושנים לבנות, מוחות הוגיה וmagshimiyah.

לא חצתי את הקוים. עד כדי כך לא מלאניنبي.

משה דור

כנגד מה אני מספר כל אלה? כנגד זה, שהטעות שטוויי העלה את קרני בעני ברנש ארוך, שעד אז הוא בין "הופרים"-בדים על מדרגות טרה סאנטה". מיקטורן היה מוטל ברישול מזקע על כתפיו. היה לו עיני תכלת, שבשעת ריגשה או כעס לבשו דוק של פלדה. הרישול הנונשלאנטי של המיקטורן וגוז-הפלדה של העינים נתקלו לאalter על דעתך.

הברנש הארוך למדר麝טפים, אך היקף ידיעותיו הכלליות הינה אותה בתודה. מרבה היה לקרווא ספרות ופילוסופיה ולצטט מהן. וחיבתו יתרה היה חביבה עליו Shirto של אוורי צב' גרבנרג, שהוא מחשיבו יותר מכל משורר אחר בישראל.

התידרכנו. הוא נהג כי מנגה של אה בוגר והתבונן באחדה ובאוריך-רווח אל משוגות, פועל-יזוצא שלعروוי וחסרי-בתחוני, שלא-פעם מגלגל בשחצנות מתריסת. משער אני, כי למד עלי' זכות גם בغال שיכוחיו לנער של לח"י, — נר דולק בלילה איווולי.

קראתה לו "יופיטר". קרוב לוודאי שעשתי כן עקב הסמכותיות שאפפה אותו לא-חחות מאשר בשל האורודיזיה המופלאה שלו. צלצלו של "יופיטר" קרומי היה, באוניב, קולע יותר מאשר "זוס" היווני. והנה, ל"יופיטר" אני חב את התודעה האמיתית אל שרי אצ"ג.

על אוורי צב' גרבנרג שמעתי, כמוון, גם לפני שנפגשתי עם "יופיטר". אבל לא בא בית ולא בבית הספר היהה לו דרישת-ידגלה. המעת שנפל ברשותי לא-חחות. השנאה קללה את השורה. "יופיטר" — הכנוי دقק בו להפליא, ביחס בין חבריו הקבוצה שמנה צמחה "לקראת" — הוא שפתח לי לראשונה צוואר אל מרחבי יצירתו של אצ"ג.

כיוון שהיה בעל טעם, לא הסתפק בצד הפובליציסטי או הפליטי של שרי אצ"ג. ואומנם, האסופה הראשונה של שרי אצ"ג שהחזקתי בידיו הייתה דזוקא "ankeiron על קווטה העזובן". את מחרותה

בראשית הייתה הטועה. נער היהבי ירושלים, אל האוניברסיטה. טרם מלאו לי שבע-עשרה. לשובדה תכנית וו' זאת אין ולא כלום עם "תכנית וו' מולדתי", הביו-גראפה הארצישראלית שלי, שכבלעדיה לא הייתה מה שהנני.

בימים ההם,ימי ראשית החורף הסוגר את שנת 1949, כבר נוצרו כי כל היסודות הדורשים לככללות "הנשמה היתריה" שב. במרקמו מادر — בגלל

איכומו המוחדר של מימד הזמן — עברתי את תחלפי הkulitah והשימור של חומריו החשתיים,

ההכרחיים להתחווה האמן המשי. אני מאמין באמנים מופשטים. הצבאים, הרוחות, החלילם: הם

כבר נמצאו כי בעיקריהם. חסר היה בנין-העל, שאותו, ביסורי איז'קן, בונה האמן במרוצת השנים שהוקצתו לו, והחוויות והנסיות, הציפיות והאזכות, הצער והשמחה, מהווים את פיגומי.

ובכן, טעו כי כמעט מיד כשנגרפתי במערבלות המשחררת של חי הסטודנטים, פרח-שירה, נער היישני, שנמלש מחוז-הולדתו בשפלה והotel להויה של הרים. בחוף העמיד ליהיק ביצירון באקדמיות קרטון. צימאון-החייב העזום שתפס כי נאבק עם בישנותי. בכך לא היה, בעצם, חידוש. מאו ומעולם נזכרתי לכבות את מקומי בין קשיים ממנה. ואך-על-פי-כן היהתה ההתחמודות עתה מורכבת יותר. ווב הסטודנטים היו מושחררי צבא — זו היהתה שנת-הלימודים הראשונה לאחר מלחתה השחרור — והבוגרות מצלקית-המלחמה היהת יסוד מוסף במצוותה שלתוכה נקלעת. בכל אופן, הטעות נעשתה כמעט מידי כתיפסטי על מדרגות טרה סאנטה", המינור שהופקע לצורכי הפוקולטה למדעי הרוח של האוניברסיטה העברית.

מתוך חכורה קולנית שנירה על שער-החוית של הבניין, נורה אליו קולו של אחד עגול-פנים — מורה, הצעירויות היא הוכנה הייחודה שנקבעה בזוכרוני — קצר וקULO:

"אתה! אתה!" הסתכליות בו. הוא היה בלתי-מורכבר לחולותין. ביקשתי להמשיך בדרכיו.

לא ריפורה: "רגע! רגע!" ופין ויצא מקרב החבורה, קרוב אליו ותפס בזרועי בחדות גילוי לא-מסופקת.

"אום אתה כאן?" וכלי שהניח לי לשקל את שאלתו, בהנמיכו אינסטינקטוות את קולו, אמר: "אני לא יודע את שםך. אבל את הפנים אני מכיר... היהת בנווער של לח"י, נכן?" פי נפער בתמהון.

מה פתואם?! הוא צחק. "יש לי טביעת-עין מצוינת. פעם רואה, תמיד זוכר. כמו מצלמה. ראייתך אויזו ברכבה. אני הייתי בשמייה".

ועדרין בקורס נמוך מהרגיל הוסיף: "אל תפחד. עכסיeo כבר אפשר לדבר". ניסיתי להעמידו על טעתו. בלח"י לא הייתה, גם לא בנווער של לח"י. אם כבר — אז ב"הגנה".

הוא מיאן לשםועו: "בחיך... מה אתה חושש? זו לא בושה. ואני אני טועה. טביעת-עין, אתה מבין?".

לק תחוויח עם טביעת-עין. גם לאחר שקראתה בשמי ובכינוי, לא ניאות לחזר בו. הוא אף התעקש לפרט את "מקורותי הגנוויים".

כשהציגני לפני יידייו, שבדרכ הטבע הי, ברובם, מן ה"הורשיים". ואגב, שמות לא היו מועלים. בתנאי-המחתרת נודעו האנשים בכינויים, לא בשמותיהם.

השירים הזאת, ב מהדרותה המקורית, על עטיפת השchorה והםורטת, קיבלתי מדי "יופיטר". וכיהווכחו לדעת באיזו מידה נתאהבה על הליריקה של גרבנרג, לא תבע מני להחזירה לו. עדין היא מצויה אצל. רק העטיפה נשורה ואינה.

הינו יושבים בקפה "חרמוני" ברחוביה, בכל שעת פנאי שנודמנה לי בתקופה הלא-אל-להה היא. כאשר מצוקת-החומר ומזכקת-הרוח נמלכו וחוון לאחדים. שם, מתחת הקוארכנות, על כס תה צוננת, היה "יופיטר" דורך בשבח שריר אצ"ג, שמניא אז כרכובים בתודעה בחבובי וצוקע של עצי-מחט. נדמה לו, כי בבחנו את חזון "לקראת" על-פי אמות-הימהה הרוינוית והאטנטית והמחמירות של לו, הצעיר "יופיטר" על לידתו. לא יליד זהה התפלל. מכל מקום, הוא המשיך להשאל לי ספרי שירה, ואך-על-פי של לא יתכן, כי בחוף הימים לא נזרעו בו ספיקות לגבי הפרשה "העלומה" בחוי, לא פסק מילגחות לי-דידות. זכרו לי, כי אף את "מְשַׁא דּוֹמָה" של פנחס שדה נתן לי, בציינו בשום-ascal את מקורות ייניקטו. למדתי ממנה לא-המעט על תלמידים וכובותיהם, על השפעות שביעודין ושל לא ביעודין. משפטו הנוקב. לעיתים חסר-הרחמים, לא תמיד היה צודק — אך אני חשוב עכשו — אך בפסיקתו היה ישר עם עצמו ועם אמונתו.

עצבותו האנקריאונית של אצ"ג שבטה את לבו. ובגעה הברית בא-הגע הלו:

ומעמיך לkipur גם ניר הפז.
מעיך פפץ.
ותקיסר הוגו גוף: נוגה דם ועיף.
ועל קרעע הקטב הוא נאכ' יחר.
ומחלכות נגלה באכן מלך —

פסקוי "ankeiron" היו לי תגלית משפכט. היגון הצלול והפרטיו הזה שטף בחדרי נשמי ובעבם כאפוריה אל-הollowheit. מצד החבר אותו

אין-נדיבידואלים עיקש — "זוכר-הו גויה" כואתה לשם קניון של אצבעי הורודיה/ שהיא לי חמודה" — עם המיסטיקת הלאומית, כיבודת-הගורל-האומית? את זה נבצר להסביר איפלו מ"יופיטר".

לא, על קווטה כה אישי לא יעדנו בנ-יאדים את גומם כמו על מזבח היסטורי.

וז עמידה שונה לגמרי. אך היא עלתה בקנה אחד עם המכבים והטבטים פרטיים בתכליה. ירושלים היתה קרואה, מבורתת בגדרות-תיל ובמחושים אנטוי-טנקים ובתעלות-מגן. מגוריו, בשיכון הסטודנטים שהיא לפניהם ביתה של אגודה נוצרית להפצת כתבי הקודש, השקייו על עמדות הלגיון הירדני. כדורים היו שורקים, לא פעם, מעלה הגג. אך הקרע שהצה אתبشرו ואת נפשי היה מוחשי באוותה מידה עצמה, אם לא למעלה ממנה. הסמלויות נקנית בשלב מאוחר יותר, כאשר הנערים שוב אינם חשופים כל-כך למגם הבלתי-אמץ של החיים.

"יופיטר", מן הסתם, לא כך גור. "יופיטרים" מגוננים על עצם בחומות, שאבניה נחצבות, כמו בני ירושלים, מצלוותיהם של הרים, שעיל ראשיהם מדברים נבאים פנים לא פנים עם אלוהיהם.

חדרתי בו שאיננו רק קרא שקד. אלא שבינו לבינו הוא מעלה על הכתוב — שרים? סיפרים? הגיגים? הוא לא הודה ולא הבהיר. פשות ונחטף בשתיקה עניינו לבקש את גונ-הפלדה המוכר. עברו שנים רבות, שנים של עבודה משפטן ביל שמן של ספרותית, עד שהחוציא לפועל לאור גם פרווה וגם שירה. דעתוינו — אך נראה לי מරחיק הזמן — לא נשנו. הן רק עשו יותר קידזוניות, ואולי יותר נואשות.

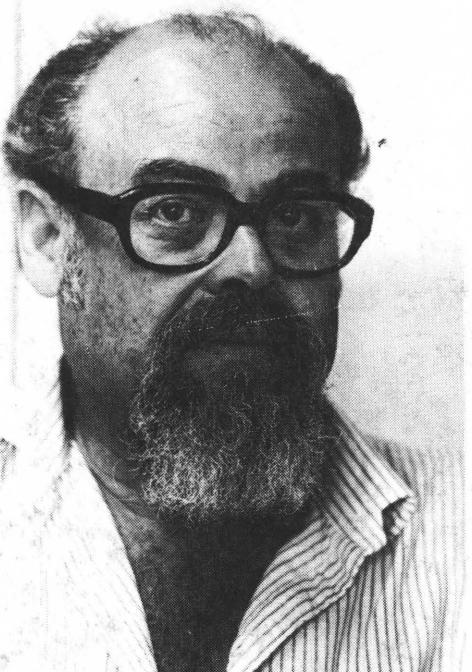
בכל אותן שנים לא נתקלנו איש ברעהו. רשי אני להחש, כי כבר אין סבור שמנית עם נער לח"י. אפילו לא כמ"בק.

ואילו את שרי "ankeiron" עודני קרא, באותה שchorה עצמה, שולוי דפה כבר ה策יבו. קיסרים, שרים, עם הארץ - נוגדים ועייפים הם נצחים כולם ■

(מתוך "קטעים אוטוביוגרפיים")

ידידיה יצחקי

משה דור: בראש השונית,
מבחר שירים 1954-1986;
ספרית מעריב; תל-אביב
; 1986 ; 128 עמ'.

משה דור

בשנים האחרונות מופיעים והולכים ספרי כינוס אוסף מיצירות של משוררים שונים. בין הספרים מסוג לראות בכך תופעה ראויה לציון. בין הספרים מסוג זה שראו או רדר בשנים האחרונות אפשר למנות את "החולך סובב הולך", ספר שיריו של עוזר רבין, נון דור מלחת העצמות, "עד כה", מבחר מקיף משיריו של עי הלל, משוריין דור המשלים"ח, ספר

שיריו של ב' גלאי, גם הוא בן אותו דור. גם אהדים מוציאו ספרי כינוס או מבחר משיריהם. מבחר משירי ההייר, בכירור רב על עצירה כלשהי במהלך ההלכה של השירה והתבוננות לאחרו, על מגמה של סיכום דברים, על סיום המשמש ובא של תקופה בשירה העברית, ובאו של דור חדש?

לאחרונה הctrף לדשנה נבכדה זו גם ספר שיריו של משה דור, "בראש השונית", מבחר שירים משנות החמשים עד שנות השמונים.

ויתר מכל משורר אחר רואים במשה דור את נציגת המובהק ביותר של חכורת "לקראת" שבישראל את ראשית המפנה בשירה העברית בשנות החמשים הראשונות. אין זכר ראיין עם משה דור, מסה, בקרות או רצוניה על שירותו שאינה מזוכרת עובדה זו. גם הדברים הנדפסים על עטיפות ספריו מתיחסים לכך. אבל מי שיבור שבסבחר זה, המונע לפניינו, ימצא את הדירה של אותה תקופה, את השירים שאמריהם היו לשנות את מהלכה של השירה העברית, אין אלא טועה. הספר מתימר להיות "מכח יציגי" של שיריו, כחוכם על גב הספר, אבל עיוון שטחי מאד יכול להראות שירותו המודמת, מתוקפת "לקראת", אינה מיוצגת אלא יציג מזער, וככל שמודבר בקבצים מאוחרים יותר אנו מוצאים יציג נרחב יותר. העיקרון המנחה בבחירת השירים אם כן איןנו יציגי, כי אם איכוטי. היה קרו לא זה "מכח סינאופטי", המליך שירים לפי האיכוט המיחוסת להם כיום, מבט אורך לאחרו, ולא לפי החשיבות היחסית שהיתה להם עם פרטום.

משיריו "ברושים לבנים", ספרו הראשון של משה דור מ-1954, ראשון ספרי "לקראת", לא נותר לצורכי המבחר אלא שר קוצר אחד, "שר קומון", בעל היגר רומנטי, שענינו בהמותה של השירה. גם שני הקבצים הבאים, "אם נגע ואמ לא נגע", מ-1957, ו"צ'ו עיקול" מ-1960, אינם מיוצגים אלא ארבעה שירים כל אחד. הקבצים המאוחרים יותר, אלה שהופיעו אחרי "לקראת", להוציאו "זהב ואפר" והմבחר אלא שר קוצר אחד, "שר קומון", בעל חמישית-עשר שירים כל אחד. אפשר אולי לראות בכך נסין להשתחרר מהסתיגמה המקובלת של "משורר לקראת", במאזן להציג את שירותו של משה דור כשהיא עצמה, ללא התייחסות ל"זוכרים היסטוריות".

המבחר אכן מיטיב מאד עם שירותו של משה דור. ה"זוכרים ההיסטוריים" הנכורות דין די מופוקפות. שירותו המוקדם של דור לא הייתה חודשנית מכל וכל. מבחינה צורנית אפשר לומר שהיא בה ניגוד לשירותם האקספרטיבית של משוריין "דור בארץ", אמר גלבען, חיים גורי, ע' הלל, אבל היהתה בה נסיגת ברורה אל צורות השירה של דור אלתרמן-שלונסקי, עד למידה כלשהו של אפיונות. באשר לתכנים, שהו אמורים לבטא "שירה יהודית", כהגדרתו היפה של משה דור,

סיכום מין

במעלה

לא, בימינו נבער ממנה להחיזק ספין.

רק הפלקל שבו —

ונמק בעלוות —

וילמים ספורות קל-כח. שאלו?

זה עוז רחוך?

האם לא יחשך?

בטרם שם נבוא?

והוא בראשו הנהן. מבריש

כפאות את צחור שזרו במטקלש

ביד שמאלו שרשן הקחמור מלפפה.

כפי לא גצה

למלא את שההוטל עליו.

בזאת אני רשאי לבטח.

אבל לפכו.

אך אבא.

מדוע

נאלהת דם?

מהריע לעברי לא החבוננט

ולא חלקת עמד אפלו בREL חיק

עם שאללים

אשר חלכו בעקבותינו

נתארכו ופלחו

את קאור הנופל

על זקורו סלע

ונתודדים של אבן.

מנגלית: משה דור, פ. מין. יהודי יליד מונטראול, נמנה עם הבולטים בספריו קאנדרה הצערניים. מבחר משוריין, "מבחר מעריב הצערניים", ראה אור בתרגום לעברית (ספריית פועלם). (1984)

ספר עתן 77

1. גוגול / שידוכים
מחזה בשתי מערכות
מרוסית: יעקב בסר
להציג בהנחה
במערכת "עתון 77"
הזמןה טלפונית
טלפון 03-456671

שנתיים רבות נאבק משה דור בשירותו. המטאפוריקה נעשית מוקדמת ומאפקט יותר, הדיבור ישיר יותר, הפאות מתחמץ והולך. בעשור האחרון, אפשר לומר, נצטלה, נתגבשה והגיעה שירותו של דור לבשלות ראייה עצין, אף למידה לא מボולט של מקורות. המבחר שלפניו מראה פוטנציות חשובות גם בשירותו המוקדמת של דור, שאפשר היה להליך זהה של השבלה. ככל אחד מהקצתים הריאוניים היו, לנו רואים, אי אלה שיריהם ראויים, שלא בalto, כל הנרא, בין יתר השיריהם שאימים ראויים דיים. הביריה הקפדיות, האיכותית, שחרורה אם כן את שירותו של משה דור ממשא העבר, ומציגו אותה באור חדש.

magma נסופה המובלט במבחר זה, מתחטאת ברצונו להבליט את שירותו של משה דור כשירות נפה של ארץ-ישראל. תדמית זו אימץ לעצמו משה דור כבר עם ראשית דרכו, הוא קרא לה, כאמור, "שירה יילדית". הנופים המופיעים בשיריהם השניים מגוונים ביותר, הם נופי הרים ומישור, עיר וכפר, עצים, פרחים ובעליהם. לעיתים תוך האנשה של הנוף, אף גם לעצםם, לעצםם, לעצםם. באמצעות קומתת הקטנה והפרובינצילית, יש לו רוחב דעת כאמלה להציג יותר ויותר, ולעתים כmetaforeה המיצגת גורמים אונשיים שונים, אהבת אשה, לרוב.

גורם אחר הבולט היטב במבחר, למעשה בשירותו של משה דור בכללותה, הם שירי מסע. הזיקה המובהקת לארכ' ישראל בחינת נוף לדות ומחוץ הגעוגעים מקבלת מיד חישב בתיאורים של נופים רחוקים, מהם בנאים, מהם גם אקסוטיים. יש גם עמדה של "איש העולם הגדול", שעל אף זיקתו למולדת הקטנה והפרובינצילית, יש לו רוחב דעת של מי שמכיר מקרוב ומכבנים את פאריס ואת ברבדוס.

גורם נוסף, בולט מאד, שאפשר לראות במבחר שיריו של דור, הוא הזקה לחומר תרבות רבים ושניים מאד, מהם מיתולוגיים, היסטוריים, או ספרותיים. עליהם מושתמים שיריהם לא מעתם, גם כמלול יצירתו של דור. גורם זה תופס מקום מרכזי מאד בשיריהם החדשניים בספר. שירים אלה, ברכוב הגודל, קצרים ומרוכדים מאד, אמיוחם צוללה וברירות. המבנה שלהם מעניין במיוחד. נקודת המוצא של מרביתם היא באוטו גומת תרבותי, מיתולוגי או היסטורי, המוליך להקשר אוטואידי. הצופן את היגדו של השיר, הקשו, על-פיירוב, במחותה של השירה. נראה לי ששירים אלה הם מミטיב יצירתו של משה דור.

**ספר
עתן 77**

1. גוגול / שידוכים
מחזה בשתי מערכות
מרוסית: יעקב בסר
להציג בהנחה
במערכת "עתון 77"
הזמןה טלפונית
טלפון 03-456671

مولכו, שומרי-הנשין

אברהם ב. יהושע : מולכו ; רומאן ; הספריה ; הקיבוץ המאוחד ; ספרי סימן קריאה ; כתר ; 1987 ; 346 עמ' .

אברהם ב. יהושע

היקפים קטנים. דמות מוגבלת, "אני" מזדקן. אך עלולו האינטימי כולל היקפים של "مولכת מזדקנת" בעימותיה. הקומי והאינטימי חיצוני הופך במקביל לגורוטסקה בקיורותית בעלת קווים חדים. אך זו ב"הציגת שנייה" בקריאה נוספת.

— סילוקו של האפקט הדרמטי ב"مولכו" מוקף מأد. הספר מציג את תוצאות התרבותות, ומסלק את נוכחותם. המות מסרטן (אחר סכל אינטנסיבי המשמש בונכחות בלתי פוסקת במשך שבע שנים) — מסולק מן הרומאן. הוא מכתיב את הרומאן והוא מחוזח לו. גם ההשמדה של היהודים בגרמניה — מסולקת מן הספר וקיימת בו כטראומת-תקע: — אשת מולכו עלתה מגרמינה כילדת, שאביה החابر. הילם בעקבות הילם. אבל "רך" תוצאות ההלם מעצבות בדמיות. ברומאן הוצאה הדרמה אל מחוץ לתהום. אין אהבה להותה. אין מלחת לבנון, אין שואה, אין סרטן. אין מלחת השחרור — הכל קיים. מחוץ לתהום. הרומאן עשוינו כך שלכל דרמה גדולה לא יהיה יצוג, אבל תחיה לה השפה, הנעה על מיד-מנוחות. מי שמוון, יכולות את המתה בתזוכות המתמידות.

הפוואטיקה של הספר זהה היא לכתבו רומאן שאין בו מתח, אבל זה רומאן שהקריאה בו מרתתקת בקריאה ראשונה, ומרתקת יותר בקריאה נוספת. (הוא מזכיר לי את התאנת הקריאה ב"אהם", ספר מופת של ג'יין אוסטין בתרגום רינה קלינוב. גם שם, המתח

כשתעלמנה האmittות הפיקסיקיות על פרצופה של החברה הישראלית היום, והספר — יMISSION להיקרא, השאר בו דמות: אב טיפוס חדש בספרות הישראלית. גבר בעל סימנים של סטריאוטיפ נשוי, מתנהה ביפוי עיניים ושרער, אוכסיבי למחלות, צובר תרופות, "צורך אפילו מעתקומי". חי כדי למותו "הנסג לא רחש ולא סימן". מולכו, שהספר,

"מולכו" רשות וחכם ממנו, ובדרךו שלו הוא גם, שף אינו יודע לשאול: — היכן נعرو? מה זה אהבה? — מאז היותו נער ועת תום שנות האבל על אשתו — מולכו טרם התאהב. אבל גם ביל אהבה עזה כמוות במודיע, כל יכולו "אמנות ישנה". מולכו ואביו. מי חשוב לא ידעת אישת פניה? — מי מהם נראה "צורך אפילו מעט קומי"? — אם נחזר נראה אביו באורה אינטימי: "פרש הצידה להשתן, וכאן... נראה אביו האפל מכך שספגו אותו מעט קומי, מתייז את הסילון שלו מחת אוריון מתים שספגו אותו לתוכה מרכיב סמרק של מלח אוריון. לא ידעת אישת פניה, חשב, היא הייתה היתה הראשונה והיחידה... יותר מדי נאמן היתי, והטיפות האחרונות נעלו כבר בחלל האויר... הופיעו ו"מעשה הפיפוי" מיטונימים ל몰כו, לדמותו כולה, "דמות עגולה" — וסתאטית. מרכיבת, ולא מתחפתה. זו דמותו "אני" הנתפס על חם": — הרהוריו מנוסחים עבורנו מבצע משולב של ראייה-אינטימית ומרחק-ארונית.

אפשר להפוך נשים כדי מולכו. הוא לא יפתח מוקדש גם לדיות, לא רק ליטאטיציות של מרוץ ההווה בסיפור: קורי אופי בהווה הספרוני נטענים פטיטים מן העבר בנסיבות המחדדים את קורי האופי. ("אקספוזיציה מפהות"). בתיכון היה מולכו תלמיד סביר, לא מזוד, לא כריזטי. בצעירותו היה מזוד, לא פיטר. בתנועת הנוער היה "פרוח קיר", לא משתלב. מולכו איש יציב, נאמן. מולכו, שומר הנשים

א. מולכו בהציגת שנייה

מולכו מאוזן למוסיקה קלאסית. הוא אדם של בית-משפחה, של קוונצ'טים ושל אופרות. מה ל몰כו ולהציגת-שנייה? הוא לא "צער", לא "בוהמי" ולא "פלכאי", לא בז'עם המבללה בכתבי קולנוע. כאשר נקלע מולכו אגב-אורחא לאולדס-קולנוע, הרי והוא לול תרגנולות גדול שננה ונחפץ למן אלום. קולנוע בעירה גלילית בעלת השם האירוני "זורה". מולכו צופה אז בהציגת-ראשונה, ייחידה, אבל את העירייה "זורה" מבקר או מולכו בפעם שנייה ("מבקר") — תורתו ממשמע). גם ביקרו בראשון העליה במולכו תחושה (מנומתק למחצה), של "הציגת שנייה": — הוא כבר היה במקומות הזה, הלא נודע והomore, בו מפל מים בארץ לא זורעה. "זה כמעט פלילי ויעבור בסוף למשטרה" אומר מולכו המבקר ב"זורה" לראשונה. הפעם השנייה מביאה לתפיסה שנייה, מפוייסת: — בפעם החזרות אותו "לא בסדר" פרוע ואנרכى, הוא האנרכى, המרהי, הוזכה לחיפוי ולתמכה של מולכו מול החוק היבש. "סדר" מול "אנרכיה" הם ניגודים חזורים ברומאן.

בה תובור יערה לידי מולכו. הזוג היפה של ארץ ישראל, החנוכה והמדודך בתנועת הנמר החלוצית, הפך לזוג תומה וחוגיגי. וזה מועות. ראש אנרכיסטי של הגבר המוביל (שלא כמו מולכו, כמובן) שיאנו מוביל לשום מקום. הם "חרשי כל" מול הזוג "ישש לו הכל" אך היזירה מציגה עיזותה היבירה כיופי שאין לו שיעור. עם הבטן הנפולה של יערה והדריה העולובה בה חי הזוג היורשלי מתקיים יופי של קשר עמוק. שניים השיכים זה לה בנהנותו, בקשר שrok לאורה הם רוצים להתרו. עם כל המאכוב, נצרת לעיני הרומניה העולה על כל אהבה שגرتית. בסיום הנסינו הזה, היוצר את האנאלוגיה בין זוג הרמוני לבן זוג מעות, הזוג הראשון הרס את עצמו, השני מקים את אהבותו. ביל' צצאים, ביל' איפור וכאילו ביל' יופי, אורדי ועירה הם אחד ממקוריים המבחן לכוחה של האנרכיה.

ג. דמות פורימית ואלמנטים פיקרסקיים, החירגה אל מחוץ לחוק היא "קיים אמיתי" ברומאן. כך הצופה המוגוחך-המעוות המאזין בברלין למוסיקה באופרה. וכאילו יוצר אותה מתוכו. כך בראש המועצה ב"זירותה" ודמיות אחרות בה. החירגה מהוחר לסדר הטוב היא כח קיום חם, ממשי — ונלעג גם יחד. קיום נלעג וועלוב — ומורה גם יחד. כישלון וויפי שביסוד אנרכיסטי, ביל' משתלב, ביל' ממשען, ושאינו מצלה. ישם בספר אלמנטים פיקרסקיים. רומאן המגייע ל"כל מקום" ובעה חברתיות, תוך חיבת לעובר על הסדר הטוב ועל החוק היבש, לי הוא מזכיר את הנוכל הסימפטי (פיקארו). אך לא בדמויות של מולכו, אלא בדמותו-המשנה, המונוגדות לו. זו העולה מרווחה החזרות לרוסיה, וזה הגובר ההודי היושב ב"זירותה". מבחינה זו זהו רומאן של אפיוזרות-אפיוזרות וגביריו משותף נع בהן, פועל בהן. בשכנות טובה עם היופי שכישלון האנושי, האנרכיה, חי מוחוץ לדוד החוק והבש.

בניגוד לאנרכיה, לפיקרסקי, קיים מולכו. איש חשבונות וסדר טוב. עולם האהבה של מולכו מציג רוגמא לדמות מטודרת, שף איננה מתחשבת. נער התייחס גם זקנתי, יכול לומר מולכו, ולא דעתית מה זאת אהבה. "כונר... בעצם היה מכיר עצמו" להתחaab, כדי לא להישאר בן יחיד חושף מדי לאמו". במחיצת הספר מהרדר מולכו במיען "הארה" מודומה: "צורך להתחaab, השב, רק כך יוכל לגבור על הגעגועים המכילים אותו לשוא, רק כך יוכל לחסל את העיפות הזאת כל פעם שאני מבקש לghost אל אשה..."

ובסיום הספר ישנה "פואנטה מדומה": — בשתי שורות אחרונות זוכה מולכו,שוב, לפסבדו- "הוודעתה", חדשה, לצבעו היסודי, חדש הרוא מגלה: "אבל מוכראhim ממש להתחaab, אחרת אין זהה תכלית, הרהר מולכו בצער, בדגת מה, מוכראhim ממש להתחaab". אני אהבת את ההערות המינימליסטיות של הספר, האומרות, (ספק בשם מולכו, ספק בשם "مولכו"), כי ההרהורים חולפים בطن של "צער ודאגת מה". שורות אלה מוסרות, במשולב, את ההרהוריות ואת הטון של ההרהוריות. ההרהוריות עוסקים ב"הנושא הגודול". הטון מפגין את "האופי הקטן". החטור החביב והמודרך מהרדר — בצער, בדגת מה". הוא חושש מפני החובה — הלא נוכח. מפני ההכרה — הקשה. להתחaab? להיות נתון לטלטלת קיומ? מצב, שcdroco בקדושים, אין הוא חפץ בקרו. האם ברור לי למה בחזרתי להחודות במילים "חפץ בקרו"? הambilim מתאיות למולכו. מקרון ב"מגילות אסתור", מקור ה"פורמי-שפיל". מולכו הוא דמות פורמי. יש בו היפוך הפורמי: — רק הוא נראה ביל' מסכה ותחפשות. לא כל ושל וסרק. מולכו — שומר-הנשנים! בмагילת אסתור מצאנו את "חבורונקה", החטור לטוב, אחד הסרויים. מצאנו גם את "שענגן" הסרוי, ואת "הנני" הAKERIS. מולכו, מבט חברתי כולל, מעלה, הוא אחד הAKERIS. מפעלי-חיוו כתו בגיגית אסתור: — "שריס המלך. שומר-הנשנים".

היפוך סטריאוטיפים איננו הרמונהיה. קיים יאוש הרסן, מחלחל ונוקב. "לב מת" ו"אולד יד". חסמים מעורעריםabisdom, להחצים ודרסנים במחשכים, עד שאפשר לשאול עבורים נסח-עברי, המוקדר לנושא טוטאלי אחר: "ყוקוב הדם עד תהומות מהשכנים, / ואכל בחושך, וחתר שם / כל מוסדות הארץ הנמקים...". קיום, ההרים את עצמו מתוכו, מחמת סדר דברים כלתי אפשרי: —

...היה זה כאשר התחיל לאמן עצמו בשנים האחרונות בהילכה להלויות, וכעשי זכר שבעלת אמר לחיות קבר לא הרחק מן הקבר החדש שלו, שנכחה זה עתה. בשנה האחורונה הרהר גם כה לפעמים באחדה, מן אפשרות שלאחר המות. (קטע המסימים פרק, מעין פואנטה, עמ' 24).

— "כל הטיפול המסור במשך שנים ארוכות נמחק במחי אחד... הדידה... מסתכלת בו כבר בא' אמון" (כלו הרג את אשתו) (פואנטה של פרק, עמ' 43). זום קל-קליל של "כלו הרג את אשתו" מצטרב לו בرومאנ' בחשאי עד שהוא פורץ החוצה בקטע עשר ובלוט כפורידה על גיהנותם/בידור במרותף, במיסאהה בברלין, בו לוחשת לו האשה שהזודה אחריו, וחורה בה: — "אתה פשוט מהתאות לאט לאט, היום הבנוי את זה... דמו קפא לרוגע... הרעין לא היה חדש. אשתו היתה אמורה מפעם לפעם, אתה ממתה אותה". רק כפסע בין מולכו הדוחה אמריות מופרכות אלה, לבן הרהוריהם מאוחרים שלו: לא הרגתי אותה, "ריך עוזתי לה למות".

המוחות, החיפור בין גבר לאשה, השאל, חוותים ברומאן עם האופרה "אורפיאו בשאול", אותה רואה מולכו, במרקיה, בברלין. באמצעות המקדים מובלט המוקד.

הספר המלווה את מסעות מולכו הוא "אנא" קארניינה" לטלסטוי. הספר הקלאסי פותח, כידוע, במשפט שהפרק לנכס צאן ברול: "כל המשפחה המאורשות דומות זו זו, כל משפחה אומללה — אומללה על פי דרכה". מולכו, אדם בן חמישים ומעלה, טרם קרא את הספר הנודע. בתו, הקניתה, מביאה לו את "אנא קארניינה" לкриיה. מולכו מובלט כרך ב' לפני ורק ראשון. האם והשתלב עם רומאן, שאין בו החתולות, אלא הצגה שנייה. מדריכו של מולכו בתנועת הנער, (עמ' שנייה בחיים הם מזדמנם לה לזה בהווה של הספר) מספר למולכו כי הגיבורה של טולסטוי מתבדת! מולכו חש איינוחות. עצמת קונפליקטים כאלה מצויה מחוץ לתחום השגתו. "

"כל המשפחה המאורשות דומות זו זו. כל משפחה אומללה — אומללה על פי דרכה". הרומאן "מולכו" כופר, בודיעיך, בחדוחת המיןין הקוטבי הזה. בرومאנ' שתי משפחות, ושתיין אומללות מושגים על פי דרכן, "אושר" ו"אומללה" הם מושגים היכולים לחיות בرومאנ' זה בכפיפה אחת. הרומאן מפתח אנלוגיה ניגודית בין שני זוגות. זוג ראשית (אלמן, בעצם!) ווג משנה. משפחת מולכו משפחחת הסדר הטוב, ומשפחנת אווי, המדריך מתנוועת הנער ועירה אשתו, חרוגת מכל סדר טוב. "סדר" מול "אנרכיה" הם ניגודים ברומאן. "אושר" ו"אומללה" הם ענן של נקודת צפיפות משתנה.

אווי ועירה הם זוג אומלל, עלוב, שהחליט להתגדש. זוג שהיה נע ונדר ברכבי הארץ ומחוצה לה תוך נסיוונה, כושלים, להביא ילד לעולם. בהבדל מ몰כו ואשטו זו זוג יהפנין חסרי כל. ללא דירה, ללא עברודה קבוצה, ללא מקצוע, ובעיקר — ללא אמונה. סדרה המתוישכת עם איזו שהיא מתחודה מופרת.

החילוני אווי, המדריך המרשימים מן העבר, חד התפסה והלשון הופך לחזרה בתשובה". אבל למחזאה. בארץ של חלוקה דרסטית בין משכילים חילוניים אנטידידים מיליטנטים לבן דתים פאנאטיים, אווי אינו משתלב בהלה ב"הילה פסוקה". לא כאן ולא כאן. הוא "יחפן" ו"פושט רגלי" אידיאולוגי. אשטו מתחקה ללדת. ייל' הם רוזים ו"זוכים" בהפלות אומללות. כדי לקיים את רצון הגבר ב"פרו ורבו" מוכנה יערה, הקשורה בכל נמי נשפה, גם להתגרש. עד כדי כך היא מזדהה איתה. הם מציגים למולכו "עיסקת חילה"

בנוי מחומרים מנוראים, ואין "דרמה גדולה", גם חוגג האפקט הקומי-טיטרי). רק בקריאת שניה יכולתי להבחין טוב יותר, שכאשר מולכו מדבר ומשיך לדבר "בבומו ובבדמיון נועז" — רק הוא חושב כך על עצמו. אשטו, ואני (בזעם הספר), חושבות שהוא אדיות גמור ברגע זה (עמ' 45).

אבל לעומת זה על רקע טראומתי. באמצעות כבן קיים שישודר דרמטי. זו מסירת גופים ואנשימים מוכרים ואמנויות והתנגדויות בדרך מהפכת, מהפכת מציצה את השולדים כעיקר. השולדים הופכים למרוצים, ורכם ובכם מוצגת המנגינה הנכונה של "כיניבקה זהה" (במבחן של הוצתה الدرמה, והעמדת דמות לא דרמטית). גם לך אני קוראת דברים בהצגה שנייה. נקודת המוצא: — קליטה שנייה.

— אגב, "קליטה" — בעיות בקהלית-המציאות ובקהלית-עליה יכולה להכתיב לסרט בדיי זה את השם "קליטה איטתית", או "קשי קליטה", או, אולי, עדיף "קליטה מוגבלת": — של מולכו היה מבין את של ישראל — את עוליה. מולכו היה מבין את "מולכו" רק למחצה, כי "מכב משולב" ומתחים אירוניים וגורוטסקיים הנם מוחוץ לגבולות הקלייטה שלו. גם "העללה הרוסייה" עוברת מוחוץ לגבולות הקלייטה. גם העולים הקוצניים ב"זירותה" נקליטים ווקוליטים את המציאות של מדינת ישראל, האופפת אותם, "קליטה מוגבלת".

ב. משפחה אומללה, משפחה מאושרת בהצגה ראשונה קוראים רומאן על זוג מושלם. פעם שניה יהה זה זוג של "לפי מה" ו"אולד-יד". זוג שבעמוקים חתר והרס זה את זה. מולכו ואשתו ראי שפה משפחה סולידית. סמל "המיוזג הנכון" (באرض שמחנה הוא מיוזג נוכן של גלויות). היא "קית", הוא "ספורי". הוא — מירושלים המעתירה, שמי בנים בברלין, היא — מברלין הבירה. שני בנים שווים-ידומים, תואמים לשתי אלמנות. הרומניה של שווים-ידומים, תואמים זה זהה.

זהו "זוג מסודר" במקומות עבודה "נכונים" — והוא "זוג מושדר" במקומות ופקיד ממשלת. מקומות עבודה של קביעות וסימפטייה. הם ותיקים, מלאה השכירות את הארץ "הנכונה", שלפני מלחתה השחורה. להם דירות על הכרמל, מכונית, השכון בנק, פיצויים מגנינים ושלושה ילדים. גם הילדים נולדו בתבניות "הסדר הטוב": הבכור (כראו) בן זכר. השניה — לאיזון בת, ולבסון "בן זקנים". האם הזכותית כבר את קריטיסי המינוי לكونצרטים? את טויל שבח במכונית.

בכיבישי הארץ? הרומניה טובча זו נבחנת ועומדת גם בעיתים הקשות, שעה שמחלת הסרטן מכך את האשה. הבע מלען לה, בנאמנות, את מלאה הטעיל, בבי, עד הסוף — כלומר עד פתיחת הספר.

רק במהלך הקריירה מתעבה ומתקבש, לאיטו, האופן הניסוף של ראיותיהם: "לב מת" ו"אולד יד". זוג, בו הגבר גרם, בעקבין ובהתמדה, בתקופה שיתית, הופכת את הגבר לאימפוטנט. מקרים, אשר מולכו כבר נטהה להסתלק מן הבית, לפני שחלתה בסרטן. להסתלק מחיים עם בן זוג, שכן מעשה ממעשי לא היה אחות עלי. ומולכו, שלא 'שכבי' עם אשטו ולא 'בגד' בה בשנים הארוכות של מהלחה, גם בשנה יותר לאחר מכן, בימיין, בסקס, ממין "מולכו", הוא רק מהרור בימיין, בסקס, עד כ"ז. האם ראייה מודרך להתגרה. בד"כ "אין לו חشك".

בשנת הספר "מולכו" הוא מצמיה "שדים קטנים". לה כrhoו את שדייה. היא בחיה, מוץ אינטלקטואלי, ביקורת, חריף. הוא מוטה על קריית הקלאסית. היא מביאה הביתה את התרבות הגרמנית הקלאסית. הוא מקבל את עולמה. מוטה על עולמו. מוטה על עולמה. מוטג יותר כעקרת בית המכינה תבשילים ודואגת לנקיון ולמלאי-התropות. דמותה הנהנית להרhor ביפוי שערכה שלה, ביפוי עיניה שלה. הרומאן מגיש לקרויה היפוך סטריאוטיפים של גבר ואשה. סטריאוטיפ הגבר, קובע הנוראים, המוביל התרבותי. סטריאוטיפ האשה — עקרת בית נאמנה, יפה, סבילה.

מחול המות או: המת המתמתת

**אברהם ב. יהושע: מולכו;
הספריה; הקיבוץ המאוחד;
כרט; 1987; 360 עמ'.**

מחול מות בחמיisha החלקים. בראשיתו משתמש מולכו בפניה המותה "עבד נרצע ונאמן" – המותה מהיר אליו בעלינוות מגירה. מולכו מואבה: נתמם בעישותו של בן-זוגו המותה, בז'יזגו המהפטן, מתרף החושים. הריקוד מגיע לסיומו והמנת מולכו כבר "מפרק עליין". נפרד מן המותה, בחרזה לישותו העצמאית, שכן לא בא בה בוגרת.

לא היפונט אלא זיקה מפוכחת: "مولכו מש להתחaab". לחתהוב, אחרת אין לה תחילתי... מוכחים ממש להתחaab".

המחל נפתח עם מות אשתו של מולכו. מולכו מגלה את האהבו למותה. הוא אינו יכול להיפרד מריחותיו ומראותיו. במהלך חמאת פרקי המחל עתפס מולכו עם המותה, ימ海尔 בו עד שיטול את תפוקתו: הויא זילול, ריצח ויפשב באביבים פנימיים. הכל בדמיונותיו. כאילוהיה הוא המותולא אחר. לבסוף, הידריך מולכו את המותה מעליין, אך המותה לא יסוגע של תגורשה האשמה של מולכו כלפי אשתו.

"אנוידים, כי המתים הם שליטים רבי כוח; אולי נחפה לשמעו, כי הם נחשים לאויבים" – אומר פרויד בתה' הפרק: "האטבו של המתים" בטורן הפרק השישי של טוטס ואברב". המת מאיר, המת ממת. המתים האחובים מתגלים על-פי אמונה שבטים פרימיטיביים לדמוניים. מקר הפחד מרותה המת, מסביר פרויד, באשמה שהשים הנשאים בחיים שאינה נובעת מஹנת הטיפול במת, אובייגרימת מותו, אלא במשאלת לא מודעת שהמת ימות. חילא היה למרי בילוי מרוצה מן המות, וכך נעשה שוחפו הסמי בעני עצמו. החימתעה עקב רגשותיו האמיבולנטיים, שאינם בהכרח, אומר פרויד, פיסופאטאולוגים. איבמה מסתתרת בל-א-מודע, לאחרי אבחות ענוגותרכות. מול הצערה המודע ניצב הספיקת הא-מודע. האבה וועיינות עברכוביה.

בתהילך אווך לימד מולכו הדרבל בין אשתו הלא-ריאלית, שרצח בכיכול את אשתו וועל-כן הוא נרדע עלי-הדרמן שלה, לבני אשתו הריאלית: שהויא עריכיים המקנים בקשר אהבה זוגי. הוא יודה בכיסיו כלפיה, בסידתו מביקורתו המוגזמת. הוא יבין כי אשתו רצחה לנוטש, וכי תחלייך דעיכתה, ויתורה על החיים, החל מזעם, בילדותה, כ"שנשבר אמונה עדך" בחיים. אם היה בואה, היא היתה בך שלא עמד בפרק המות, שלא השיב מלארק המותה, שלא רצונה של אשתו מותה. בסוף התהילך מתחלף האשמה המיסטית באשמה תכנית.

סתו: **קסמי המות** בסתו, בפרק הראשון, מוזדה מולכו עם המות הקסוט. "אגעוגעים עטוטים אותו שוטפים אותו אל החולה השוכבת. אפילו חסרת ההכחלה" (עמ' 26). מתגעגע אפילו אל המזרן שעלייגססה. הוא מריה את מותה מגופה של המטפלת שלה, וחושק בה בכוכתך. המטפלת היא אינקונרציה של מות אשתו. בימיגיסית אשתו היא משיג לעצמוrigosh – כאשר עליה אל הקומה החמיישית של בית החולאים – קומת הגותסים: "ימשר להסתכל קצת בגוטסם ובמכשירים שלידם, לבוהלים בחזקה" (עמ' 52). אך המשיכה, לעולם מהולה בחזרה בפנדימון המת: בכיתת היועצת המשפטית, אחריה ייחור את חייוורו הנלעג ההיאון, חרד מולכו שמא מטלחת רוח בעלה המתבן קירות חדרה האמבטיה. הוא לשאת משא גוף אשתו ונשא על מותו: "זהו אחשאת משא הגוף, אשותור הרירים ונשא בידיו כל-כך הרכה פעמים, נשען על מוחו" (עמ' 72). מולכו שובל קטע מסופת ההוריקן שעבירה בחדר הזה שבסתו: "כאילו שורש כבוקן מחלחת אשתו" אבהה בשורת לא-פרפר בתוכו. מותה שב' לפרפר בתוכו: "כאילו שורש כבוקן מחלחת אשתו" (עמ' 73). חום גופו עולה, והוא מהפץ עקבות דם צואתו. האמנם חדדרמן המת אל גוףו, להענשו? גם אני הולך למות עוד מעט", הוא אומר על-ידי איזקור "אה קרנינה", ספר שמולכו קוריא בהמשכים לאורך הספר. טולstoi מציין בספר את האהבת המותה.

"מחול המות"
א. מוק.
1915

מיסוריו. החפצים במחזה – תכלת משק הבית, ובעיקר קליטבח – שהוא מנשה להעיסת על הבן, הם פרויקציה של אשמה, שהוא רוצח גולל, ממנו – אל בניה. האם מנשה לגורש את החפצים מביתה, להשליך את דמן האבנה נוקם החוצה. בדומה למולכו, גם הבן במחזה "חפצים", יש כי האב שהפרק במוות למלארק המותה, עלול להמיתו. חום גופו עולה. נדמה לו שהחצים אודלים מתוכו. גם הבה, ודורות האב-הדרמן, מדמה לגלות את עקבותיו בבעל. לפתענאה להבעל-יקן, כאילו הגלגלabo גויתיא האב. וכמו ב' מולכו', גם ב' חפצים' – שהוא כעין תרגיל בדור להשלמת "מולכו'" – חרודת המת המיתת מתהפקת אל דחפיircח של בני המשפחה זה אל-

בפרק הסתו, עלים שני נושאים שלילכוית עצמוני בפרק הבאם:

א. מסתבר כי אשתו של מולכו היתה בקורתית וכעסנית. איזחת לאל הרף: כלפי העורת, כלפי המדינה, כלפי בעלה. חזתה שחורתה בעניינים פוליטייםணנהה על המדינה כמו על גוסס (בניהם משפחחה היימציגרים אליה). אך היא היהת הדרבנית העירקית ומוכבילה השיזחה. בעיצומו של תהליך השחרור של מולכו מאשתו הלא-ריאלית, תחברו הביקורות של אשתו כמיין כוסוטם מבפנים, המבשר את הסרטן. זה לומעה חלקה במותה. ב. מתבררת והולכת אבחנה בין אהבה בשורת לא-רוחנית, המובילת את היצור, וכיבה דקה, למדר לכיר בזמן מחלחת אשתו" אהבה רחומה, מולכו ייחסים אנושיים מורכבים" (עמ' 33). המין נעשה לו "זיכרונו עמוס ורוחק", שכן אשתו סרכה לשכבי איתו בזמן מחלחת אשתו" אהבה רחומה, וכיבה דקה,

אנה – ווורנסקי שמוצאה מן התשוקה והסופה בהרס, מול האבת קיטילוון, הבונה, המשכית.

מולכו מנסה לשקם את היליבידו הרודם של על-ידי מגעים גופניים, שלעולם אינם יוצאים לפועל, עם נשים מזודמות.

הרוץ לאשה מצטייר כמשיכת דפוזית, לא מוקחת ל"עיסנה נקבית" – כפי שמכנה מולכו את ארבעת החילות שהוא מסיע במכונתו. מולכו מנסה להשיב לעצמו "אמונה בתשוקה שאבדה", סופו שהוא מגלה בפרק האחרון של היזיירויות כי לא הטעמולות אבר-המן חשיב לו את תחוות האיחוד עם העולם והזיקה לה חיים שאבדו לו.

ואין לזמן בפרק זה גם רגשות אחרים, מודעים, של מולכו: געגועו לאשתו (למשל: כסאה הריק באולם הקונצרטים), הפחד מבדירות, הטעמול על ניששה.

הפרק הראשון, פרקשתו, מציג בגרה המזנק בכת-אחת אל תוך הירוח הגיגית, קרבליית, יילודית משחו, של פרוק-כל-על: "הוא פסע הולך ושוב, במיון חירות חדשה, יודע שמעה איזה הוא חייב בכלום" (עמ' 17). המות שחרר אותו מן הדרכיות לקרוואת, מצפיה להכללה: "עדין היה מփש את תכלית החיים, את סיבתו העומקה. בתקופת המחלה... גם המות היה תכלית" (עמ' 57). תחוות

החוות הבלתי מוגבלת תחולף בסוף הרומן בזיהה שיש בה הגבלה חירות: רצון להתחaab. ההתחaab ויצרית קשור זוגי מוגדרים בהמשך הרומן בהגבלה חירות מרצון. ושוב, בזכות איזקור הוא ווורנסקי הרטולוטיאניים.

הזוגיות מוגדרת על-ידי מדריכו של מולכו בפרק הלפני אחורון, במתיחות לאלה הרופיה, בכחירה אינסופית בכן/בת הזוג.

בפרק הראשון מוגדרת מותקזם רגשותיו הטעמים של מולכו אל גוש סכור בתוכו". ווש הדמעות מסרב לפוך עד לפוך האחורון. רגש האשמה עדיין אין מופיך. ובינתיים, "שם אחרית הימים" בשםים, בקעת בנירה ששורה (עמ' 61) – העולם מחייר למולכו את עצמו.

חרוף: מולכו, מר' ממותה בחורף גוברת אליהם של מולכו, הוא נוטל את תפוקיד המותה, המות – אויבוה האהוב נטמע בו. מולכו, הנפש עם הייעצת המשפטית בברלין, מנסה להמית אותה כביכול, על-ידי הטרופה שנגה אשתו לקחת לשיכוך כאביה. הייעצת נוקעת את רגליה ומולכו, ההולך לבלית הרקחת. קונה מושם מהוותה תרופה המוכרת לו מאשתו. הייעצת שוקעת בתדרמה עמו. מולכו לחש שמה ופחד במעורובב: "אבל בשמחתו נובק יותר מקרוטרב אשםה וופחד" (עמ' 107), וגם "איימה מהוקה" (עמ' 103) שמא הממו הבדורים את הייעצת מולכו מנסה להדריך את המותה ממנה אליה.

הסביבה משקפת למולכו את דחפיircח הרצח שלו. הפגינו בארגן הזכוכית בביטה המלון, הרחוב המושלג, שוקן החיים שאילו מוזרים גוצ'ינורות (אסתוציאציה ההיסטורית ברורה). אבל מוגדר בפרק אחד רוחנו פוליה הנaziים מגע מולכו בתספורת הצבעת הגרמנית, שהואה מניה לספר גרמני נוקשה, לייזר על רצשו.

הרוץ להימת את הייעצת, מונע על-ידי רגש אשמה. שוב נזוך מולכו אשתו רק גם ספוג ברגש אשמה. שוב נזוך מולכו בתחלואין שנסgeo במחלחת אשתו – כאילו גדרש את סתת מחלתו. מולכו שוגה לגלותה בבית הקפה לאחר היעצת. מושם כך הוא מופתע לגלותה בבית הקפה לאחר שהיא שקרה בתדרמה ממוושכת: "היא קמה לתchia, קבע על עצמו ב��בורי, רוחנו פוליה" (עמ' 222). הייעצת המפטית (אנטלקטואלית כמו כמו אשותו, לפי עדות מולכו), המזהה באופן לא מודיען בין-בן-שתייהן) קוראת לבספור את שדרי הרוח של כשהיא מאשימה אותו שרצה להימת אותה: "אני מרגיש קצת אשם?", פולט מולכו (עמ' 110), והייעצת משיבקה בהitorio מירר: "יק Katz?" בון:

"רגשית הרים כאילו רצית להmittים אוטה" (עמ' 126). ועוד היא אומרת, קוראת את רגשי אשמה של מולכו, כי מולכו הימת את אשתו: "וואת פשותה המתה אורה להאט לאט" (עמ' 126). דמו של מולכו קופא לגועך אך מידי הוא מהטלאן לא אושר חמוססיך" – מתרפק על קלקלתו. לא בלתי מרווחה מן המחבחה האומניפוטנטית שלה, שיש, בכוח להימת.

עוד פרט מצטרף אל המידע על ביקורתו של אשתו: "אשה ישלה צואת, הויסיף, כאילו... ביקורתית מאוד, גם ככלפי עצמה... בדרך כלל... אבל לא מרווחה, אינטלקטואלית צואת, קשה היה להסביר את רצוניה", וגם רמז לסתלקותה הרוחנית מון החיים, קלומו של חילקה במתות עצמה: "לא יכול להגשים את עצמה, קלומראלה מארשת, גם לא רצחה להיות מאושרת..." (עמ' 126).

את חירותו באחבה, למלא את הריק. התהלה
יסתומים בסתו.

סתו: העובר הנולד מן המות
ושוב סתו. מולכו פרק את רוב אלימתו וגם מזוהה
את חילקו ולהקה של אשתו במותה. לומד להודיע
ביחס הדורערכי אל אשתו, אהובתו. העובר שביקש
להידים בתוך רחמה של יערה, מミית וממותה בה,
היפוך בפרק המשיים לעובר הנולד מן המות, עובר
החוור אל המקור. בסינעה הננסת לברלין, עם נינה,

אותה עולה מרוסיה המכשפת לחזור למולדתה,
למקרה, הוא ישן "בתנוחה עופרת" (עמ' 312).
"עובר-מת", דברו לרחם חזק וגורלי" (עמ' 313).
מולכו גומר לקרווא את החלק הראשון של "אנה
קרנייה" ופותח בחילק השני, זה החלק שבו יפרק
טולסטוי מפי לוין על המוצאים "שאין עליהם
ידעיה מעין", על מה ולמה הם, ומה הם". בפרק

השמייני מביר לעצמו לוין שהחחים אינם רקס
התפוררות, יסורים, מיתה ונשחה לעוד". מולכו, יש
להודאות, מואכזב מן הפרק השמייני של החלק השני.
הוא נדמה לו סרחה-עדף. מולכו תוהה מה מנע את
המחבר לסייע בפשטוות במות הגיבורה. ובכל זאת,
מולכו ממשיך לקרוא. מולכו — איש ארצץ, לא
אנטלקטואל, מתהבר באמצעות טולסטוי, באופן
לא-מודע אל מה שמתחולל בלאו היכי בתודעתו
הלא-ירודעת. גוףו מוביל אותו אל הילקה
התולstoiיאני: כוח ההתחייה שבאהבה, זו שאינה
רק תשואה הנפרדת מזיקה אל היישות האחראית.
הממודוקת עצמה.

על בשרו לומד מולכו את השקפת טולסטוי כי
באחבה מתחברות נשע היהוד עם הנפש העולמית.
רק כשיתאהב מחדש, ישיב מולכו את אשתו אל
חיי-עלום.

הגוש הסכור מן הפרק הראשון, עומד לפניו
החוזה. "הרי לא בכתי די על מות אשתי", אומר
 מולכו (עמ' 273). הוא מצפה לכך שנייה חפריז
 בכבי: "לו היהת בוכה עכשו, הייתי אולי מctrף
 אליה" (עמ' 273). נינה חבקה לבסוף.

כן, אכן, אשתו השရישה בו מנוגדים (מקלחות
תיכופות), החודה בו בענייני נקיונות (עמ' 280).
אבל להתקלח, מגלה מולכו (עמ' 310), היה אקט
של נאמנות. פולחן الرجل לזכרה. הוא בוחר בו.
הculus מתרכך: "קצת פחדתי מך" (עמ' 328). זיקה
מתעדנת. מתחילה הרגנרציה. צומחים לו שדים
קטנים (עמ' 282). אם כי מתח שומן כמוכן.

מולכו מחויר את נינה לברלין משומ שלא
התקלטה הארץ. באמצעות נינה וגם דרך הגדרת
הזוגיות כאקט של בחירה, חודרת ליצירה השקפתו
של א.ב. יהושע על זיקה למולדת. לא בקורתית.
מכטלת, מזולחת, מבכה, כמו זו של אשת מולכו.
לא רדייפה אובייסיבית של יישבי המולדת את
מולדהם. כדריפת אשת מולכו את בעלה. לא

תובענות המולדת אל יושביה. המולדת לא חייבת
דבר. אין לה תביעות. היא אינה משמשה קרייאות
מעמיקים מסתוריים. מולדהה של נינה היא אוטו
מקום שבו היא חשה כבמולדות. רוסיה. המקום שבו
יש לה האוב כביכול, הסביר, האוב שאינאי אפשר
"יש לה שם נראה האוב, הסביר, האוב שאינאי אפשר
להזיאו ממש". מולדת היא בחירה ולא זיקה
תלויות. ממש כמו קשר גומי, כמו גדור ב"مولכו".
ברלין המזרחי, בחזרה למקוד, בוכה נינה את
ככיו. "החרבתי את הרגש בקריבי" (עמ' 324).

מודה מולכו, כאילו בכח עצמה.
ברלין הולך מולכו אל הבית בו נולדה אשתו, ושם
התאבד אביה. אל שורשי הסרטן שהוא פרישה מן
החיים שבדgo באה מזמן: המעלית דומה בעיניו לתא
סרטני (עמ' 332). הוא מחויר את אשתו למקרה,
אל הבית שהתקשה לא לראות יותר לעולם, שם
נסבר אמונה עד דק. ילדה המתהlect לפניו ברוחוב
מצוריה את אשתו. לא, מולכו לא המית את אשתו,
הסרטן החל שם. אבל הוא אשם בכך שהשלים עם
המוות יחד איתה, שלא היה נקי מכעסים כלפיה.

מולכו מוכן להקרע מאשתו: "באן אי מוכחה
להיעזר, אמר. הרי עשתית מעבר ליכלתי, טיפלתי
בבמסירות-נפש עד מותה, ואם לאחר מותה היא
עדין מושכת אותה אחריה, אני חייב עכשו לשמר
על עצמי" (עמ' 326).

שרית פוקס

הensus גוכר, הכרת אשתו הריאלית במוחה של
אסתו, משחררת את קריית המרד המתרסה כלפי
דמון המתה: "מה את רוצה, מה פתואם המתה
אותך?" (עמ' 174).

וכmobן,安娜 קרנייה. החלק השני, שabd בחו"ל
מושהר אל מולכו. הזכורה לכך שהנה קרבים וכאים
הגדרת הזוגיות, פisos עם העולם, רגנרציה. מוטיבים
טולסטויניים.

קיין: העובר הטורף
מולכו הטורף מבקש גם להיטרפ: לעמוד על מהות
המוות מבפנים, להיות מוות בתוך רחמה של יערה
— השידוך החדש של. יערה שהפילה והדרות רכבים.
מולכו רוצה לחזור אל רחמה המודם של יערה,
למות בתוכה כעובר ("הוא צוחן למיטה... והתוכבל
בעובר גמיש", עמ' 235). לחזור את איבריה
הפנימיים: "הרخام הזה, שסל ושותת דם, האם הוא
עוד קיים או שמא הווץ בסוף... בעוד כמה זמן אולי
אראה הכל כמו בעין" (עמ' 214). שוב הוא מתואה
אל תבשיל "תבשיל האיברים הפנימיים" (עמ' 214).
שאכל ב"זועה".

הרצין לחזור אל מוקד המוות, אל הצטלבות המות
והחיסים בתוך הרחם, מהול בברazon הקודם להמית את
יערה כדי להדוף מועליו את המוות. ("האם מוסרים
לו אותה. לרפא אותה או להמית אותה?", עמ' 210).
שואל עצמו מולכו, מבוהל מהחרדיה אל הרחם
ההורט, המדמים. כשיערה כמעט ומחליה, חולפת בו
מחשבה: "אדרבא שתתחלק" (עמ' 231). אבל
המית פוחד מכובן להיות מותם שהרי יודע
את אשתו: מולכו חושש ש夷URA תרעיל אותו
בסיגריות, או מולכו לראשונה ברצין להתלונן על שביע
שנות המות של אשתו. הנאש השופך מאשים
אגסטי, נחש, יותר יותר. "ולפתח נסחף ברכיה
להתלונן מעט. אלו היו כמעט שבע שנים נוראות"
(עמ' 198).

בקץ מוגדרת הזוגיות כאקט של חירות, של הכרעת
רצון. מולכו עומד לסייע קריית חילק ראשון של
אננה קרנייה" ומחכוון לשני. אורי, בעל של יערה,
מכין אותו לכך שאנה תחאבד לבסוף. מולכו נבhall
ומתענין לדעת. אם אננה תחאבד ממש שורוונסקי
יעזוב אותה. אורי, השכטריקט הקירוגנורי, מסביר
לו: "לא, חלילה, הוא לא עוזב אותה, היא פושט
מאבדת את החווות החירות שלה, בעלה לא נתן לה
גת, כך שהיא מוכרכה לחירותם ווורוננסקי בili".

nisheiyim, זהה כבר לא קשור בלבד בחריה כמו מקרים,
אלא הכרח, ואצלasha עצמאית ומיחודה כזאת זה
מעורר מיד תחושת מלכודת" (עמ' 204). מולכו
מנגען בראשו אף שאינו מכין את הרעון. הוא עוד
יבין בבלדי דעת, והראיה, שהיליט לבסוף להתחaab
ולמץוא בת-זוג. הזוגיות ב"مولכו" היא קשור של
סיכון, אפשרות שלעולם אינה נעשית ממשות, בחירה
אין-אפשרות להישאר בקשר, לא לעובך.

בקץ מגדר מולכו את תפיסת המות שלו כהיפוכה
של הגישה האקזיסטנציאלית של אורי, מדרכו
לשעבר. המות אינו אמיתי לגבי אורי, מודוחה
אשרית עתיקה הולכת ומתחנחת לו. "כאילו
שהמוות שנפרד ממנו בסתו רץ לפניו אל קצה
הגליל" (עמ' 148), חושב מולכו הנרדף, ובכך
אחר: "הנה אני אפיין פה, הנה להן התגלגלי
בשבילך", אומר מולכו. עסה של שניגוד להרגליה של
מורחוק והוא נשען על עלייה כבתיות. "ובכן, שוב המותים
נותנים לו פקודות", חושב מולכו כשהוא מטייל

כאילו על-פי פקודתו, בעירה. אשתו תמיד
הרגישה את מהשבותיו, את מצב רוחו" (עמ' 174).
מורחוק. הנעה אותו, וудין מנעה, ב"שלטר-רחוב".
בדרכיו. מולכו מבחין בטרקטור בזועה הזונחה ומברך (כך
או נרמזים באפון לא מפורש) את הפסימות של
אשרית. ביעינה הכל בארץ מחרור, והנה, עינוי
הרוות: טרקטור מתחילה אפיון מהתה של
נופי ורעה באביב מזקרים למולכו כי במקומות
כללה היהת אשתו משתמשת סופ-סוף. "הביקורת
הנוקבת נאלמת דום" (עמ' 165).

עכשוו, במשמעותו של מולכו על אשתו, בא
מולכו במשמעותו של חילוק הריאלי באשחת מותה. אורי
עדור לה למות כשרצתה. מהר מדי השלים בלבו עם
המוות הזה, לא האמין בסיכוי מהרגע הראשון" (עמ'
154). אבל, לא, הוא לא המית אותה. מולכו דוחה
את האפשרות, כי "נוצאות וטרוף לדבר כך" (עמ'
154). מולכו רואה את אשתו כפי שהיא: טופר-างן
וזוף תדי, אששה שעה כפיה שתהיה: טופר-างן
של אהבה טבע. שנבאה שחוורות. אורי הסכים
למוחה כדי להסיר צעיף עבור מעלה-פני המציגות.

וכמו בפרק הקודם, הרגשות הגולים: געוגעים: "היכן
את? חשב, באמת אבדת עלולמים? ומתי ציטרוף גם הוא"
(עמ' 108);icus על עזיבה: "נטקף פה אוטה אוותי..." (עמ' 118).

בפרק זה לוקח מולכו בטעות לבירLIN את הכרך השני של
אננה קרנייה", במקומו הכרך הראשון. כירק השני לווין את טעם החיים
העתלרכ'ה השני. בירק השני מגלה לוין את טעם החיים
ומשםות המות כחוליה בשרשורת היקום. סוף היחיד
אינו סוף העולם.

ועד בפרק החורף: חלוקת האשמה בין בני הזוג, חלוקה
שאי מולכו מודעל לה עדין כבור, דרך האפרה
"אורפיאוס ואורידיקה". להפחתת מולכו המבקר
באופרה, מגלהת אשחה את תחפזיד אורפיאוס. כלומר: גבר
שהוא גם אשה, מפירלה (את אוירידיקה) לא-אשוח לא-אשול. לא-ארק
הגב-ר- מולכו, אלא אשוח, הפליל את המתה לשאול. ומוי
יחילץ את אוירידיקה - אשוח מולכו - מן השאול, אם לא
מולכו - אופריאוס, כאשר גרשו הגרמים את משפחתו,
ילדותה בברלין. הוא גיאל אותה מזרע הפרדור ההרטני,
ההרטן, מביתה, כאשר גרשו הגרמים את אביה. אכן, אם
אורפיאוס הוא גם אשה, הרי שאשת מולכו היא גם
המורידה אותה שואלה אל אין המות והיא גם
המחלצת אותם - בחזרה לחיים.

אבי: הקאנבל
אלימתו של מולכו, המגלם בתוכו את המות,
מתהויה אל תואה קאנבלית. בביטחוןיו במעט
הиндית דרעה, פוגש מולכו בילדת הדרת. הוא
מתהויה עכט לטוף אותה. נשבה בקסם "מחשכה חייתית",
השנהבי" (עמ' 150). תקיפה אותה מכך שיכל היה
קדם-מינית כזאת שיכל היה לאכול אותה, לעט
נאשפת אליו התאווה הנקרופלית לטוף את איבריה
ההפטניים של הילדה. מולכו רואה איש אוכל תבשיל
כהה. "מה זה?", אחר-כך, בבית הקפה,
נסחפת אליו התאווה הנקרופלית לטוף את איבריה
ההפטניים של הילדה. מולכו שואל בקוצר רוח, ונענה: "זה
איברים פנימיים" (עמ' 153). בתוך מכרר המזנון
מגלח עינו של מולכו "חrichtת בשער נפולה עט
סימנים סגולגים של דם ישן". אדרות הבשר
מחילשה את מולכו, מושכת אותו לא משן המות.
— מוקד של מוות נמשך אל משן. מוקד של מוות
ועדין גגענו לאשוח. אלא שהיחס בין הגעוג לעכט
הפסק גבר, הגעוג מהויה שובל
לדיירון לא נעים של קטרנונה: "היא לא תארת השמה
מודבריו, ראתה בך עוד סימן לחוסר האידיאולוגיה
שלו, להמיותו הספרדיtes המשוכנת שסופה באסון"
(עמ' 166). ומידי במשפט הבא: "המחשבות עליה
מסכות לו גם צער וגם געוגע". מולכו חיש נרדף.
اشוחו שלותם בו מරוחק. מעס עליה כבוי. האיזון
בין רגש האשמה לאשמה ממש מופר: אשמה
של אשוח בטיטה הולכת ומתחנחת לו. "כאילו
שהמוות שנפרד ממנו בסתו רץ לפניו אל קצה
הגליל" (עמ' 148), חושב מולכו הנרדף, ובכך
אחר: "הנה אני אפיין פה, הנה להן התגלגלי
בשבילך", אומר מולכו. עסה של שניגוד להרגליה של
מורחוק והוא נשען על עלייה כבתיות. "ובכן, שוב המותים
נותנים לו פקודות", חושב מולכו כשהוא מטייל
כאיilo על-פי פקודתו, בעירה. אשתו תמיד

"הרגישה את מהשבותיו, את מצב רוחו" (עמ' 174).
מורחוק. הנעה אותו, וудין מנעה, ב"שלטר-רחוב".
בדרכיו. מולכו מבחין בטרקטור בזועה הזונחה ומברך (כך
או נרמזים באפון לא מפורש) את הפסימות של
אשרית. ביעינה הכל בארץ מחרור, והנה, עינוי
הרוות: טרקטור מתחילה אפיון מהתה של
נופי ורעה באביב מזקרים למולכו כי במקומות
כללה היהת אשתו משתמשת סופ-סוף. "הביקורת
הנוקבת נאלמת דום" (עמ' 165).

עכשוו, במשמעותו של מולכו על אשתו, בא
מולכו במשמעותו של חילוק הריאלי באשחת מותה. אורי
עדור לה למות כשרצתה. מהר מדי השלים בלבו עם
המוות הזה, לא האמין בסיכוי מהרגע הראשון" (עמ'
154). אבל, לא, הוא לא המית אותה. מולכו דוחה
את האפשרות, כי "נוצאות וטרוף לדבר כך" (עמ'
154). מולכו רואה את אשתו כפי שהיא: טופר-างן
וזוף תדי, אששה שעה כפיה שתהיה: טופר-างן
של אהבה טבע. שנבאה שחוורות. אורי הסכים
למוחה כדי להסיר צעיף עבור מעלה-פני המציגות.

וכמו בפרק הקודם, הרגשות הגולים: געוגעים: "היכן
את? חשב, באמת אבדת עלולמים? ומתי ציטרוף גם הוא"
(עמ' 108);icus על עזיבה: "נטקף פה אוטה אוותי..." (עמ' 118).

בפרק זה לוקח מולכו בטעות לבירLIN את הכרך השני של
אננה קרנייה", במקומו הכרך הראשון. כירק השני לווין את טעם החיים
העתלרכ'ה השני. בירק השני מגלה לוין את טעם החיים
ומשםות המות כחוליה בשרשורת היקום. סוף היחיד
אינו סוף העולם.

ועד בפרק החורף: חלוקת האשמה בין בני הזוג, חלוקה
שאי מולכו מודעל לה עדין כבור, דרך האפרה
"אורפיאוס ואורידיקה". להפחתת מולכו המבקר
באופרה, מגלהת אשחה את תחפזיד אורפיאוס. כלומר: גבר
שהוא גם אשה, מפירלה (את אוירידיקה) לא-אשוח לא-אשול. לא-ארק
הגב-ר- מולכו, אלא אשוח, הפליל את המתה לשאול. ומוי
יחילץ את אוירידיקה - אשוח מולכו - מן השאול, אם לא
מולכו - אופריאוס, כאשר גרשו הגרמים את משפחתו,
ילדותה בברלין. הוא גיאל אותה מזרע הפרדור ההרטני,
ההרטן, מביתה, כאשר גרשו הגרמים את אביה. אכן, אם
אורפיאוס הוא גם אשה, הרי שאשת מולכו היא גם
המורידה אותה שואלה אל אין המות והיא גם
המחלצת אותם - בחזרה לחיים.

היסורים הם על-פי נוסח והאשר הוא כלי דק ונדר

עמוס עוז: קופסה שחורה;
הספריה לעם; עם-עובד;
1987; 254 ע'

איפה היהוד, איפה החדר-פעמיות? באושר המשפחתי או באומללות? אין ספר שאותם שולחן של בוטר קניינה לטולstoi וב קופסה שחורה לuros. מהו השם שפירושו אושר והן האומללות כולם להיות ברזמנית יהודים ומיצגים והנולות שלהם מושך עוד הפסכו של לוי וקייטי ברומאן העצום של טולstoi, או מה מרטק בחיה המסודרים של רחל, אחווה הגדולה של אילנה, ברומאן של עוז? רק באוֹתָה פָּעָם יְהוָה שַׁבָּה מְגֻלָּה וְחַל הַנוּרָמִילָה שָׂגָם לְפָעָם לְקוּם לְפִתְחָה הַיְצָר וְבוּם, "מֵלֵא תָּהָלָה נָשָׁתְךָ" של אילנה ולעוף להירוך באיזה נר רוחוק? גם לי מיגל

עמוס עוז

ומה אינטלקטואליות המופרotas התישב בזקורון ומנסה לפחות דף חדש. לא בהכרה אלא מתוך אינטואיציה בריאה. זכרון היא לא ירושלים ולא קרית ארבע אלא עוד "עיר סיתיכונית", אולי יפה ומושחת מasadot. החום וטובי-הבל של בועז ואנשיו משכו ממרחקים כלבים בני-יבילי-גוז שמצוואו במקומם מזון וחיבה. כאן תיתכן השיבה לאוֹתָהָרָת ולחיק-הארדה

ועורגות הבצל והפלפל, הלחים מאפה-בית, התרגולות המשטחות ומנקרות כמו בכפר ערבי הם עדות לכך, לכל זה זוכה אלכס כשלו אישיטה כבר אבדה כל תקווה, אבל נדמה שיוצא חלציו אינו נשא את זרעי הרס העצמי של אביו. הוא עשי להשתקם ולשקם.

בשורות אומללות ואושר, חד-פעמיים בהתגלמותם ואופניים במשמעותם, נושא עמו איפוא בועז בעל היופי היהודי וחוכמת החיים הפושטה. מצד אחד הוא גולום "הכבסה המלוכלכת" של הוריו. ספק אבוחתו של אביו היה לנושא חם במשפט הגירושים האומלל שנייה לו בינוּתם הוריו. לכורה הוא מודל לכישון של גידול ילדים. "אם לא תיעזר עכשו", מזהירה רחל הנורמלית את אמו, "גם יפעת, תנדר ולהיה בדיקון כמהוֹו" (עמ' 106). אבל במקומ אחר מבחינה רחל "בצד האח, היציב" של בועז, "יסוד נפשי של הגינות והגין ביראי" (עמ' 52). ואכן יש לו בועז דרכים משלו להתחמוד עם הסבל והעהמה של העולם הזה. הוא בונה לו טלסקופ, כי "אם שמים לב קצת לכוכבים זהה, אז פחות שמים לב להרגשות שכלים מכניםים לך כל הזמן". גם יאכטה יכולה לשמש בחפקיד דומה, "שנוכל לשוט בימי, שווה מנקה את הראש מכל היבולים" (עמ' 130).

ברועז הוא וזה השבחן את מצע האשור להוריו באחרית ימיו של אביו, והוא נגד שנאה, נגד רידיה, נגד להיות נגד ערבים, بعد עצמו ובعد המדינה. כמה פשוט, הרי כולנו بعد וגדר אותו דברים ממש, ובכל זאת כמה מיוחד.

ואת אגדת האשור והאומללות מגף בדמותו ובצלמו גם מיכאל סומו, בעלי השני, של אילנה. בمسירות, בעיקיות ובאמונה שלארום הוא הולך. הוא מתמייע את כל היסורים והעלובן שידע בחיו. דמותו סטרואטיפית בראשו עוז שפושעת החוצה מן החבנית הסטרואטיפית ורק כשוו מתגעשת עם המטרה האידיאולוגית שכבה את סומו, כבשה מתבודה, שכן האידיאולוגיה שכבה את סומו, כבשה את גינויו האוטנטים ודמותו של ספרדי חדש. מודרני, מתייצבת נגד עינינו. שש שנים ניסו אילנה מישל סומו זה לתו לבנות את ביתם. מתחת בו אוור וחום. אומללות, עוני, בינויו, גיגועים ואושר דרו אז בכפיפה אחת. עתה שוב קמה אילנה ועפה, חתרה באש כדי לא להיות כבורה, אבל היא עדין לא סיימה את תפkirה. בידיה הקונות ובבנייה הצעריריים לה כוח והיתרונו להביא בכנפייה יסורים על-פי נוסח וגם אשור דק ונדר.

בדומה לא. ב. יהושע במאהוב ובגירושים מארחים ובdomה לעצמו בפה ושם באוזן ישראלי מנשה עוז שוב בkopfesa שחורה להתחמודעם הפלוליזם הישראלי על שלל ריעונותיו, זרמי ודמיותיו ולהקיף טוטלית של הויה מיוחדת במנה. א. ב. יהושע אפשר לילך אחד מגיבוריו ספריו להציג את זורית הרואה שלו לגבי אותה התחשות עצמה, ועם עוז נתן לכל אחת מדמיותיו רשות דיבור דרך אוין או מכתב. בכך ניסו שני המחברים לנטרל עצמן מלפסיק לכאנן או לכאנן. כן, בהחלט שומעים את קולו של עוז מאציג מסך היבידין, אבל זאת משומש גם הוא מיציג רענן, זרם ודרמות בספרות הישראלית, החדר-פעמיים וגם האופיני, המוקם, האומלל אבל לא נטול תקווה לאושר, שאנחנו בדמונו ובצלמו מחוללים. האנלוגיה הלאומית השקופה לא גורעת מיהודה של הקופסה שחורה. הרבה חיצבה וגילה עד ידרשו כדי להציג ולראות את כל התווים והדקיות שהיא מכילה.

■
ניצה בנידב

ויאש מקיבוץ בית-אברהם גם הם בעת ובעונה אחת יהודים וטיפוסים, ועדין לא נאמרה המלה האחורה למי האשור ולמי האומללות.

עמוס עוז בkopfesa שחורה מישם את האשור והאומללות של כל אחד מגיבוריו ונתן להם יצוב,

איש-איש בצלמו ובדמותו. אל אשורי אבסורדי מגיע אלק (גדיון) דוקא מתוך ייסורי הגיססה, כשהשב למota אצל אל מא-אדמה בתוך נופי ילדותו. האשיר שלא האמין שיש בשועלם חס

ורוך ורחמים מקבל אותם עבورو ערב מותו את תפkid amo שמתה שמלאת עבورو לבו את תפkid amo שמתה עליו בדמי ימיה. ברוחיחדו, בועז, על אף מראה הטרון שלו, איינו מסתובב כאבו בשעתו, מר ווירר, בלי אם כל'יך אב' חבר, אלא הוא וחבורתו עושים

בכיתו העזוב של הגוסס בזקורון, לביהם. את זני הורדים האכזוטים שוחרר אלכס מילדורו, ואלה נכלו בשנות העזובה, החליפו בגין ור', את גיג'ה-הרב

ששתו פעם בבריכת-הישש החליפו בקרפינוים.

במקום אריחי שיש איטלקי דק-ניימים שנגנבו יוצק בועז רצפת-בטון אפורה. ככלל, במקומות זבח הריב

של העבר ההרואי והאכזר אלך אלק הום אורתה-ירק, ואת הנדרי, הכלחין-תפס והימוני הולכת

ותופסת לנגד עיניו האפרוריות השפהיה. בנו החסן,

הפshoot, הבלונדרי והמשוחרר מן האמנות המשיחיות האשור הוא כל'יך דק ונדר, מעין אגדת סני,

סגור" (עמ' 155), רק אז אנחנו יכולים לגעת בה, שכן גם היא, כאחותה הייצרית, ככלנו, עומדת יומם, שעה שעה, בבחירה הקשה "בין אש לאפר".

סיפורה של רחל נגמר ב"אין סיפור" (עמ' 156). היא מchnika את המאוים ובוחרת במקומם בקדחת היום יום של טיפול בבית, בילדים ובכלה השב מילואים. עmons עוז בחר לכתוב סיפור ודרך

להילחם בפיתויים? ("אני כותב כדי להביע רוחות רעות", כך חתם הוא רשותה על עצמו)--ולכן

הקרים למאיה של אילנה על עלילות ומעשים, והחטאיה? הן מחד-הפעמיות, הפרטיות והאנטנסיביות של התרבות, והן מכחירתה השפועה של רחל המשיחית באנ-ההמראחות, מתנצצת לעברנו אמרת משותפת. את זני

כשומצירה אילנה לבלה לשעבר, אלף, את הפתייה של טולstoi לאנה קריינה על המשפחות האומללות שכולן דמות זו וזה ואילו המשפחות האומללות

אומללות כל בדרכה, היא "מעיה" חלק על הסופר הגדל. "עם כל הכבוד לטולstoi", כתובת אילנה לבלה, "אני אומרת לך שההיפך הוא הנכון:

האומללים על-פי-ירוב הם ש��ים ביסורים על-פי-

נוסח, מגשים בשגרה שומרת מרכז שמיוש. ואילו חמץ קלישאות עניים שחוקות מרכזים. מעין אגדת סני,

בזכות עמום עד והקופסה השחורה

עמום עוז: קופסה שחורה;
עם עובד, הספריה עם;
254 עמ'.

הו התוצאה. למרות המשפטים והਮוכאות הרבות מהתג"ץ ומפרקן אבותה בהם הוא משתמש ונטייתו — להיות מחנן, הוא הולך שולל אחר החיצונית — כאשר הוא יכול להפסיק את מלאכת הקיטום הכלכלית, הוא משנה את לבשו לחלייפות מסוגנות, הוא מרחיב את ביתו, הוא הופך לעסקן מפלגתי קיצוני. החרים שהוא מרוחם על אחרים, הצדיק והחסד המוצעתים במכבתו אין עמודים לו בשעת מבחן עצמי. הצלע השלישי במשולש נפלת קורבן.

ברשותו שהיא תורזה לעצמה, ונשارة מהוצה לו. הוא לא הבין מבעוד מועד שעוזר בפתחת הקופסה השחורה ולא ידע את המחריה תיבבה, גם ממן חוסר הביטחון שהיא נחלתו בעת שהכרי את אילנה, בשנים הראשונות של יחסיהם היה כלא היה כאשר הקופסה נפתחה. הוא השתמש בחומרם החיצוניים החומריים שהפרישה פתיחה הקופסה, ואולי לא עשה את השימוש שלו באמת שלא. מכבתו של גדרון, התון של המchner שהוא נוקט בו, כדי שיודע לו מך לכל אחד את הדבר הצודק והמוסרי ביוור ברגע הנכון, מעמידים אותו באור קרייטורי. קשה לראותו לקריאת סופו של הספר כאיש אמת בלבד. עסוקותו הפליטית, העילוונו לכארה שהוא גוטל לעצמו, יכול היה נוכנה ביחסיו עם ברוуз, אך היא מגדרישה את הסאה כאשר היא מופנית כלפי כל המקורבים לו. דוקא בבדיקה יחשוי עם ברוуз, אם ברוуз הוא אכן נירילקמוס לדידית האמת, הוא מוצג כאדם חיווי. מי שהבין את نفسه של "הפרא" העציר, ואולי הבנה שמתוך הדמיון, שהרי הוא מוצא קווים דומים בימי נעורי לימי נעורי של ברוуз ומנסה לחנכו על-פי ערכיו. אך גם בזען חשב קיצונית שלו. גם ברוуз אינו מקבל את דרכו לא סייג עוד הסוף. מישל של עוז אינו הקדוש המוענה, כפי שיכול היה להיות בעקבות יחס המושלש המורכבים, מפני שהוא "קדוש מקוצוע".

ברוуз הוא הפרא, שאפילו אינו יודע לכתוב ללא שגיאות, שוגה ביחסים גם עם העולם. המפלצת שיצרה מערכת היחסים של הוריו. הוא אינו חסר ערכים, הוא מחשש עבורדים, נהג על-פי חוקי הצדוק העצמי שיצר לו, מעין הגנה. הוא בוחן את הדברים כאיש האבן, כאדם הקדמון. הדמיון הפוי הרוב שראה בו אמו לאבי, גורלו, הרכח הלא מוגמור שהוא מקרין, יכולתו להיות מנהיג בקבוצה הבלתי ניתנת הקטנה שהוא מוקם בו בזכרונו יעקב. ולמעשה מנהיג של משפחתו, מאחד שלא מרצונו של הוריו, מגבשים את אישיותו. מעדינים אותה. לא טבוי שארם כבונו יכתוב המכבים, אך בנסיבות ההגיישות-מחאות הקטנות שלו, שאין יודע לתה להם ביטוי לא מוחוספס, האילוץ שהוא נאלץ לכתוב מכובבית-תשובה, דרכם למדו תביב נכון, מקרים אוטו ליצירת קשר עם העולם. למדוד התחקשות לבטא. ברוуз, שהפנס בחוכו את המרכיבות של הוריו, שנטול אחירות מוגברת ליחסיהם, שנטול אשמה, שהתקאוב — נערק מושרש. הוא יכול להתחזות לאחר שורשו בבית-משפחתו בזכרונו, בשיבכה של המקומות. ברוуз הוא המפלצת שיצרה המדינה, ואולי הדרך היחידה — האפשרות לחזור להתחלה, להתחילה מבראשית.

סגןן המכבים של המשתתפים לוקה לעיתים בither עמוס עוזיות. אילנה היא כמעט מושורת, שפתה חלקה, קלת כתיבה, מילותיה כמעט נשובות. משפטים מסוימים שהיא כתובות הונפחו של עוז במשמעותה. היא אפילו מגזימה, דבר המתאים לאופיה, ביפוי המלים שהיא בחרות. לזכותו של עוז אמר, בין היתר, שהמלים של אילנה, המכידות, הארכות והיפוט אין מסותה. הן מלגות. פרודוקש השצילה.

הדרימות המרכזיות הלו, הכותבות את המכבים, מונעות כל אחת מתחזק מניעיה, אך נסחות לחוט הזה, הבא לידי סיום עם המכבים האחרון של מישל, בעליה של אילנה, לזכרונו יעקב. מה שיצמח שם מהתחלה, לאחר שנפתחה הקופסה, אינו יכול לעורר תקווה גדוללה: אלכס חולה סרטן, ימי ספרדים. יחסיו של אילנה ובעליה מעורערים. בתה עשויה לגודל גם היא ללא אב. אילנה תישאר או לא תישאר, אך ורק לא תחל מחדש. מי החסן נראים קצרים. אולי ברוуз.

בחוסר בגורותה הנפשית, במניפולטיביות — אך לצד ידיעת האמת הפנימית — היא אינה מצליחה להציג את מה שליפה רוצה. את מה שהיא משיגה, אין היא יכולה לקבל. הגיבורות בסיפוריו של עוז אין מוגרות. אין ידיעות לבורר את מניעיה ואת מעשיה ולאחים. אין ידיעות עקבויות. אין ידיעות לטבול שהן. יש איו טירה, הנושאן פער בין צרכיה לבין דרכיה. הנושאן של

הראשונים של אילנה לאילס, היו נושאן של תשובה, חסוקה, של אשליה, של התהבות, של בעלות. הנושאן השניים היו יישואן חברה, נושאן שקט,

אבל גדרה מהן התשובה. אילנה היו ייחסם משפחתי, שככל צד מגלם בהם את כל התפקידים — אב, בת, אם, אח ואחות. אהותה של אילנה, הקיבוצניקית,

המעוגנת במצוות, היודעת את הפשטה, מוחצנת בחילק "הבריא" שלה. היא גם ממשמת אותה צד פנימי של אילנה, איו לא יכול להלכט עד הסוף.

אלא רק עד אמצע הדרך. אילנה לא יכולת היתה להיות אהותה — אם טוביה, עיטה, מסתפקת בהא המשפחתי שלה. אהותה "מעצבנת" אותה בעליונותה שהיא טלה על עצמה כליפה. בניסיון להחזיר אותה לנורמה, לדורך השיאו. השוני שביניהן והתפקיד שנתן עוז לכל אחת מהן, יצרו שני טריריאטיפים נשיים,

ואלו שני חלקים הנפש הנשית, שככל אחת מהן מגלה פן אחד בלבד שללה.

אחר כל הטענות שהועלו במוספי הספרות נגד "קופסה שחורה" של עוז, אני ווזחה לצאת לזכותו. מכל הטענות שהועלו נגדו נראה, שהכל פיתחו ציפיות מרחיקות לכת, שיבאו עוזם עוז, נביא הזעם הפוליטי-הישראלי, שומר המוסר, זה שהיבור

את "מיכאל של" בראשית דרכו וקיים את מה שהבטה עוז ב"מיכאל של", התקים בו. שאמ לא כן — לא-

היו מקרים ממוני להבטחות נספות. ציפו שעוז יכתב יתוב ורומן "גדול", "שונה", "ישראל", והוא כתוב רומאן שעוסק בישראל וברמה נספחים שרכע לגבירו וברמה

הסמלית, וומאן-מכבטים שנועד לחושף את עד"ז שיכון, עד כלות, עד אין בינה" (הומו לספר מתווך "שמחה עניים" לאלהרמן), שנועד לחושף איזה בכ"י נסתור, שנועד להעמיד את שאלת הבחירה האישית

ובמבחן, את שאלת האמת הפנימית במבחן. רק מאן שעסק בישראל ורכע לגבירו וברמה

כתב הימים מכתב, נכן, בעין המחב — טלפון אחד המבקרים. נכן, וידיואו וכור, מעתים האנשים שייכתו

מכבוני — וידיואו וכור, מכתבים, הם אלה שכובים, הם אלה שאים יכולם לא לכתוב את המכבים. אין יכולם בטלפון, לכן יש לבדוק את המניעים, אם

הדברים בטלפון, יוכלו לא לכתוב את המכבים, או שיכולים היו לומר את הדברים בקצרה, בעל-פה.

לא הגיגים. יש לבדוק אם לא התהמק עוזו בו ובורר את דורך הקללה, כמו למשל של גיבור-נכחות

יומן, כדי לפרק את נסתורי הקופסה השחורה?

ала שטנו נגד הסגנון עצמו — וומאן מכתבים — נתפסו למודרני, לטיעון חיזוני ולא מצאו את

הקובסה. אלה שטנו נגד הסגנון עצמו — וומאן מכתבים שיכולים לומר את הדברים בקצרה, בעל-פה.

מי בישת ליבשת, ילו ודאי להרשות לעצם גם לנחל שיחות טלפון ארוכות בין שתי היבשות. אבל

ברומאן שיעקו הוא הקצנה, השתלטות הרגשות על ההיגין (כאשר כל תחום יש יצוג בדמותם של הגיגים, השוננות, היסחפות זו אפילו מתקבש). מה גם,

שאותו אלכס, אדם מכונס ומסוגר, שורש תפకאות ומחשבות לעצמו וועסוק בכתיבעה עצמה, עשו

לחושף עצמו דוקא בכתיבעה, ולא במיגש. והרי הנחה זו מתחמתה: במפגש החיים הראשון בין אלכס לאילנה לא היה קשר שבדיבור. היה קשור של

דחיפים, של יצים, של ציפיות, של רצונות, של

קנאה רוחשת, שאינה נארת. במפגש הפיזי המאוחר בין אלכס לאילנה, לאחר שהרשו לעצם לכתוב זה זה לו דברים אמיתיים על מניעיהם, שוב אין קשר של דברו: יש קשר של אהיות יד, של שירות שורכי נעלמים, של מגע.

ועתה, לפה. אילנה — היא זו שפתחה את השטקה, דוקא כאשר לאילנה יכולתה להמשיך בחיה ה"בראים", המוגנים, החדשניים. הסיבה

המתחזת היא מצבו של הבן, בזען. אך בוועז מהויה את ההורץ בלבד. אילנה היא זו הפתוחה במליחותה

הקובסה, עוטפת בתחילה את היחסות דמות רגישה, ומגלת בהיחסופיותה המילוליות דמות רגישה,

רגשנית מאד, חסרת פשרות, חריפה בעלת כורש ביטוי בכתב, ווחשת אנגיות. גם אילנה אינה ישרה

במעשיה — פתיחת הקופסה מגלה את מניעיה. לפי דבורה, את אלכס,

מישל, בעלה השני של אילנה, עוז מבילט את מצחאו, את עברו, את דרכותו במרתה. מישל, שהשיג את מטרתו, הוא ארץ-ישראל המוחצנת, הקיבוצנית.

הצד האפל של גן מאיר

א.

בגבור עלייה בודידותה
היא הולכת לאבר החשוך:
מוסיקה מחרישת. פמ'יד סינריה ביד.

על'שו היא שותה בירה
ומחכה

הצד האפל של גן מאיר, זה שאלטראמן לא חשב עליו מעולם, זה אומת:
יום הזכרון – ילדים משחקים בבדור
הقلب שלו נובח
הقلب שלו פורה מרוב צהלה למורים
ואיש אחר בן זוח מסכו
מאונן בין השיחים

שורונה בז'עדי

היית אדריכל

היית אדריכל הנציג על
החלשה, העז, נאות
בשפחת בירוק האחת ישובת
רגל על רגל כפופה.
70 מחתים, כל שנה
הופכת מחת. בריות ידק
לטפו הבר "אני מרגישה אותו"
אמרת, "הוא חי".

כח פפרת מין. אבא
אמר שסתומי עם מחת
ביד. ואתה פפרת נצלקות
ישראל, גהצט – תקון אמרוני
מי שלא התקרכב לא ראה
בקשת שאחוך אותו. ספור מהחמים
להפקיד לרומאן.
ואת קראת ספרים לחסוך בדורינו שנה.

オスפת נעלים

הייתי אוסף נעלים מפל חבא ליד
הם ירעו שאבא, כי משאים אותו
זוגות זוגות על גדרות החצרות

שנתיים נגהתי לשים אותם קשורים למתני
שנתיים נגהתי לשים אותם על כתפי
שנתיים נגהתי לשים אותם צעיף לצנאי
אחותי לדרכ' עליהם. אהבת שדרכו بي
סימנים קבועים נתבעו בגדנו
ענדריות לה את צעדי
הם והצל לוו אותו משחר נערוי

אבי

עבדיי אני צוחקת אמרך
שקרים לך אבי רצית
כח אפרות. לבור אין
יוצאים מכאן לכאן
תלא-ביב. לבור על
פוס-קפה. אני ממהרת.
השבתי, על כוס קפה וرك
עד דקוט. ממהרת.
אבלו באן בנין
העצים. ספסלים לא הי
שם אבכים כן. והאכן קבר
ישן. אשה בשמלה ארמה
וגבר מקרית סמו לארמה.
הוא אבתי תשבי אבוי מת
לשכבר אתך מחהה שהוא
יקום. בשיל מה באת
אמר לי. התיי פקנית
לדעת מה תאמר ומה
אשיך לך.

בכל שכחתי שיים הזכרון
ולאיש היה מתחונם לבנים ענקים כמו שהיה:
לפבותות שלו
ולפבותות שלו
ולפבותות שלו

עד היום יש אולי לכמה מהפבות של ילדים משחקים בגן מאיר
וזורקים לבלב שלו אצטרטלים כדי שירוץ לתפס
והقلب שלו נובח
וילפבותות שלו
ולפבותות שלו

ביום הזכרון איש גדול עם מתחונים לבנים ענקים כמו שהיה לפבות שלנו
מאונן בין השיחים

אני ממחשת מילשו גודל שיקרא למשתה

ב.

משתה משתה מצילו אותו מאנשים בגין מאיר. מפריזות של זרים אל בית
מפקח אינספקטור שוטר תהיה מספיק קשים כדי שאפשר שאטה יכול להצליח אותו
מקל מני מפות שאני חוטף בחשך כשאני מגשש ערפה אל בת שמוש של גברים זרים

למחזר בבלוך אני חושבת אולי על מילשו
אם הם אמרו לי

ואולי גם לך לא משתה בכל פעם
שזכרון לא-רצו נכנס אל ראיי?

(יום הזכרון 1986)

הנסיכה מאיה

I

וביום שני באתרים
בפניהם נפוחות משבה

ירדה הנסיכה מאיה את שלוש המדרגות אל החצר
וimbתיה השכינים עלו אז ריחות בשווים

והנסיכה חשבה לעצמה: פמה שהם מכבים על קבם
ושמלה על קבטה הקטנה שהורייש לה סבבה לה מפולניה.

אבל כל זה לא היה לפני שהנסיכה מאיה הרגינה צביטה קטנה בלבד
שנזרה ברכחות שהי עולים מן המטבח של אמה המנוחה. והנסיכה מאיה
היא בכל אלה עצמאית והיא מהגורה כבר הרבה עד גדרה
ומפרנסת את עצמה

II

בואי אליו אליו ממללת הנסיכה מאיה כשהיא קונה לעצמה אכבע קטנה
ומענשנת אותה במטבח שלה לארך שלושהليلות רצופים:

בואי אליו שמה
בואי אליו קונה
בואי אליו גדרה
בואי אליו אשר

III

כשהנסיכה מאיה מסטולית
הכל נראה לה מואד משעשע
ורidea מרפה לzechak.

שלשה שירים רומיים

1
הסדר הגיא ביהול לكونסנטינטינופול מעמקי המדבר בדרום.
מפקד המצוודה בשר: הבקרורים, אבקידארם, עוזלים מتوزע החול;
הם דומים לארכאה צחוב המתקבב בפקת-השמים;
ענן חobar לענן עד שהפל נקייר
והרום פרחף אוקם צפונה
אל שדות המזרע והערם כבצורות.

פעמים ורבות כל-כך קרבה הרעה
לקורת קונסנטינטינופול. פעמים כה רבות
הציפוף מי המוביל
והיא פמיד צפה ועלתה.

— יאסף לו הארכאה בחול אשר על שפת הים לרוב —
הימה החשוכה הקצרה
— אנו נצא במועד במקלות ובכפים
וידי יהיה ברעם שנקים
גידי לארשם קרחן.

2
חרוץ בליזרים, המצביא המהילל, מי שהדר את הפרסים,
מגבול המחרה, מי שבבש את קרתגו מידי קנדלים ואת רומא
מידי הגותים — סימ את חייו בקברן עיר ברוחבות עיר.
טראים היו מלויים אותו בעצב. גדרו היה בימי אקלנסנאר,
קסיפיו, בילויים.
אימפרטור קנא זגחן נטל ממנה לא רק את נצחונותיו ואת תاريיו —
גם את מאור עיניו נטל.
אך אין סוף יאה מזה למפקד של לגיונות
שהוביל את אנשיו מנצחון אל נצחון
סומא מפדי לראות
שכל אלה נצחונות-שׂיא?

3
אחרי שהחנית חליצה מגופו,
אחרי ששיטים את הדין עם הפלוסופים בני-לינוו
ואת נאום-הפרדה שלו
אמר הקיסר يولנוס הגוטס:
"שם, שם,
אני הקיסר שבקש להושיעך מחרש
על כסאך הרים
למלך על פיני כל הארץ.
אם לא יוכל חםך המטיב
להביא לי ארכאה
אם לא תחוני על בני קאורה
ועל ליזנותיו העזיפים
תנדך נשתי בת-האלמות
ולא תדע מנוחה
ועל כסאך
אל קנא ונעם
ישב
לעולים ועד".

מתעורר מדי בוקר ומוצא את עצמו

מתוך הפואמה: "המש שוקעת - העיר רחואה"

מתעורר מדי בוקר ומוצא את עצמו, מציר על הקיר, מתעורר מדי בוקר.
מתעורר מדי בוקר וראה את דמות דיקני על פסיפס הרצפה, על עגול המטבח
על טבעת החותם. על שטרות המדינה. מתעורר מדי בוקר ומוצא את עצמו —
על האבן.

תגערש הבית. השדה של חיה. אין געלם הכל, לאן קלך.
ודמות דיקני ורמות דיקנה של אשתי, שני ענפי פמר, אשבול עמוס פרי,
מצירם בחתם עדין, על חווים ושורות, בין עמים ומדינות.
איך געלם הכל לאן קלך.

בBOR הפים ושבכת אפר עבה. ערמת חרים ושבכת אפר עבה.
שני פסלים של איש ושל אשה, דובקים זה בזו ושבכת אפר עבה.
איך געלם הכל לאן קלך.

מתעורר מדי בוקר ומוצא את עצמו על סלעים.
בידי האחת פחת ראש, בידי השנאה על בטני, עצמות וגלי פוזרות
וכל תכשיטי הזקה. העגלים, הפלויים, המטוקים והצמדים, פורעים על פני.
מתעורר מדי בוקר וראה קני שור על ראש, מבט הסופר
על לוח הטין טביעה חותמו לך מטה.

הו בודיות נקיה של משה לבנה, לאן געלם הכל, לאן הלה.
מתי הפתחה העיר הזאה וכי מפרק אותה בסירין.
מתעורר מדי בוקר ומוצא את עצמו בין שרידי קירות, שרידי חרסים,
שרידי חלומות. מפרק את שרידי הכאוב בגופו ונושם.

ואיש סוחב את חייו במדרונות קולות אל הגג, להבטית בשמיים.
ושם מלאכים, יורדים כמו יונים על ידי, על כתפיו, על ראשו
ומشك נספחים על פניו.

כמו רעם.
הו, קולות הסופה המתגלגלים ממואב ושמחה לשוני בתוך פי.
מתעורר מדי בוקר אל תוכך מטה ותטבעות והחרסים ומוזות קאנו
וישדרות העמודים. מביצצים מטהך מטה. כאן גונשמו בין חדרים,
יחסים בין עמים ומדינות. מעשי הבודג בתוך ארץ, בודיות הספר בתוך דבריו
ותרומת כתbatchו לדרכי חיים

של הארץ הזאת.
בקהרות העיר זורמים, נחלים של יין, על דלתותיה שרידי הagent
ומן כל החלונות מעופות מגלוות.

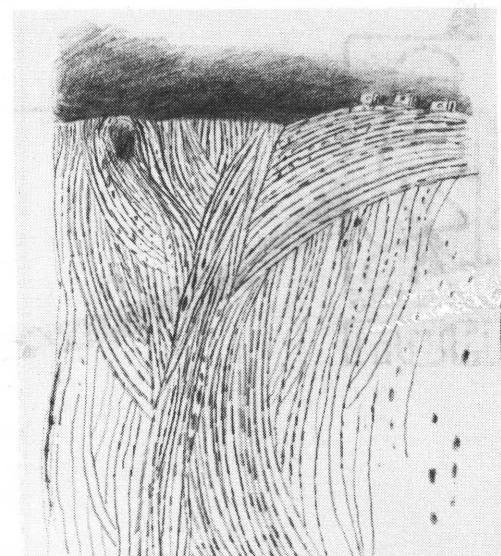
ולבי מן הכאב זהה, שלא כרכשה של אשה מעברת מן זנות.
גולם של חפה וחרמש הירח באבע על קיר ורמות דיקני המכואב בינויהם.
דמות אשה ערפה כל כוכבים על ראהה ורמות דיקני המכואב בינויהם.
ואני חור ופני לא פני איש.

קורא את מבטב הספר ליד מטה.
לא חדש גענכי ולא גאל משחת חיכי.
הכאוב שודף את שמי עני אלה, זה גם שנים ויתר, גם ומשיגם
ונופל עליין באחת להחשיך.

וירד הבוגר על ברכייו וtolosh אבן מן הקירען. להגית אותה על לום לבי.
וחבליט האשאה, רוקכת על שור, ירד מן שער הער והולך לקרה מטה.
ירדה באחת על לבה ונירה השניה על לבי.

ושבע פרות חלומי, שוב מושכות ונונחות חלב כמו נهر הנשפך
על פני, על גופי על ראי.

מתעורר מדי בוקר ומוצא את עצמו, מאמן אל לבי את כל חלומו קרעם.

טַפָּח קְשָׁה עֲבִילִית

למה מתחווים כשאומרים שפלוני טמן ידו בצלחת? תחילת נעמוד על מקורו של הביטוי — פסוק בספר משלי: "טמן עצל ידו בצלחת, גם אל פיהו: לא ישיבנה" (משל, יט 24). מהי הצלחת זו? שהעצלן טומן בה את ידו? אליעזר בן יהודה מסביר בהערה במילונו, שמדובר בצלחת שאוכלים ממנו, והעצל מכניס לתוכה את ידו, אך מתחעל להוציא אותה ממש ולהביאה עד פיו. ואולם אבן-שושן מביא בamilono עוד צלחת אחרת, שמשמעותה כיס, ומסביר את הפסוק: העצל טומן את ידו בכיסו, ומתחעל להוציאה ממש. הפירוש הזה מבוסס על תרגומים קדומים ועל מסורת של מפרשים, וכך נהנים היום לפרש. צלחת — כיס. מכל מקום ברור, שמי שאינו טומן את ידו בצלחת הוא אדם זריז, לא עצלן, היודע ליהנות ממה שמודמן לו. המהומה הייתה רבה — כל הנוכחים השתתפו בתגורה, איש לא טמן ידו בצלחת.

"רגע של עברית" — פינה יומית המשודרת ב"קול ישראל"

בחסות קבוצת הסנה

בידרמן — חברת לביטוח בע"מ
شمשוון — חברת לביטוח בע"מ
דקלה — חברת לביטוח בע"מ
חברה מסונפת.
החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ.

הסנה — חברת ישראלית לביטוח בע"מ
צור — חברת לביטוח בע"מ
החברה הישראלית לביטוח משנה בע"מ
רוטם — חברת לביטוח בע"מ
שמיר — חברת לביטוח בע"מ

הפנסיה הירושאלית
מבטחים

כברשתים חדר לדר

קרן הפנסיה המקיפה והגדולה ביותר
של העובדים השכירים
המעניקה את תנאי הביטוח הטובים
למובוטה בישראל

- * פנסיה זיקנה בעת פרישה מהעבודה
- * פנסיה בעת נכות חלקית ומלאה
בכל גיל
- * פנסיה לבני המשפחה בעת
פטירת המבוטח
- * ביטוח חיים
- * אפשרות להרבה כספית של
25% מהפנסיה
- لتקופת של 5 שנים
- * רציפות בזכויות פנסיה בעת החלפת
מקום העבודה

חברת העובדים
הסתדרות הכללית

נוספים לחברי מבטחים:
קרן דמיימלחלה,
קרן חופשה ופיקורי פיטוריין,
להלן לדירור,
שירותי נופש והבראה.

הסתדרות הכללית

הסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

בין "אנחנו" ליאני

בפואמה "אחד במאי" לאלכסנדר פן - 15 שנה למותו

חגית הלפרין

הגיע האחד במאי, אך האנשים קיבלו אותו באידישות ולא התרגשו כלל. עולם כמו לנו הנג. אפילו הפעלים שהיו צרכיס להיות נושא דגלו של האחד במאי — נשארו אפאתים:

"אולם הכל כלא היה: לא זיע וגען — שקט! ... אף דגל לא הונך באישוני הזולת — והעינים, כמתמיד מביעות את הילא כלום' הריקני, את הילא איכפת' הסתמי, החלול, ... שקט! — שלולה עיניך, ערי' המסכנה; מנוחת נפש למבטך, אוזרח פרוגרסיב; נמנום סוציאל-דימוקרט לריסקן, חבר פועל!..."

אחד במאי נהפק לעניין שבשגרה, מעין מצוחות אנשים מלומדה, ועל כן אייבד את רוחנו הדינאמית:

בפואמות מתואר מעין רגע של "הארה", שבו נגלה תיגבור התורה החברתית-המרקסיסטית. ברגע "הארה" חל בגיבורו שניינו פתאומי, ללא כל הסבר מה תוך השיר. אחד במאי, ניתק

מהלהות, והופך מתאריך סתום לתאריך משמעותי בחיוו של הפעול: "יפעם ביום סתו / יום מעדפל דלהו, / עת הייגן מוצץ לשד ימים ריקים — / הפלתי את עצמי / מתוך מסגרת לח' / ואחרומם לנוד בחיק המרחקים — — —"

עתה שר האחד במאי את "שירתו האביבית", בווער יוקד ומציג לבבות.

ההסבר למעבר משלב הסטטיות לשלב ה-"הארה" נמצא מחוץ לשיר. הפעול בשיר מתנגד בדיק כפי שמצוים ממוני מורי דרכו המרקסיטיים ומילוט

הפתיחה של ה-"אינטרנציונל" כאילו מתגשות מה בפואמה "אחד במאי": הפעול "מזה הרעב" מוכן

לפרק את העול מהגב הכהוף ולחלום את מלחמו. התיאור הסטריאוטיפי של הפעול ושל כוחות הרשות המנצלים אותו גרמו לכך שהבעד" ו"הנדג" בוררים ומפורשים והקיטוב ביניהם חריף.

בפואמה הפוליטית אין היסוסים, אין דרמשמעות ואין שאלוות. יש רק חשיבות פסקניות של מותר ואסור, "עשה" ו"אל תעשה".

חג האחד במאי, המתחoor בפואמה, הוא בעל אופי ביילאוויים וגם דברויות אין סימני הכר ארצישראלים.

הפעול, איש העם, ישר-הדריך, מעוצב ברוחו של זום הריאליזם הסוציאליסטי" שלשלט באמנות הסובייטית משנות ה-30 ואילך. לפי כתוביו של זום זה נודש היוצר לתאר את המציאות בהתקפותה המהפכנית ולהעיד דמיות מופת עמיות שהפעלים יכולים להזחות אתן, כדי להנץ את העם ברוח

קומוניסטי. הפעול חזקן והפעול הצער אין גיבורים אינדיידואליים, אלא נציגי מעמד ותמצית החיבר, כפי שמתיחשת התורה המרקסיסטית לטעם זה.

הפעלים, גיבוריה החשובים של הפואמה מתוארים בהרחבה ולעומתם הגיבור השלייל' כמעט ואינו מופיע. הפעלים מתאחדים כדי לצאת לקרב, אך לא מפורש נגד מי הם יוצאים. הפעול מתואר כ"אלוף רעב" ש"קנו אותו בזיל הזול", אך מי הם הקורדים,

מי הם אלה שגמרו לפועל סבל ופצעו אותו, מי מפעיל נגדו "קידוני צבא" ו"חרב משכלה", מיהו שכגדו מפגנים הפעלים — כל זה לא אמר. כדי

להשלים את בניית הגיבור השלייל' נזק הקורא

"להביא" לשיר את האידיאולוגיה המנחה את הפואמה. העדר גיבור שלילי יוצר חוסר איזון באמק שבניו בין הגיבור החיבורי. הכל מתרכז בפועל הסטטי, החלש וזה מכיא ליצירת שיר פאטי ומלודראטטי. האופי ההומוגני של שני הכוחות ופישוטו תיאורם מדריכים את הקורא佞קוט עמדה חד-משמעות נגד הקאפטיטיסט ובعد מלחמו של מעמד הפעלים.

"אני עמדתי על גרון שירתי"

אולם, כאמור, ניתן לגלה בפואמה הפוליטית גם משקע של חוויה אישית. פן עצמו ידע, כי שיריו הפוליטיים נכתבו מתוך ראייה מפוכחת ש"ך יש לעשות" ולא מתוך חוויה אישית עזה שביקשה לה פרוקן:

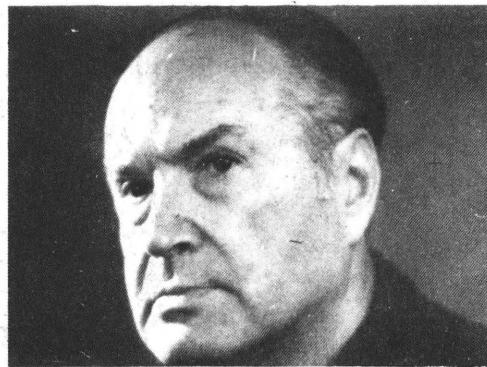
"מאז 1934 — תקופה בה פתחתי בהנחת יסודות השירה הסוציאלית והפוליטית בארץ-ישראל, וימים חרוצי גול-שלומו של העולם — שנה לאחר עלייתו של היטלר לשולטן בגרמניה וחירוחיו הרהפטנטניים של מוסוליני בגבולות חבש — קיצתי

לאחר שמתעוררת תודעה הפליטית של הפעול מתנער ה"אחד במאי" מתודתו, מתחזק ומשיב מלחמה שערה. בסופן של הפואמות עומדים להחמים מול לחמים: מלחמה צודקת על עניינו של הפעול מול מלחמת עולם ורשע.

ה"מורם מעם" בכוסתו של העמי והפשוט

בדומה לאיבאן "העמי", גיבורו של מאיקובסקי,⁶ שבמוקם להיות אדם פשוט "שמונוף בידיו ואוכל מוק כורב" — הוא בעל סימני היכר של דמות מאיקובסקי עצמו — כך גם "גיבורי הפשוטם" של פן אינם אלא בני דמותו של המחבר.

ב"אחד במאי" מופיע האחד במאי בראשית הפואמה כדמות עלובה ויחד עם זה מובלעים בה סימני גודלהה באמצעות הרמיה לכחות הפסים של יוּסָן — סמל הנבחר: "הוא בא מאין גבולות / ולבשו כתנת / בלויה שחורה מנפט ופיח-הכbeschן".

אלכסנדר פן

אחד במאי הוא מושיח נסטור, המופיע כמי שסובל ומעונה, בחינת "נבהה וחרד" אישים, איש מכובדות יודיעו חולין", יושב בין עניים סובל חולאים:

"הנה: שחור, בלוי / עמוס פצעים וסלל / הגעת מקומותה מפה" — בהם עברה רגלי — — — לאחר התגלותו לפועל נחשפים ערכו וחשיבו והוא מהוחר כ"פלא מאי".

"אחד במאי", ההפוך מדמות עלובה למשיח ה"מורם מעם", דומה לפחות היחיד המiyor שהופיע בשירה הלירית של פן עד 1935. הן גיבור הפואמה הפוליטית והן גיבור השירה הלירית מסתירם את גדולם מאחוריו מסווה של פשנות.

שלב "הארה" כמבטא שניוי בחיה פן

שלב "הארה" של גילוי התורה החברתית לפועל הפושט מקביל גם לשינויו של חייו של פן בשנים שב汗 נכתבו פואמות "במפנה". אלכסנדר פן ראה את חייו עד 1935 כשלב של חיפוש דרך נואש, שלב שהובילו לאזלת ד' לחידלון, ואליו כיוון הפעולה שניגלה לו לאחר שהזודה כמושור פרוטאטי, היה בעינו שלב שהובילו לשירה דינמית וולותה כלכבו.

דרכו של הפעול מ"אחד במאי", שמודעתו הפליטית משנה אותו מהקצת' קצה, והוא כאילו נולד מחדש — משקפת שלב מכריע בכיאוגרפיה של פן עצמו.

פן ראה כל חייו את ברית-המעוזות דרך משקפה של המהפכה הרוסית, כפי שהוויה אותה בענוויריו, ושמר אותה ללא ההתקפות הנלוות שעברה, אולם הוא חשב, שכני דרוו, ואפיקו חבריו למפלגה שישו"ן והארה" עוד את ההתקפות של המהפכה. הוא אינם חשים עוד את ההתקפות של המהפכה, הש, שرك שולט-אט-מציע למחפה ולסמליה יכול לשומר על הרענות והחינויו שלה, ואם לא יישמר קשר כהה, צפורה המהפכה להתקפות. חחש זה ביטא במאמרו "בכל מלא (כלפי פנים)" שנdfs ב"מפנה" באחד במאי, 1940. הוא מתרן כדי

הפואמה "אחד במאי" נדפסה לראשונה באחד במאי 1936. "אחד במאי" היא אחת מארבע הפואמות הפוליטיות שפירסם אלכסנדר פן בשנים 1935-1937 בעיתון "במפנה" — עיתונה של מפלגת החוגים המרxisטיים-פועלי ציון. פואמות אלה נכללו בשינוי נספח בספריו של פן "לאורך הדרכ" (1956).

במדור הנקרא "נגדר"¹, עד 1935 כתוב פן שירה לירית בעלת יסודות אוטוביוגרפיים בולטים שהיתרו את דרכו של גיבור השירים מינקוטו רבת-המכאות בערכות הקרא הרוסית ועד לתיאור ניסיונות החערתו בארץ-ישראל. מאמצע שנות ה-30 החלת פניה בדעותיו הפוליטיות ולآخر השctrף לה"חוגים המרxisטיים" החל לכתוב שירה חברתי-פוליטי מובהקת.

בפואמה הפליטית קיימים מתח בין שני קטבים: בין זה הציורי לבין זה האישי. מצד אחד מתאר המשורר מאורע שמחוצה לו, שלא תמיד חווה אותו באופן אישי ומתיחס לבעה חברתית או פוליטית שמעסיקה ציבורו וחב, ומצד שני קיים היצור של המשורר לבטא את עצמו. אם יגבר הצד הציורי ישנה סכנה שהשיר יהפוך לrogramה מחוררת ואם ישחלט הצד האישי — לא יוכל השיר להעביר את המסורת הציורי שבו ולא יגיע לקהל העיד. על כן יש בין שני הקטבים, והוא מבטא את המאורע הציורי, אולם בראיה אישית חדשה, מנוקדת השקפה מקורית.

ב"אחד במאי", כמו גם בשאר הפואמות הפליטיות גבר הצד הציורי. בגלוי ניתק פן את שירתו הפוליטית מהחוויותו האישיות ומשירתו הלירית, אולם נראה שניתק זה הוא למראית עין בלבד. העולם הפיטי הפרט שלו לא נעלם בכלל, אלא "ההganב" גם לשירה הפליטית.

רק מזמן חקר חייו של פן ובחינת הקשרים הסמיומיים בין שירותו הלירית לבין זו הפליטית, ניתן לגלו את התומרים האישיים החביבים בפואמות הנ"ל.

השכחים מגלה את החוויה האישית המפרנסת את הצד הציורי ומעשירה בכך את השיר.

חומרם פוליטיים וחברתיים באחד במאי

הפואמות שנדפסו ב"מפנה" מבלאות את השקפותו הפליטיות והחברתיות של מחברן גללי, ומבקשות לשכנע את הקורא בצדקהה של האידאה המורכיסטית.

באמצע שנות השולושים ביקש פן לנתק את "ההסתగורת המתמדת של המשוררים" ב"אחד במאי" ולהרוג מהתמגרת המchanika", וכפי שהחבטה באירופה, "יתכן ששפתח פחד שמא כל צאת ישן הווות שהן שקולות נגדי חווויותיהם הפערומות והזעומות"². את שירתו של פון לטרום "למאבק אקטיבי בשירות הסוציאליסטים והשלום"³.

הארוע הציורי הבולט שב"אחד במאי" הוא, כמובן, תיאור הרג הפעלים, שבו מוגנת הstitialידאות הבינלאומית של הפעלים בכל רחבי העולם.

בפואמה מופיעים שלושה גיבורים: פועל זקן, פועל צער ואחד במאי, המאונש ומתחור כתינוק ולשגד והחזק. היסודות הפליטיים והחברתיים שב"אחד במאי" מתארגים בתבנית של ניגודים האופיינית

לפואמות הפליטיות: בראשית הפואמות ניצב גיבור השיר, שהוא אדם פשוט, אפור, חסר אונים מול כוח העומד מולו. באחד במאי" עמד הפעול הזקן והמדובר ככוחות הרשות המנצלים את עבדותם. תחילתה נדמה, כי כוחות הרשות האכזריים יגיבו על הפעול הבהיר. בשלב זה מובל האחד במאי העילוב כל שנה לגורודום, משומ-שיומו חולף ללא כל ציון מיוחד והටריון בלוח מתחלף בשני במאי. אולם

בפרסום שירתי הלירית מתוק הנחה ואמונה מוחלטת, כי לעת זו מותר לה, ללייקה האישית, לשקטות ולנווח בארכינו של המשורר עד-ברואים".
הויתור על השירה הלירית והכאב שנגרם לו בעקבות זאת נקבע אצלו בסמל, שאל מהשיר האחרון שכתב המשורר הרוסי ולאדימיר מאיקובסקי לפני התאבדותו — "ככל מלא".
בערך הזהה עם השורה "אני עמדתי על גרון" ניכר, לק רמז רחוק לסמל דהה, שקיבלו בחיק כלשהו, בהחותית קידה מנומסת, בהנחת מגבעת ל"ברכת שלום" — ותו לא. השאר: חנן האימי, מרצך היום, יעדך הגדל להחסה לבבות לפעולת — כל אלה החנדפו ואינם".
הרישמה על אחד במאי עזרה להבין, מדוע בחיר פן בגבורו הראשי של "אחד במאי" דואקה בפועל זון. ב"אחד במאי" הוא בקש לתאר את האחד במאי המתי, הראשו. הפואמה בנויה בשתי רמות ובה שתי סיטואציות אפיות: בפנימית מופיע האחד במאי, המספר לפועל העציר על נדודיו שלו, ומגיסו לפעול בשורותיו: "הוא גמר לספר ועל סף עולם, / והוא אוורו, החדש לי נגלה פלאמי... / הוא הילך ואני אחריו, אחריו — — —".
שעתה הוא כבר זון, לחדרו הצער עלי פגישתו הראשו. עם האחד במאי, ומקשו על קלמן את דגל האחד במאי ולהמשיך במסורת המהפטנית: "חמשים אביבים עלי הדגל הזה / לא ותרתי הגנתי עליו בחזה, / והבאתי לך תשמרו עתה".
סיטואציה אפית פולוה זו יוצרת מחוזיות ומידת של עומק, הזון מספר לצער על שורשו של מרד הפוועלים, על הגערין, ומוסך את אש המרד בצעירותו של לאו היכר את האחד במאי פנים אל פנים כמוו. ממש שם שפן בקש להלהיב את חבריו למפלגה.

שילובם של המיתוס הרומיאנטי והמיתוס המהפטני
החלק גדול מהשירים הליריים עד 1935 תוכים ברוח הרומיאנטיקה ובן תיאר בהם את האושר והשלמות שהו קיימים אי-פעם ושאי אפשר לחזור שוב ולהחיותם, ואילו בשירה הפוליטית מראה פן דרך להחויר את העולם הרומיאנטי שאבך — כאן ועכשו.

בפואמה "אחד במאי" מקוריים העולם הרומיאנטי ומרכזיו הטעים למחפה ולגבורה. הפעול הצעיר, מתואר כ"קשת אוור כפרה מלבלב" ושםחת למשל, שבו "את צלצולה הרקידה בקצב אבוי ו/or ושלו". אותו פועל מתואר כנער רומיאנטי "המשל ציפורים" והוא "מוכה ולום". אולם הציפורים אינם אלא "ציפורי כרושים" — כרוזו של האחד במאי והחלום מוגדר וקונקרטי: חלום המרד בעולם האחמול. יום האחד במאי מתואר בצעים רכים ורומיאנטיים: "היום עיטה זהב, היום טוב כל תכלת, — — — / היום — הוא יום כסוף לאפק מטרה!".

אך אין אלה כיסופים למשהו בלתי מושג אלא כיסופים ליום האחד במאי ולמה שהוא מייצג. חומרו הרומיאנטיקה מקשרים לאירוע ציבורי. מצד אחד מופיעים סמלי הרומיאנטיקה: אביב, פרח, אהבה, קשת בשמיים, צבעי תכלת זהוב ומצד שני מתוارة הפגנת האחד במאי עם ההמנונים בכיכר, הדגלים, הרטט האדום והעניבה. המיתוס הרומיאנטי האישית הופך לmitsos קולקטיבי בעל אינטואיטיב. מיתוס זה בוחן מחודש, בעקבות השינוי האידיאולוגי של פן, מהו הרומיאנטי האמי. האנשים זללו בערכו של אחד במאי, כי ייחסו משמעות רומיאנטיות למושגים כמו פרח, אהבה בין שנים וכו': "זהם תמיד מה שחשבו: / אביב — זה רוח טהר, קאויר, שינוי דגלים יהומה... כן, על כתפי נבטי, שביעים אחר-במאים, מרים, פחmissים, בקרוב ומתקה!"

— פטפוט הדם וריח זר...
אפשר לומר, כי עם אותן שחשבו כך נמנה גם אלכסנדר פן הצעיר (עד שנת 1935), אולם עתה נראה אביב זה לגיבור ה"אחד במאי" כסטטי

אלכסנדר פן

אחד במאי*

(ספר של פוצ'לנגן)

מأחורני נבי
משא נמים רובען עז
עם כל זרוניטוי על בכי ועל צחוק...
מأחורני נבי,
ביום עוד מתקנא
ՐՆԴԻԿԱԳ, ՔՐՈՒ ՊԱԿԵՎԻՆՈՒԿ!

ԵԱՐՏԿԻՑՄԱՆ
ՃՐԿԻ ԿՓ ԲԱՓ
ԿՓ ՍՄ ՍՐ ՃԱՆ ՌԱՄԻ ՂՐԱԴԺՄԻ...
ՃՇԿՈԼ, ՔՐՄԱՅԴ
ՔԱՏ ԿՇԵԲ ՀՊՔՔ —
ՀՊՔՔ ՀԱԼՈՅ Առ ՃԱԴՐ ՔՄԱԻ!

ՄԱՅՐ ԼԻՅՄ,
ԱՅՅ, ՆՈԼԾ ՑՆՐԳԻ
ԼԿՄ ՍՈՅԾ, ՊԱԿՈ ՑՄԹՈՅ ԱԲԻ.
ՆԱԼՈ ՕՇՈ
ԴՐՈՒՅ ՇՆՅԱ, ԹԿՈՒ ՑՆՅԱ,
ԴԼՈՒ ԿԻՒՅ ԱՄՅ ՈՎՔԱԼ — ԱԲՅ.

ՍՈԼ ՇԿՈՒ, ՌՊԻ,
ՃԱՐՈՆ-ԱՌ ՀՈՐՏ,
ՄՇՐՈՒՄԻ - ՃՆ և ՄՓ: ԱՌ ՔՄԱԻ...
ԱՌ ՍՈ ԿԻ ԱՌՈ:
ՌՈԽ ԿԻՒՅ ՆՄԵՐ
ԿՇԵԹԻՑԱՑ ՔԹԱՅ ՑՔՄԻ:

ՀՈԱ ԿԱ ՄԱՅՆ-ՑՈՅԼՈՒ
ՈՒՑՇՐՈ ԿԼՒՆ
ՑԼՈՒ, ՖԽՈՐԱ ՄՆԳՄ ՎՓԻ-ԴԵԿԵԲՇՆ.
ՀՈԱ ԿԱ
ՄՊԻՅՈՅ-ՑԻ-ՇՆՏ 48
ՏՈՒ ԶՇԿԱ ՑՓԻՐԱ, ԴՈՒ ԱՐԵՅՅ ՑՇՆ.

ՀՈԱ ՀՆԻ: ԼԿՈՄ!
ՀՈԱ ՔՔՐ: ՑԼԻ ՔՄՇ!
ՀՈԱ ՍՊՐ: — ԱԻ-ՇՄ ՑԲՐ Ց ՀՊՔՔ.
ԱԻ-ՇՄ ԳՐՈՒ-ՑԻՑ
ՑԲՐ ԱՀՄՐ ՑՆՄ —
ԱԿ ՄՈՂԻԿ ՕՇՅՄ ԼԿՈՅԱՏ ՑՀՈՅՈՒ ՑԿՐԲ:

ԴԿՄ ՄՊԿՅՈՒ ԼԿ, ԼԿՄ,
ԼԿԼՈՅՄ...

...

ושילילי: "אביב — חיים שקטים, כفلס מים, / אביב — זה תענוג, מנוחה / ולא יותר!"
החולמים הרומיאנטיקים היו שקוועים בתענוגותיהם המעודנס והעתולם מבעיתו הכלל. אולם האחד במאי משנה את כוון החופש אחר אויר מהמישור האשי למשור הקולקטיבי. אחד במאי מביא את האידיאולוגיה הדוגלית בחירות האדם ובగורמת אושר "כל פועל וקורלי", וכן הוא מカリ עלי אביב חדש: אביב האביבים שיביא גאולה לפועל הזקן ולחבריו.

* הפהומה נדפסת ברשותה האדיבה של הגבר
Տինיגלה אינטשַׁרְבַּפָּן.

ח'בר, פון דר:
אני הוא סטטן של טיהה,
בי מתרפק לך;
אני – אתה!
ועוד:
קיים הילתי מצא עם כל אתיו,
בקונדרין נאה, בכהונת החוץ!...
• • • • •

הוא אמר לספר ועל סוף עליומי
באורו הקירוש לי נגלה פלא-אטמי...
הוא הילך ואני אחורי, אתה אתיו –
תוך מירביהות, הווד אמא ורוכב;
הוא צער, בחליו, והלהיב בשירוי –
ואני, ואנחנו ספיד אטריו!
קצת מהחישות התחם באפריזונות –
ונצאנו בספר הנקים, האבות...
שוחחו מתרבים –
קפר עם קפר, קרד לכרד –
רק בלשון האפריות, באורח לאורה.
וירענו: היום לא יונדור אט קאת
ונצא להפגינו בבקרים, ובכרא:
הוא – המאי, הראשון הוליכנו לשם
אי שגן ושבון עוד בהון המגשם...
הוא למךני לדעת לדרוש ולשבות,
לרבך, להבריך, למביך ותשפטו;
לבבות ויק חיים בלע-ארבות –
אם החולני לדרוש ונדרעו לשבות;
הוא נגע לרסיטים את אינוק נברידות
בו גרכוב העלם... הוא קרא לאחדות
ושגים של שנים קרייתו כקדולה
מארגנת גדריים שואפ-יאו-אולה.
שיירתו – אביבית! – הם שמע את קויה? –
בדקה תפצלאל קרייתו כגדולה;
לא אתק – שעשות, לא מאות – אלפים
גיאורי, קחאי, וקרוע ענפים!
אך כדי לא קשלה ומגנס לא הורדר...
כי הגין גוף על גוף, כי פמחה יר ביר...
כל גללים דרכו – אל הוביל המייד –
על תלמידים, אך תנם לא הורד;
סמשים אביבים על כדיל כהה
לא ופרק, הגנתי עליו בזיהו,
ובבאתי לך – תשרמו עטה,
הונדקת ונהגיה
בועל זיך
את ברגל כהה: הוא שלוי ושלה,
אך זקנתי!
לך, הו! –
שאדו אתה!!!

ירושלים – תל אביב ורבעי.

או ראייה שם –
על גידות הרין וסיה,
על ווליה ועל פו...
כל אבריעולם
אטפה קפחת נב, מבל' שתחזקה
עיניך בשחתה קא/or, כמו בכם!
ענשתיך במרקחות –
בונה חם בדרכך,
ענשתיך בונמלים – נושא קמח לעל...
בלטנישרב,
בקפור, אנה נשלג
אותך – אלף רצב – קנו בויל הולו!
ויפתע בנטמי:
מה בסבלנות חנו כי,
פה – אי עמל רצין את ונתנו זוגן...
פה, בקשות שברות,
כל בושל. יהוג –
אביב-האביבים אריך להקלק!
אי – מסך אפר,
– בלי שם ושות –
הילקיי בלבוי את כל המאורות,
שפנמי וי דמק
ויבר נשארכי קבה
לבוער ו אלם בלילה כדורות!
המרומי להוציא
את פוזלי הקרת
ויום השבחון? שאת למרחוכ...
בעקבירשותם,
בכדוריעופרת,
בכל אשר אפנה, קרמפני יר להק'
קדימה, מתעלף זמלתי –
וניחום –
רמי נמתהש, על האביב ההרוי...
שרפת כלבות
נאה בצלב
בספראות ברגן, בפרוג'ו-אַריאו!

הגה: שחזור, בלוי,
עמוס פצעים וסבל
הגנתו מפלומות – קלם עברה רגנ...
אך קאתי לא לבכות,
לא לكون קאבל, –
כפי אם למסור לך את דיל גערן!

תשמר קלוי, היטב:
כאש, בבר-תקלא,
תשמור, קשטרטש בילדיג'ה...
ואם פועל אותך –
התרב הקשלה –
תמסור לפקרך את לבב געבן!

שם-שחס, קוזארם;
שם כויהה טולה;
בכל פנות שבדות,
בכל פרקי-העוי
עד קרייתו רוזם, קרעם גאלה! –
כרכבה... רבוא-שנים,
בין מספר-יכלום,
פחתתי את סמאן באלים זהרי...
היתוי דה אלב
שטוטלו רות
על מרכדי-אביב, קפרא-תאראיך!
כל יד נוטפת דם,
מדי שגה, קערב,
הוביקה את טי למוט של הנרגלים...
וקר דיתוי מת,
ונולד ממת בורי קרף –
ולא דרך פיר את מי בזחה היום!
קיתוי רק מסך:
טוטם טים וכבע:
1. שיבלחו 2 – ואול...
לא ברות-צין
וירקוי אל נCKER,
מבל' אשר נרעוו: מי הנקום וילו!
או לא חסר בי איש,
בי לא נטע ירע,
בי שרלי מקט דיו כל קברני –
וכם פמיך חשבו:
אביב – זה פריח-תנהר,
אביב – זה אהבת עין-קעינוי...
חשבו: אביב – אה...
טיול, שדה, שמים...
חשבו:
אביב – פטוט-תנעם ורים ור...
אביב – חיים שגיטים, קפלם מים,
אביב – זה טענו, מנוחה,
ולא יומר!

חשבו: כי שבחו:
אי-שם דקה נשבת,
אי-שם גלי-דמעות – קאשור-רכיבם...
חשבו, כי לא זכרו
אותך זאת אתייך –
שחורים ואבלים באביב-אביב!

ופעם, ביום סתיו,
יום מארשל, דלאה,
עת כינון מזען לשדר מים ריקום, –
הפלתי את עמי
מתוך מקרת לוח
ואתרכום לגדור במקם כמרקקים...

הדרון

שלהי מלחץ

הדרון

רב-שיח על מהות הסוציאליים
בהתפתחות: שלמה אבנרי,
מייכאל הרסגור, יגאל עילם,
זאב שטרנהל.

מנחה: אלǐ בר-נביא

הגדרה

אלǐ בר-נביא: המושג "סוציאליום" סובל מעודך
משמעותו. זו אולי חולשתו הגדולה ביותר. הייתה
רצח, על-כן, בשלב ראשוני, שננסה להגדיר את
הסוציאליום בו אנו מדברים. בתחום את הטריטוריה
שלנו. המרחב שלנו הוא בתחום הסוציאליום הדמוקרטי
וההומניסטי. נראה לי שהה"ן" הרלונטי לגביינו.
מסגרת זו יש למלא בתוכן.
ובכן, מהו הסוציאליום?

לדאוג תמיד לחיש ביחס לחוק.
פרדוקסליות. היתי אמר, שדווקא הסוציאליום יצא
מתוך ההנחה של אישוין בין בני האדם. ומודע
להבדלים הקיימים ביניהם. הן בכשרם הפיזי, הן
ביכולתם הרוחנית והן בכשורם האינטלקטואלי.
ומשם שבניהם אינם שוויים, אחראית החברה,
בכל סיטואציה, לעוזר לחילשים. ברמה המעדרית,
זהו הגיון הפנימי של התמיכה בפובלטוריון מול
הבורגנות. ברמה הביקרנית — תמכה בנים מול
בתנועות שחרור לאומיות מול אימפריאליום
קולונילי.

זהו עיקרונו העובר כחוט השני בכל ההכרעות
האיסטרטגיות והמוסריות של התנועות
הסוציאלייטיות.

ואני רוצה להוסיף כאן נקודה — יש גם תנועות
אחריות, למשל הפאשיים. הנוטות לקלת תפיסת
של אחריות הכלל כלפי הפרט — בוגיגוד לתפיסת
הLIBERALITY. אלא שההבדל פשוט: בפאשיים החטיבה
הКОЛОКТИВית (המדינה) היא התרבות, והפרט רק
אמצעי; ואילו בסוציאליום, עצם מהו ריק מכשיך
שורה בכלל, כך שהוא אינו מהו רק מכשיך
ואמצעי בידיו ולקראותו.

השאיפה לחברת אחרת

אחריות החברה לוותה כל חברה וקיים איון בין
חלשים לחזקים.

באופן בסיסי, זה היה תביעה לשינוי דפוסי אחזקת
הקניין, חיסול הקאפטליזם, והחברה הקאפטליסטית
שמהוות מובוסת על דפוסי אחזקת הקניין הקיימים.
כל מערכת היחסים בין בני האדם, היחס בין אדם
לחברו, בין אדם למدينة, כל אלה מותנים בו
ובנויים על דפוסי אחזקת הקניין הקיימים בחברה
הקאפטליסטית. סוציאליום זה נובש בעקבו סכבי
מרקם במחצית השנייה של המאה ה-19, ועד לפני
שנתיים לא רובה היה קונצנזוס לגביו.

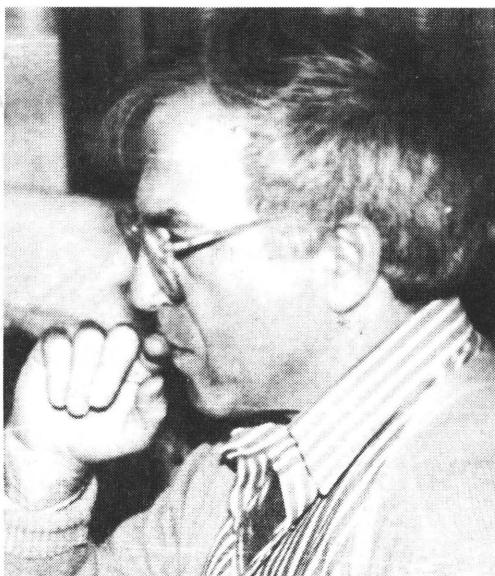
בקרכ התנועה הסוציאלייסטית, גם כאשר חליקים
גודולים ממנה ראו בדברים רק "מס שפתיים", לא
הרשוו לעצם החברים להינתק מתחיפתה זו:
מה שאיפה לחברת אחרת, מהኒון לבצע הפיכה
חברותית ולבלס את החברה ש踔ורי הפיכה על
יסודות אחרים מלאה הקניינים בחברה

הקאפטליסטית. ככלומר: הסוציאליום אמרו היה
להציג אלטרנטיבתה כוללת לקאפטליזם. הן בתחום
הכלכלי והחברתי וחוץ בתחום מערכת היחסים בין
בני האדם. וכך, פרובולטמיטיקה זו של יחס החברה
לפרט, ושל הפערים החברתיים הגודלים אינה
ייחודית לסוציאליום. גם הפאשיים המקוריים היה
מבוסס על ההכרה בצווך להtagבר על הפערים
החברתיים המסתכנים את אחדות האומה, וועל-מנת
להtagבר על חוללי הקאפטליזם והחברה הבורגנית,
יש לחולם מהפכה מוסרית-פליטית. אבל כל זה
מתוך ראיית השיטה כשתה הטבעית, ואילו

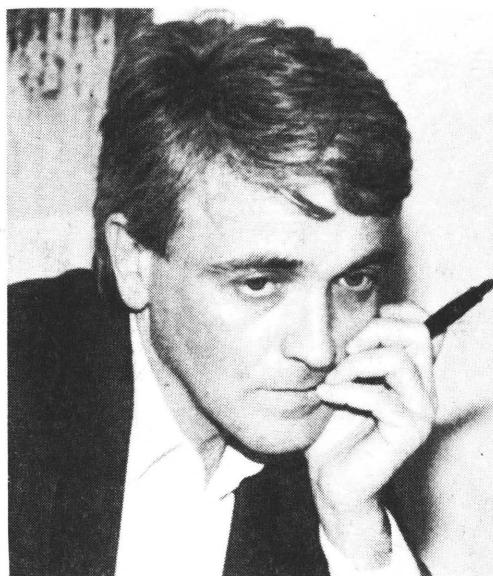
זאב שטרנהל: משמעתו של הסוציאליום היא —

שלמה אבנרי: הדבר המשותף לכל התנועות
הఆידאולוגיות אותן ניתן לבנות בשם "סוציאליום",
הוא התפיסה בדבר אחריות הכלל לרוחתו של
הפרט. בסיס תפיסה זו עומדת ההנחה כי היחיד
אין בו בוגדר אטום מנותק מסביבו, חיי וקיים
לכשעצמו, כפי שמניחה התפיסה
האנידיבידואליסטית-ליברלית; אלא שככל יחיד שזור
בקשרו ובנסיבות הוותקו הקיים עם אנשים
אחרים. לכן הינה אל הוויה היא חיונית לקיוםו של
האדם בתורו עצמו. מזה נובע שאין לראות את החיים
כתחרות בין היחידים, אלא כמארג מורכב של זיקות
בין-סובייקטיביות. טיב החיון נקבע לפי טיבן של
זיקות אלה. וכן, כאשר הכלל דואג לרוחתו של
הפרט, הוא אינו מבטא אלא את עצם אנושותו של
הפרט.

צד אחר של אותה השקפה, הוא זה הטוען שי

יגאל עילם :
חולשתו העיקרית של הסוציאליזם וניווןו, הנושא שבו הוא כשל מלכתחילה, ברמה התיאורטית, המעט מוסריה מושרטה אידיאולוגית. שווין בפירשו המכניסטי את עקרון השוויון

אלוי ברנבייאן :
מדובר בשועל ליברלי, בתוך לול ליברלי, עם תרגولات חופשיות.

邏ichael הרסגור :
האדם ה"קטן" רצה להיות מודע. מי שהיה תמיד "OUT", רצה בהרגשה שהוא "IN" ואת זה המפלגה הסוציאליסטית לא נתנה לו. כלומר החבורה לא הופעלה על-ידה.

מלכתחילה, ברמה התיאורטית, המעט מוסריה אידיאולוגית, הוא בפירשו המכניסטי את עקרון השוויון שבגללו הלאן שולל אחריו התפשטה שהשתמעה קצת גם מדברי אבנרי — שבニアדרם לא נולדים שווים. הסוציאליסטים מגיע לנקודת הסיום שלו ברגע שמותרים על עקרון השוויון הדינמי, מן הסוג שמחזק ומוגיש את נקודת המוצא האינדיבידואלית. שווין בפני עצמה היוצרו. בפני דפוסייה האירוגן של העבודה. הבעות היא לא העניין המכירע בנושא אמרעיה היוצר. העניין המכירע הוא חופש הפעולה של הפועל בהפעלת שיטות ארגוניות העבודה והשבר. העובד החופשי באמת, עליו חלים מארקם. הוא זה שיש לו שליטה על שיטת העבודה וארגוןה.

אלוי ברנבייאן : השווין בפניו הוא מקורו של התפשטה הליברלית ומכבינה זאת אין בתהייחות זו שום דבר סוציאליסטי וכבר נאמר בהקשר זה שמדובר בשועל ליברלי, בתוך לול ליברלי, עם תרגגולות חופשיות. וברמה יותר מעמיקה, אנו עוסקים במתח שבין הפרמטרים המהպכנים — שוויון וחירות. האם השאיפה היא למיכסומים של שוויון ולמינימום של חירות או להיפך? אם מדובר על-כל-פנס, רק בשוויון בפניו, יש לדבר על ליברליזם.

יגאל עילם : מי שמעמיד את הסוציאליזם נגד הליברליזם כפי שאינו מבין אותן, עושה שגיאה נוראה. לגביו אין ניגוד בין השניים. בליברליזם ישנו יסוד מוצדק, שאם נכון מה שימוש מדבריך, שהסוציאליסטים לא אמיין אותו ולא יכול לאמן אותו, הרי שהוא פסול מלכתחילה. אני עדין לא סבור כך, ואני מנסה להסביר את המכשולות ואת הנסיבות של הסוציאליסטים, ברמה האידיאית בפרקטי. על-שם הפרדה שבין סוציאליסטים ובין ליברליסטים, ונראה לי שבנסיוון של היום לעורך בדיקת בית סוציאליסטים, חשוב לאמן מחדש את היסוד האינדיבידואליסטי, להכנס בכוונה את מה שנדרמה לי שיכול היה להיות או היה בו בפוטנציה. אין שום אפשרות ומקומם להעמיד את התקומות החבורה אלא על הפרט, אין לחברה קיום אלא דרך מה שפרטם מכנים. יש למצוא נוסחה מניחה את הדעת במונחים של

מתוחשים בסיטואציה דינמית. ככלומר הקאפטיליזם של המאה ה-19 אינו הקאפטיליזם של המאה ה-20. וזה לא רק משומש שלח שניי במתורתו, אלא גם במציאות אליה הוא מתמודד. אחת הבעיות של הסוציאליסטים בז'זמננו היא שעלי להתמודד עם ההשתנות שחלה בקאפטיליזם. אי אפשר להילחם בקאפטיליזם שלם כלים בהם נלחמו נגד הקאפטיליזם של המאה ה-19. וזאת דוקא בגלל העובדה שהקאפטיליזם של היום ריך את עצמו במידה מסוימת בחילקו — מסיבות איטלקוטואלימות ומוסריות ובהילקו פשוט כאסטרטגייה הגנתית. זה כמובן מקשה על דבקות בגישה של סוציאליסטים מהפכנים.

הסוציאליסטים — ייחודה היה בכך שלא ראה בקאפטיליזם שיטה טبيعית, אלא ויתור בשל מסויים בהיסטוריה, ואת עצמו ראה כמי שאמור לפתחו שלב אחר בהיסטוריה. אחריך חלה נסיגה בראש� זוז. אבל באופן בסיסי המטרות היו רוכبة מעבר לרעיון של רוחות הכלל, או של סולידריות ואחריות חברתיות ושמריה על איזון שבין החלשים לחזקים. גם אם בעיקורו של דבר צוריך הסוציאליסטים לדבוק גם במטרות יסוד אלה. לפחות לשומר על ציונון. מובן ש"זנכנס" לכאן גם אלמנט האיזון שבין רופש ושינוין, ככלומר השאלה — מהו המחר של חירות הפרט, אשר משלימים על-מנת להגע לומה גבואה יותר של שיוון. זאת בעיה שבה המחשה הsocialista מתחבetta מזה מהה שנה, ופשיטת הרוגל של הבירוקרטים הסובייטי בודאי לא עזרה לנוין זה.

כיום אנו נמצאים בשלב בו החופה של שמאל אינטלקטואלי שבידיו הייתה הגדוניה האינטלקטואלית בשנות ה-30 וה-40 לא קיימת כמעט. בשלב של השלמה הדרגתית עם העובדה שהסדר הקאפטיליסטי הוא סדר קבוע, לפחות בטוחה הנרא לה עין, וכל מה שנותר הוא לנסתות לשפץ ולתקין אותו.

מדינית-הרואה שהוועה ביטוי לתפקיד הסולידריות החברתית, ושhai חוצר של פשרה בין הסוציאליסטים לliberalists ובין עקרונות הסוציאליסטים והLIBERALISTS. גם היא יכולה להחשב כהgeschmat הסוציאליסטים. היא אינה יכולה שוגג היא מתקבלת את הרין של הסדר הקאפטיליסטי. אין בה דבר המשנה את הדפוסים היסודיים של הקאפטיליזם.

אלוי ברנבייאן : מה שלמה הציג הוא הסוציאליזם כפי שהוא ביטוי היום ומה שהיא מציג זה הסוציאליזם על-פני הפרמייסיות האידיאולוגיות הבסיסיות ביותר. ואני מבין שבינתיים מה שקרה הוא שהתנוועה הסוציאליסטית היבנאלומית זנחה מימד אסכולות זוה. כלומר — את הרין להינתק מהקאפטיליזם.

סיטואציה דינמית

שלמה אבנרי : חשוב להזכיר שהדברים

שוב אידאולוגיה — דומיננטית ליברלית בצרפת. והliberalים מנהגים לבדוק כמו הסוציאליסטים בשלב הראשוני לעליות שלטונו. ובכן, כשלונן, אכובה, מדוע?

מיכאל הרסגור: אני לא הייתי במאפהה ממש אבל היתי במאי 68 בפאריס, ובין המונחים הייתה אוירת מלל לא ברורה. אנשים נאמו בiliそף. בפורטוגל בזמן המהופה היה אותו דבר, אבל בנוספ' היה הרגשה של צימאון גדור לפועלות עצמאית. מי אוטונומית. האדם "קעטן" רצה להיות מודע. מי שהיה תמיד "out", רצה בהרגשה שהוא "חו" ואת זה המפלגה הסוציאליסטית לא נתנה לו. כלומר החברה לא הופעלה על-ידי.

יגאל עילם: אני סבור שהclassified המציגים, כולל האחרונים, לא היו מקרים בשני מובנים — האחד, שאנשים שהיו מונינים על הנושא עשו شيئا, והשני — שכלי הניתוח מחשבתיים לא היו נכונים. — תפישת האדם כשול, "בנוייה" על בני אדם ייחדים ועל התיחסותם למשוג' המופשט הנקרוא "חברה". הסוציאליסטים לא נתן על-כך את דעתו עד הסוף. אם "תדרוף" סוציאליסט מעברי — אנגלי או צרפתי — אל הפינה בנושא זהה של מתח בין פרט להברה, יתר, לדעת, שבס-הכל פונה כלפיו כלפיו הוליטי-וטלטורי.

שלמה אבנרי: כאשר מנסים להסביר את הכישלון הסוציאליסטי, מדברים על הכלכלת, על זה שהסוציאליסטים לא גיוו עדין את הכלכלת ומנגנוןיה, וחושו שאפשר לדלג על הקשיים הכלכליים. אומרים גם שהם היו אידאリストים מדי, שהם חחו שהעם הצרפתי רוצה בתהיפות חברתיות, בעוד שמה שהם רצו זה לא לראות יותר את הפרוצפים של מיצגי השלטון. הם לא הציבו כלל-כך بعد מיטראן כמו שהציבו נגד ויסטר ד'סטאן. מה שהסוציאליסטים לא תפסו, כך אומרים, זה שבעצם הצרפתיים רצו בקצת יותר חופש, יותר צדק חברתי; יותר תחושה של אוטונומיה. בקצת פחות יהירותו מהאנושם שבשלטונו, בסך-הכל דרישות יותר גישות קונקרטיות, לא אידאולוגיות ופילוסופיות. ואילו הסוציאליסטים באו עם אידאולוגיה של קרע והתקות מהקאפיטליזם. וביחסים יוויזום היו בעיתות כמו חוק 39 השעות וכדומה. ذات הדיאגנזה שמסבירה גם את המפנה הגדול שנאלצו הסוציאליסטים לערוך אחרי שנה או שנתיים לחיותם בשלטן. כאשר הפכו בעצם לסוציאל-דמוקרטים.

זאב שטרנהל: האם הכוונה להלאמה? — שואלים אותנו, למה התכוונתם בסוציאליסטים חוץ מאשר למלים יפות של צדק ושוויון חברתי, למה הכוונה במעשה? — הלאמה היא סכימה שלibility גם באנגליה וגם בצרפת לא השתחרר ממנה. וגם בארץ מדברים על כך. לטעמי, הלאמה היא רק כל, סימן חייזני למתחשה סוציאליסטית קפואה לחילטן. שכן היא לא משנה דבר בחצי הפרט.

שלמה אבנרי: הבעיה איננה אבסולוטיתiza של הנושא, כי כשהסוציאליסטים הקלאסי ב-1870 דיבר על הלאמה, הכוונה הייתה למכשור פוליטי של העברת אמצעי-היהוצר, מקובצתה את לאהרת. וכך שדברים ב-1987 על הלאמה בחברה התעשייתית המערבית, שזה משמעות אחרת, ולכן אני לא רוצה להגון על הענין באופן אבסטטוטי. השאלה היא לא רוצה לצאת נגדו באופן אבסטטוטי. השאלה היא מהי הפונקציה של תהליך כזה. אני יכול לתאר לעצמי גם בימינו חברות שבנן תביא הלאמה להרחבה הרווחה וההיירות, וחברות אחרות בהן תהרוס את אלה.

יגאל עילם: איך-של-אייה, היתי אומר שלא בלאמה תליהיה אפשרות שלנו לטפל בשלטונו המנהלים האנוגניים, בין אם מדובר בכירוקרטיה נוסח ברית-המוסצות ובין אם מדובר בכירוקרטיה נוסח הסתדרות-העובדים במדינת-ישראל. הלאמה لكن איננה הנושא, והוא יותר עליה אין בהכרח יותר על הסוציאליסטים מבוון המקורי שלו.

שלמה אבנרי:

מה שאיחד את הסוציאליסטים הציוניים, היה שהוא לא צריך היה לעסוק בטרנספורמציה של חברה קיימת, אלא היה לו הזדמנויות הייחודית במין לעצב את דמותה של חברה מתגבשת.

שלא במקורה הנISON הסובייטי הנדרי, נעלם בסתיו 1917, אביב 1918, ומאז ברית-המוסצות היא מדינה ביורוקרטית.

ברנדביה: מה שקרה לדעתך אם-כן הוא מונוכרוניזציה של הכוח בידי קבוצות. אבל איך שלא-היה, בראה מפסקה מזמן להוות מודל לסוציאליזם.

מיכאל הרסגור: ומה קרה בצרפת של 1950? ומדובר? מפני שהtagلتה המציגות. התיאורטי שהיה שם מוכיח שניות הנושא לא היה נכון. היה ניתוק מהותי, סודרי, בין התורה ובין הפרקטי. ואני רוצה שאנחנו לא חיברים לחזור היום לאותו סוציאליסטים שהוחזק עם הופעת המרכזים ולוויכוחים הגדולים ב-1918"אביב הימים" של ארגון חדש של החברה, שלא היה ארגון ביורוקרטי.

אלי ברנדביה: חשוב ביוור להתעכב על יישום הרעיון הסוציאליסטי באירופה, נראה לי שיש לנו מה ללמידה מהניסיונות שנעשה שם. ושם היה שני כיוונים: האחד — הסוציאל-demokרט, מעין זרם שמאלית מתחן של מדיניות הרווחה, והשני — היסודיסטי, שהמודולabol של הבולט ביוור של ה-1918-19.

שלמה אבנרי: מה שפין דגם זה הוא דחיתת המודל הסוציאל-demokרט. בשלב הראשון גם במשאל, נסיגת המעשים, כשהיה נסיגן לעשות משחו אחר. חיו אז עדין על אידאולוגיה אנטיק-אפאטיסטית, ושר התורות המופיע, אמר במאי 81, שהצרפחים חזו את התהום המפחידה בין החושן והאור. היה רצון להינתק מהקאפיטליזם, גם לאקדם את הדגל הסוציאל-demokרט. אני חשב ששלב זה נשאר ככישלון חרוץ בחברה הצרפתי. הם סירבו לאמץ את המודל.

אלי ברנדביה: היתי רוצה לשאול אתכם, כיצד יש להבין את האכזבה הגדולה הזאת, ומה ניתן למדוד ממנה לגבי הישרדותו של הרעיון הסוציאליסטי בעולם הפוסט-תעשייתי? הרי ככלות-הכל יש הימשכתיות המורשתית, באה היומה מלמעלה. אך

זאב שטרנהל:

תנועת-הפועלים הישראלית ניצלה את עצמתה הכלכלית, את כוח השפעתה התרבותית, ואת העבודה שהיא יקרה תאים של פוסידחים בעלי אופי יהודי, לצורך שליטה בחברה הקימת, ולא לשינוייה.

אחריות, סולידריות, שותפות לזכה הטבעית ההדרית, המכמת סימטריה בין יחיד לחברה.

שלמה אבנרי: ואותה יוצאה מנקודת-הנחה שהסוציאליסטים כולם, לא עסק בזו?

יגאל עילם: אתה תופס את הליברלים קודם-כל כדבר פוליטי ואילו הסוציאליסטים חפס את הליברלים קודם-כל כדי לא פחות מושך מהמושג סוציאליסטים. וכל השאלה היא מהו הנוסח שיש להוסיף לliberlists הזה על-מן שיפון לסוציאליסטי.

הסוציאליסטים — המלט ב- נסי

מיכאל הרסגור: אני מציע שיש לקבוע שהסוציאליסטים נמצוא בצדקה צדורה. קרו לדברים מהארון והארון סקנדינביה כאשר חשבו שהרוב המהלייט יכול אותו כפתרון מעצמו. יש כאן בעיה יסודית, שגיאה יסודית ביוור: הנition של הסוציאליסטים לא היה נסיג. והסיבה לכך היא סיבת והמוכרבי, ככלומר ה"פאשלה" היסודית נבעה מהעהודה שמאקס ואנג'ל לא שמו לב שהמדינה היא ישות כבירה ומכרעת. כאן הוחם ב- נסי
.

הסוציאליסטים היסודית שחק כל הזמן את המלט גם בחברה והנסיך היא האוליגרכיה השולטת גם בחברה האקפאטיסטית, גם במפלגות השמאלי, והיא המועצה המפעילה הסוציאליסטי להרגיש אוטונומי. הסוציאליסטים, אם-כן, לא נתן תשובה לבעיה היסודית של חיויות האדם. אפיילו אצל הסוציאליסטים שיצרו דמוקרטיה עממית, מן היסוד. שכן אף-פעם לא העסוקו כל-כך הרבה אונסם בכל-כך הרבה התלהבות וחופשיות בקביעת פני המדינה הסוציאליסטיות שבדרכן. והנה נעלמו כולם בסתיו 1917. מה קרה? המועצה, החמלאו בפקידי הממשל. ככלומר במקומות לחת להמוני את היוזמה המחייבת המורשתית, באה היומה מלמעלה. אך

מודרניזציה וסוציאליזם

זאב שטרנהל: אני רואה חובה לעצמי לרכז כמה דברים "שהגיגו" כאן עד עכשו: את ההיסטוריה של הסוציאליסטים מסוף המאה ה-19 ועד עצם הרגע הזה אפשר לתאר כהיסטוריה של מזקה גדולה. אין בזה קושי. לא קשה לכתוב ההיסטוריה של

אידאולוגיה ושל גונעה פוליטית שהציגה בפני עצמה מתרות ללא תקדים. מה שנותה על-מנת לשפט נסיכון של שני סדר חברתי, זה לא הרבה.

השלה היסודית הגדולה ביום היא — האם המודרניזציה פועלת לטובם הסוציאליסטים או לא?

שנראה לעתים קרובות כאמור נואש, הוא נגends מוגמות היסוד של המודרניזם. המהפכה הטכנולוגית של סוף המאה ה-19, שנחננו בעצם מזוינים את

הגלגול השני שלו, לימדה אותנו שלקייטליזם יש כוח צמיחה אותו אין המבשלה הסוציאליסטית יוכלה להתחזק, גם מהבחן המציגות, וגם מהבחן העיונית. כשר ההישרדות של הקפיטלים נובע

מכושר הצמיחה שלו. באלו או באלו וחוותאות השנים האחרונות השתנו לחוטין דפוסי-היחסים.

קצת-היחסים, חפיקתם של בני-האדם את עצם, ואת הקפיטלים לא רק אלא נכון למושלים, ומוסך מה מה צליח להתגבר על כל המושלים, הקודמת התיכילה תקופה של צמיחה כלכלית שלא הייתה כדוגמתה בהיסטוריה האירופית. זאת עובדה.

כלומר, המבשלה והונעה הסוציאליסטית צורכות להתחזק עם העובדה שהמודרניזציה אינה פועלת לטובתן. המדינה, שלא עיריכו את כוחה ואת גמישות התאמתה למציאות החדשה, היא דמוקרטית-

ולסוציאליסטים אין חשובה לדמוקרטיה, לצמיחה הכלכלית וללאומיות. הוא נשר דבק במטרות-היסוד שלו העוסקות בשינוי בסיסי של מערכת היחסים בין

בני-האדם, על ידי שינוי בדפוס הקיימות כבר מאה שנה. יש,

אם-כן בסוציאליזם מה שאיןobilists אבל מה שישobilists או כל מה שטופobilists נלחם גם בסוציאליזם. זאת הסיבה שהפאשיים נלחמו

בליבריליזם ובמרקסיזם בדיק באותה מידה. הסוציאליסטים והilibריליזם הלכו תמיד ביחד — נגד

הערניות והקלריקלים. למען חירות הפרט והונועה בפני החוק, אבל בנגעה שבתחום החברתי והכלכלי, דרכיהם נפדרות. מדינת-ההורחה הייתה מואת תחילת

המאה ועד לשנות הארכיבים והחמשים, נסינו

להעמיד תנתן-בניהם בין הלא-כללים לבני מטרת הסוציאליזם הסופית. אלא שנסיכון סוציאליסטי זה,

כמו אחרים, נשאר "תקוע" באמצע הדרך. הנסיכון, גם הآخرון שנעשה נגד עינינו, במדינה תעשייתית מתקדמת באירופה המערבית, נכשל גם הוא. אבל

סיבה דיאלקטיבית: התנועה הסוציאליסטית הגעה לשפטן בחברה הדמוקרטית המורבת בתקופת משבר. ובתקופת משבר קשה לעסוק בפרומות.

בקופת משבר אין מה לחלק והסוציאליזם בווי' חלוקה. האינטראציונאליזם הוא הדבר הראשון שנשבר בסוציאליזם. את זה הראתה לנו כבר

הסוציאל-דמוקרטיה הגרמנית — איך נחבל האינטראציונאליזם לא דורך בתנאים של מלחה,

אלא בתנאים של שלום. היה נסיכון נואש של הסינדיקלים המהפכני לבנות מלחמת מעמדות בצדורה מלאותית, אבל זה נגמר בפאייזם.

שלמה אבנרי: כשהדברים על תופעה ההיסטורית-

תרבותית, אי-אפשר לבחון אותה דרך פריסמה של מספר שנים. אם-כי הנסיכון הבודד הזרפת התרחש לצד עינינו. וחשוב ומשמעותן להתייחס אליו. אבל אם

נסתכל ברכץ של מאה שנה, נראה שהמצוקה של הסוציאליזם נובעת מהתמודדות שהוא ציריך היה להתחזק עם המציאות אותן הוא כביר וכחן לא הוכח

במאה ה-19. מי שכן הבהיר בהם דוקא הריביזיוניסטים — מהריביזיוןיזם הדמוקרטי ודריך-

והסוציאל-דמוקרטי ועד הריביזיוןיזם השמאלי, אילו

אחד מהם פנה לדורם שהגיע לאישים. ואילו,

הסוציאליזם נשאר דבק בתנאים הומניסטיים שלו,

בחירות כערך. ובדרך זו נאבק בבעיות. אין דבר כל

יותר מאשר לבוא עכשווי ולבעוט בו, ולהראות מה

נכשל. אבל אסור לשכוח שהוא העמיד בפני עצמו מטרות עצומות, שניתן הוא ממשיך להתחזק עד עכשווי. הנסיכון הזרפת מஹוה פרק נוסף בדרך

ישנה כמוון תפיסה הטוענת שככל בעית איה-השווין היא בעיה פסיקולוגית, שניצול הוא שביות איה-השווין פסיקולוגיה, וברגע שנפתחה בעיות איה-השווין. אלא שביתת השווין,

אללה, נוצר מצב שוווני. היא בעיה כלכלית-חברתית, ואני לא מצליח בכוחה של המדינה להתחזק אתה, שכן לא-

המדינה היא עדין המכשיר הייעיל ביותר לשינויי חברתי. ואנו בחולון מאלה שהוא שמיון. אבל לא מצליח בכוחה של המדינה להתחזק אתה,

וכרגע אנחנו לא במצבם בו ניתן לשנות את דפוסי איזוקט-הקניין. בלי שלם על-כך מחיר בלבת-הנסבל מנקודת המבט של חירות הפרט. אני יודע אם זה יהיה המצב גם בעוד מה שמיון

מאות שנה.

הפתרונות המרכיביסטיים — בידי הימין

זאב שטרנהל: "קורהנסיגה" של נמצא בראית' הכהן הפוליטי מכ Chesler למצוות גדול ככל האפשר של איה-השווין החברתי. בס אין לא רודה כרגע מכשיך טוב יותר מזה. אלא שהווכוח בינינו הוא על

קווי-העצירה. אני חושב שוגם בठנאים של צמיחה וגם בתנאים של איזצמיחה יש לדוק בנסיבות

לחולקה שוונונית יותר מזו הקימית, של העושר היצורי, ולשDESCRIPCION אנו זוקרים לשיטתה ציבורית רחבה ככל האפשר על איזצמיה היוצר. וזה הגיוני היחידי מבחןני, הטמון בהلامה. למרות שוגם אני

אני חושב שהلامה היא תחילה טוב ורוצי בכל מקרה. ועודאי שכרכטישן אין זה ממנה אם הבלתי

על הרכבת נמצאת בידי הימין או בידי חברה פרטית. אבל בחברה בכללותה זה יכול לפחות

לקראת חולקה שונה של העשור היצורי. יודעים

כש망יעים בחברה דמוקרטי לשפטן, שמדובר בארכע שנים — האחת לעשות מעת, ולא לסכן

שתי דרכי פעללה — לשעות קפיצ'ידון שאליל לא היה ממנה חזרה. לווער שדה-מוסקיים

כה רחוב שמי שירצה לפרק אותו ציריך היה לשלם מהרי גבה מאד. ובאופן מעשי, והוא השתלט על מוקדי

הכוח הכלכלי, וליצור שינויים וଡיקלים בחולקה ההכנסה ובשירותים החברתיים. ככלומר ליצור מצב

עובדתי שאין מזנו חזורה. ובכך נ搖לו הזרפתים, את זה המ לא הצליחו לעשות. אחרי השנה, שנה

וחצי הראשונות להיוותם בשלטון, התחללה הנסיגה. הימין והווכחה היא מה שהוא עשה אצלנו, כאן, מעדן ל"קו הירוק", כאשר יציר התשתית פיסית לקיום היישובים שם. השקייע כספים, ובנה מזב שאין מזנו

חזורה, ואולי לא תהיה מזנו חזורה עוד. ואת זה

הסוציאל-דמוקרטיים לא מנסים לעשות.

מצוקה כלכלית וחזון גאולה

שלמה אבנרי: אין מכך עם מרבית הדברים שזאוב אמר. בכלל כשאנחנו מגיעים לשלה מהו סוציאליזם אופרטיבי, נדמה לי שהבדל ביןינו לא

כל-כך גדול. אני רוצה רק להוסיף ליתוח שלו שולש נקודות: עצמותו של הסוציאליזם ההיסטורי

במאה ה-19, הן במצוות הפליטית והן במסורת, נבעה מהיותו של מילוב מיעוד בימיון ההיסטורי, בין קיומה של מצוקה כלכל-ולולמי של אליה

לכין חזון גאולה כלכל-ולולמי של אליה אינטלקטואלית, אשר ניסתה לראות בו את מימוש של הרעיון הנשגבים ביחסו של המסורת

הפילוסופיה המערבית. עצמה זו של המצוקה החברתית בונוסף לעוצמת חזון הגאולה, נתנו

לסוציאליזם המערבי את הכוח והדריך המוסרים, שדרשו את כל הגורמים האחרים לעמדת נסיגה. איז אפרה היה להעתלים מהמצוקה הכלכלית, שם לברל

ושום ריאקציונו לא יכול היה להח עלם ממנה, ואף אדם שחי אחרי המהפכה הזרפת לא יכול היה להתעלם מחוון הגאולה שהיא מושתף למסורת

הפילוסופית הכלכל-מערבית. ואילו כולם, אחד מני "עמודי הנבואה" של ערך הסוציאליזם — הערערן. אין-יספּק שבחברות המערבית אין יותר מזקה כלל-חברתית. תוחלת החיים, וסגנון החיים המוצע בחברות המערבית שונים לחולון מלאה שהוא שמיון. והוא-

את הסוציאליזם הקלסי, אין קיים יותר. בין השאר, מושם

אבסורד לומר לומר שהסוציאליזם ננכשל,

שטווב לפועל המערבי.

דבר אחר — הסוציאליזם הקלסי שיעיר שמרגע שהתהלך הנסיון ישיג את מטרתו, ככלומר

כאשר המפלגות הסוציאליסטיות תהוו רוחם בפרלמנטים, ותוכננה את הרפורמות שלהם, יהיו התהילכים בלתי-היפוכים. מרגע שתנורעת הפעולים

הסוציאליזטית או הסוציאל-דמוקרטית תנaze בבחירות, היא תמשיך לנצח. מושם שהדברים

שיעישו על-ידי ישפרו את החברה. והנה, מתרבר,

שכאשר התנועה הסוציאליסטית מגיעה לשפטן בדרכיהם דמוקרטיות, יש לה קדיט של שנאים

שלוש וווך אובייחם שניהם היא צריכה לשוב ולהתמודד ואז היא במליכו. אם היא נכשלה אפילו

בבנטח חלק ממטרותה הכלכליות, היא עשויה

למצוא את עצמה באופוזיציה אחוריה הרכירות הבאות. אם דיא מצליחה, לעומת-הניזה, היא מורייה

למעשה מסדרי-הוים הציבורי או את הענינים שהעלו אותה לשפטן, כי מطبع הדברים עולים אז דיוון

ענינים אחרים. נושאים שלא יכולו להעסיק חברה במצוקה — כמו בעיית זכויות ההומוסקסואלים

(ואני לא מזמין בטלון נושא טריטוריים. נושאים טריטוריים. ה"גנמה

לטוטיאליות תושבה סוציאליסטית...).

אתגר האוטונומיה שהציג

דבר נוסף — הסוציאליזם יצא מתחם הנקה-

שהאתגר שיש לשפטן גם בפני הפעול חסר-

ההscal, הוא אתגר האוטונומיה. ומתברר שוגם

במציאות חברתיות אכזרית, וגם בנסיבות של בני-

האוטונומיה איננה הדבר המתיד את מרכיבת בני-

האדם, אלא מרכיבים בני-███ מרכיבים מצומצמים. רוכב

שכבות האוכלוסייה מוטרדות מבעות רוחה

כלכלית-חברתית ואולי בכל דין ו冤枉, משבטים

באוטונומיה, אלא מעדיפת שיתוף פעולה במפעלי-

אחרים. הרעיון של שיתוף פעולה של המושג "

אוטונומיה"

במציאות תעשייתית, לא התקבל בהתחבות על-ידי

הקפיטליזם להשתמר, אלא גם הקלה על הסוציאליזם

שנה. במשך שנים אלה עברו כל נקודות הכוחן לצד הלאומי. עלייה היליכו לשולטן גם היא אחת התוצאות הבולטות של מלחמת ששת-הימים. באשר בדרך החרמודות בעקבות — לדעתך, צריכה להיות המטרה העיקרית של הסוציאליזם הישראלי. לא מטרת הסוציאליסטי כי אם המטרה הפוליטית. אנחנו חווים לחזור לתנאים שיאפשרו צמיחה סוציאליסטית חדשה. ורק תנועה שתאפשר השתחררות ישראלית מהמשתחים — מהגדרה ומהרצועה תוכל להזכיר אותנו למתחם חברתי ומורשת. כל דרך של החזרת הסוציאליזם מוחדרת. בתנאים של המשך היכובש, אוטופית לחולtin.

התפטרות מרצון של תנועת העבודה

מיقال הרסגור: היהת בארץ התפטרות מרצון של תנועת העבודה כשבירז ב. ג. את הכרותו — "ممумם לעם" התקשoon בדיקן לדבר הזה. מה יש לעשות עכשו? ראשית לעודד את הכוחות המבקרים שבתוכנו. לעודד את צמיחתה של תנועה אנטיאוליגרית בתוך תנועת העבודה, ועריך לחנק שוב את הנעור. הציונות צמיחה מתונעתה הנורא. ולא במקורה הן ירדו. מישחו כיוון זאת. יש לעורר שוב את חיבורון כי הן שעשוות להילחם גם נגד היביש.

שעטן סוציאל-קפיטליסטי

יגאל עילם: השאלה המרכזית לדעתך היא, האם מדובר, כולם, אצלנו בסוציאליזם לשירות החלום הציוני, לשירות האלומות היהודית, או שהוא פונקציה העומדת בפני עצמה בסקטור היישורי. כל שכבות שמננו עד כה כסיבות הרסניות לבני הסוציאליזם בארץ. נוכחות לטעמי, אבל אני לא רואה בהן את העיקר. שכן העליה המונית על כל חולשותיה האידיאולוגיות וסכנותה האלקטורותיות. היא שעוררה למאן"י להישאר בשלטון למשך שנים רבות. ובאשר לנושא הבתוחני, אפשר להגיד כאן, לדוגמא של ברית-המוסדות. וככל, דוקא ברגע כזה, עמוס בעיות קיומיות בתנאים של השינויים הכלכליים דוקא או יש מקום לנכסת הסוציאליזם לתמונה. מכך כוה, על-כל-פנים, אין יכול להיות תריזן לדחיתת הסוציאליזם.

מה יש לעשות לטעמי בעקבות? מה שדורר את האקספרימנט החברתי שמתකפת התחלה היבשה. שכן כולם, מיצגת החברה הישראלית בעניין את אחד השעטנים הגורועים ביזור הקימיים בכלל ואני לא יודע אם לנוכח את מה שדורר בה קפיטל-סוציאליזם או סוציאל-קפיטליזם.

חברת-מנהלים — שאלת ה"הוא..."

למה, לsicום, תנועת-העבודה, שיכולה להיות באמות להגשים את עצמה בארץ-ישראל, לא עשתה זאת?ראשית, משומ שפיתחנו מה חברת מנהלים. השאלה החברתית הראשונה היא תמיד — מי הוא זה שבידיו כוח ההכרעה, מי הוא שקובע את השכר, את הארגון?ומי שחווש שאפשר להוכיח את הסוציאליזם מבלתי התחזוד עם שאלת ה"הוא" הזאת — יחתיא שוב. יחמי שוב.

הפאות של אבותינו הסוציאליסטים היה אמיתי, והם עשו טערות, ואילו לנו היה אין כל אומץ ואולי רצון. שום דבר לא בורע בכור בעצמותינו. אנחנו נהנים מההתרוגנות הכללית. ולכן נוח לנו לחזור ולדקלם סיסמות.

אלי בר-נבאי: השאלה היא אם הסוציאליזם יכול לעמוד בכל על "סדריהו" מדינה שבה האידיאולוגיות הדומיננטיות הן הפונדמנטלים הדתי, הלאומנות הפוליטית וכל הliberalists? האם חברה יכולה בכלל לדלג על שכוב הליברליזם. הפוליטי ולהגיע למטרות דילוג זה לסוציאליזם?

של החברה הישראלית. בתנועת-העבודה של היום בארץ, נשאה בה מעט מאוד מאור לשינוי סדר חברתי, וטיפוח השוויון. הפערים החברתיים אצלנו הולכים ונודדים, הוזמן השווה הרבה פחות ממה שהיה בעבר. המזוקה של תנועת-העבודה שלנו היה גם מצוקה אידיאולוגית, מהסוג הקיים ביום תנועות אחרות בעולם, אבל היא עיקר מזוקה לקורתה ממשום שאין לה תשובה — לא חברתי ולא לאומי. מבחינה לאומיית אנו עומדים בפני עצמה של היוצרים חברת קולוניאלית, ותנועת-העבודה איננה מסוגלת להתחזוד עם מצב זה, משום שהוא איבדה את התוכן החומניסטי שלה במובן הפשט והבסיסי שלו — אמונה בשוווןם של בני-האדם, של כל בני-האדם, וביכולתם לשפר את עצם.

תנועת-העבודה "זרימה ידים" יום. באשר לעתיד, לא רק שאסור לוನה את הסוציאליזם, לדעתך, אלא שצורך לדבוק בעשנותו במטרות הייסוד שלו, ולעשנות הכל כדי להתקרב לדמותה של חברה שוויונית.

מה לעשות לשם-כך? — הרי עדין נמצא נמצאת בידי תנועת-העבודה, המערכת העסקית הנקרת חברה-העובדים, המהווה כעשרה אחוז מהמשק הלאומי. עדין יש לה את התנועות התיישבותית. הדבר המידי, על-כן, שיש לעשות, הוא לנסות ולהפוך את חברות-העובדים לדוגם של חברות-העבודה בין-הinyin רוצחים עבור החברה כולה.

שנייה, בזמן היותה של תנועת-העבודה בשלטון, יש לנצל את הכוח הפוליטי להלotta משאבים אגרסיבית, ואני מתחזון באופןן אופן מושלי בחקיקה חברתית, ליצירת מבנה תקציבי כזה שהיה בעל אמצעים תקינים לצמצום אי-השוויון ולהעמתת השירותים החברתיים — בראיות, חינוך וכו'. וזה מה שnitן לעשות באופן מיידי, מבליל לוחר על המטרות הסופיות.

מלחמת שתי-הימים נמשכת 20 שנה

שלמה אבנרי: אני רוצה לחלוק על זאב ביחס לניטוחים של העקרונות הדומיננטיים שלשלוט בחברה הישראלית לפניהם. מה שיאחד את הסוציאליזם הציוני, היה זה שהוא לא צריך היה לעסוק בטוננספורמציה של חברת קיימת, אלא היה לו ההודמות המיחודה במינה לעצב את דמותה של חברת מתגבשת. עד 1948 נשענה באמצעות ההגמוניה החברתית בארץ על בסיס של עולם-מושגים השישי לחברה סוציאליסטית. היה זה את בוספורשל'ד'בר, חברת סולידריות ובעלת פיקוח על אמצעי-הייצור, יותר מכל חברה אחרת במערב. לכן, לדעתך, נקודת המ捨ר לא הייתה בהתחששות, אלא בה שآخر היה ב-1948 השתוון שני תנאים באופן רדייקלי: ראשית, היה המ捨ר של עליית-המנון חסרת כל השוקים לחץ של אידיאולוגים, לגיביה, היה צורך במיציאות הפליטית-אלקטרונית שלנו, לספק את מינימום הצרכים. שכן, אם לא היו מפסקים לעולמים תעסוקה מדעית, שירות רוחה וגוף, והמה מפא"ן מגיעה למפללה אלקטרונית ברווחה. בנזק זה נערך התפשטוויות הגודלות ביותרם החרבות האmericאית עם הממשל האמריקאי. ככלומר, הקפיטליזם הוכנס לחברת האידיאולוגים, לא מתוך מקורות ישראליים, אלא מכוחם. הישראליות ניצלה את עצמהה הכלכלית, את כוח השפעתה התרבותית, ואת העובדה שהיא יוצרה תאים של דפוס-יחסים בעלי אופי יהודי, לצורך שליטה בחברה הקימית, ולא לשינוייה. וזאת בעניין נקודת-המפתח להבנתה ה"חטא והCRM", וזאת הטבה בכך שכasher הווקמה המדינה, והוחוך המצח. לא היה המכפה, לא היה מאבק. ככלומר, קליטת העליות החדשנות עם ההימנון והודגל והחפין ובית-הכניםות וכל מערכות-הסמלים הלאומיים, לא היה ביתה ב حين העונת למסה של מהגרים מארצאות מפותחות העינota את היישוב הסוציאליסטי. יושוב זה לא בנה את עצמו מראש כחברה סוציאליסטית. לכן, דרך קליטת העלייה בצוותה של אינטגציה לאומית הייתה של שינוי סדר-יבר-ראשית. קיימים.

תנועת-העבודה הישראלית צברה כאמור כוח לא-תקדים ולא ניצלה אותו, או משומ שחששה שניצול כוח עמידה בספק את מילוי המשימות הלאומיות, או שפושט כוח הקיום והביורוקרטיה והרוטינה לא-עודדו ניסויים חבורתיים. המעניין הופיע שכלל היה העמשה מרוחק מסוציאליזם, נורתה הפריזולוגיה בעינה, ונוצר פער גדול בין ההלכה למעשה, פער מלחתת שתי-הימים נשצת אצלנו כבר עשרים

תשמיכת בחלים. כמובן, הסוציאליזם הוא סוג של אפק שמתפרק אליו ומתרחקים ממנו. יש בו מעין יסוד של מטוטלת דיאלקטית. האם פירוש הדבר שהסוציאליזם הוא דרך ולא פרטורן?

סוציאליזם — מלא גסה

אלי בר-נבאי: נזהר למדינת-ישראל כי. אצלנו, כמובן, אין מעדים בכלל לבטא את המלה "סוציאליזם". מדינה שבמירה רבה נולדה וצמחה בצל הדגל האדום, הפך המושג "סוציאליזם" למילה גסה ממש. הייתה מציג שציג לתופעה ממש כיוונים: כיון אחד — של החברה הישראלית בכללותה, דהיינו: מה ארע בתחום החברה שהפך אותה לבוחרת הדירה או אפילו לא-לגלית לסוציאליזם. כאן, דרכ' אגב, יש לשאול גם את השאלה: האם הסוציאליזם הוא זה המזקץ מהמחמת-מיומים, או שמא היסטמאות הסוציאליסטיות, או שמא התנועה שנחשבת כמציגת את הדעתן הסוציאליסטי? והזווית השנייה — זו של התנועה עצמה, של תנועת-העבודה הישראלית, היא עדין תנועה סוציאליסטית? ואם לא-למר את ביצורה בותה יותר — האם תנועת-העבודה לא הicina עצמה-הישראלית, ככלומר — באיזו מידת ונתועת-העבודה היה טמנה בחובה את זרע חורבנו של הרעיון הסוציאליסטי בארץ?

זאב שטרנהל: אתה מעמיד פה אתגר גדול מכך להחיזוד אותו בכמה דקות. אටרכו בחלק השני של השאלה, בזמניה הווה את תנועת-העבודה הציונית, הישראלית. אני חושב שהאותם היא שתנועת-העבודה הציונית, הישראלית, כפי שהוא מזכיר אותה מזמן הד'-30, למרות ניסוח א-פ-עם להפוך חברה זו לחברה סוציאליסטית. לא עשה כאן א-פ-עם לשינוי לשונו באופן בסיסי את עקרונות החברה הбурוגנית, עקרונות הסדר הקפיטליסטי, למרות שנבנו פה א-פ-עם אוטונומייה סוציאליסטית כמו הקיבוץ, או המושב — בתקופת הגודלה שלו, או חברה-העובדים. כל אלה היו כלים תנועת-העבודה הציונית, הפורטודים. הפורטודים שהיתה בתקופה היא הייתה בזורה בעולם. והאמת, שלא היה אף תנועת-פועלים אחרה שהיינו בידיה הכללים והכוחות שהיו ביד תנועת-העבודה הארץ-ישראלית — בתנאים של חוסר ריבונות ציונית זו מתח תמייד בין הסוציאליזם לבין הלאומיות, ונסיכון האיזון בין השניים נתה יותר ויתר לbijlon המשימות הלאומיות.

הלבנה ומעשה

תאי השיתוף הקטנים כמו הקיבוץ והמושב נשאו כסקטור מוצמצם מחייב כמותית. אם-גם בערך פרטיג'יה גודלה. אבל א-ר-שלא-היה, כוח זה לא נוכל לזרוק יציב החברה בכללותה. תנועת-הפועלים הישראליות ניצלה את עצמהה הכלכלית, את כוח השפעתה התרבותית, ואת העובדה שהיא יוצרה תאים של דפוס-יחסים בעלי אופי יהודי, לצורך שליטה בחברה הקימית, ולא לשינוייה. וזאת בעניין נקודת-המפתח להבנתה ה"חטא והCRM", וזאת הטבה בכך שכasher הווקמה המדינה, והוחוך המצח. לא היה המכפה, לא היה מאבק. ככלומר, קליטת העליות החדשנות עם ההימנון והודגל והחפין ובית-הכניםות וכל מערכות-הסמלים הלאומיים, לא היה ביתה ב-העונת למסה של מהגרים מארצאות מפותחות העינota את היישוב הסוציאליסטי. יושוב זה לא בנה את עצמו מראש כחברה סוציאליסטית. לכן, דרך קליטת העלייה בצוותה של אינטגציה לאומית הייתה של שינוי סדר-יבר-ראשית. קיימים.

תנועת-העבודה הישראלית צברה כאמור כוח לא-תקדים ולא ניצלה אותו, או משומ שחששה שניצול כוח עמידה בספק את מילוי המשימות הלאומיות, או שפושט כוח הקיום והביורוקרטיה והרוטינה לא-עודדו ניסויים חבורתיים. המעניין הופיע שכלל היה העמשה מרוחק מסוציאליזם, נורתה הפריזולוגיה בעינה, ונוצר פער גדול בין ההלכה למעשה, פער מלחתת שתי-הימים נשצת אצלנו כבר עשרים

כור בעיים

1987 עם פראט-טOURS ו"זן תיור"

טיולים עמיים בחודש מאי
למשפחות וליחידים
ליום אחד ויומי

באוטובוסים מפוארים וממוזגים
כולל מדריך צמוד

1) ביום העצמאות ה-39 למדינת ישראל
בקבוצות לוחמי תש"ח. בשבת 5/2 – ביום שני 4/5

2) למדבר יהודה וים המלח
בימים שבת 5/9 יריחו – עין גדי, רחצה ובילוי
בمرחצאות הבריאות.

3) לג' בעומר למערות בר-כוכבא, באמצעות
בימים שבת 5/16 ו-

4) סוף שבוע באילת 3 ימים
מלון *** כוכבים 2/1 פנסיון.
חמייש, שישי שבת 5/23-22-21

5) ליום ירושלים – סובב ציון והקיפה...
(כולל ביקור במודל בית-שני בהולנד). בשבת 5/30

6) שלל צבעי פריחה בהר הנגב
באר-שבע, שבתות, הר-חריף, מרכז מבקרים מצפה רמון,
שדה נקר, ועוד. בשבת 23.5

לפרטים – הרשמה והזמנות

משרד יוניברסיטד-טOURS הירקון 113 מרכז האזמנות
3-03-291028, 03-7543412-3-4

שלחת ברכתה
לאזרחי ישראל
ולצייבור
הפעילים בארץ
לרגל ה-1 במאי
וחג העצמאות

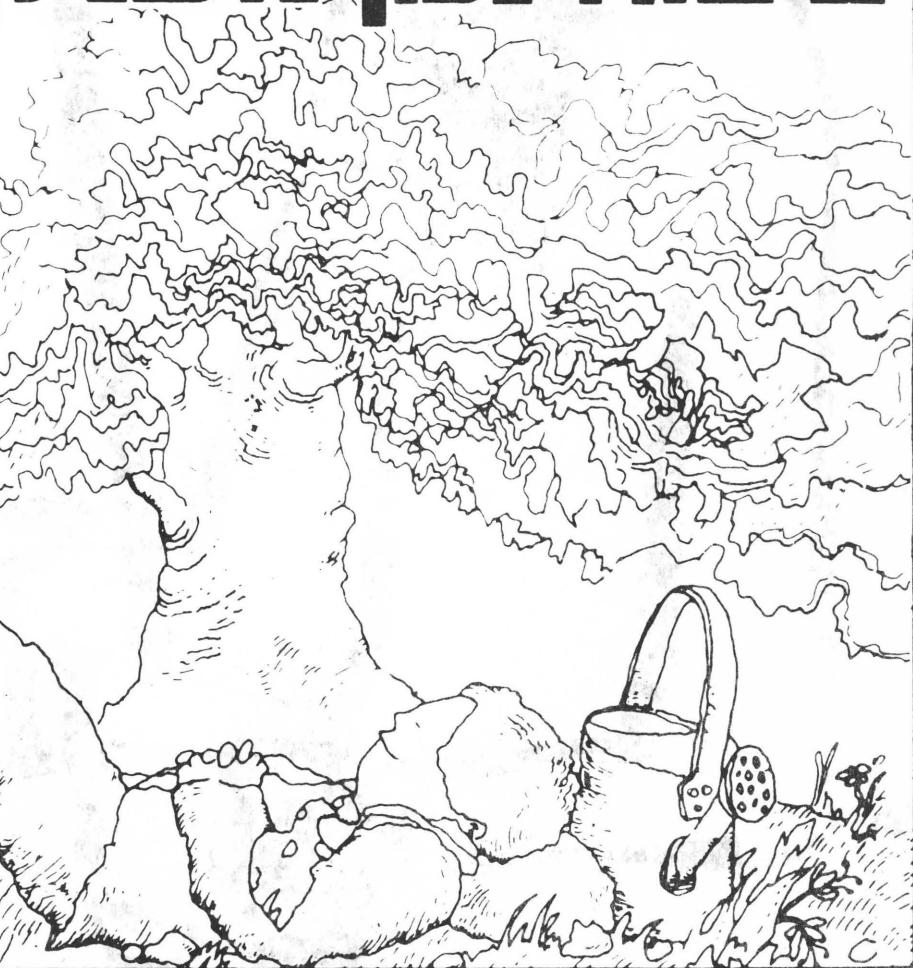
קרו השוחיע

مبرכת את י"עתו ליל',
משתתפיו וקוראיו
לקראת ה-1 במאי
וחג העצמאות

ביטוח נכון דעניך בטחון.

איגוד חברות
הביטוח בישראל

שלג ברייקה

גון אוֹרְבָּק

סיפור זה מוקדש לזכרו של יידי אדם צ'יזוק ו'ל.

החוּרְבָּן-אִינְגְּלִישׁ אֵינוֹ עֲנֵין שֶׁ מַה-כָּכָךְ. השlag החל יותר בשבת בכור, והחמיד וירד כל אותו ים — להוציא שעתו הערב המאותה, עת הפק השlag לגשם קופא. כל הלילה חזר השlag וירד, והטמפרטורה שבה ונפלה לעשרים וכמה מעלה. בהבטטי بعد החלון בים ראשן בכור, ראייתני נוף של גגות מכוסי שלג ורוחות מצופים ברד וברן חום מה ערשה אדם בהיותו מוקף שלג וכלוא בתוך הבית? הוא מעלה זכרונות. הוא נזכר בשדה שלג לפני ארבעים וחמש שנה בארץ אחרת, באביב השחורו בשלדי מלחת העולם השנה. אך רכבי הזיכרון כמוהם שכבות של חפיר הארכיאולוגית. לכשהגעת לשיכבה העומקה ביותר, הרי כל הנמצא קרוב יותר לפני הקרע נראח חדש ביחסו. וכך, בסיפורנו זה, אנוicut בעיצומו של יום שלג ברייקה, יוגסלביה, — חזין נדר בשלצמו, המתרחש רק אחת לשער שנים. שלג לח, הנמס מיד עם נחיתה, ומותיר אחריו רוחות מכוסים בזען. מבוססים אנו באותו רוחות טובעניים. יידי אדם ואני, בחזרנו מה"פרטיזן" אל הריציפים שלידם עוגנות אנטויננו. השנה — 1957.

ריכח מהו; זמן מה הייתה באחד מהם כפולני, וברורו לי שהמחנה בו הייתה היה גן-עדן לעומת אושבין, מקום שם עברו על אדם שתים משנות חייו. ואמרם, היהתי באוטו "שטרפלגאר"¹ כפולני, ואילו אדם היה עצור כהודי — הבדל בין שמיים ואرضם ימים. ומלבד זאת היהתי אני בשטוטהוף, מרצחה את ענשי על פשע כל ערך — גיבת סירה; ואדם היה באושבין באשמה היהתו יהודי, פשע חמוץ בהרבה.

אדם, שלקח חלק פעיל בשבית הימאים הגדולה לפני מספר שנים, שולח לגלה על "נחשון", אניית הקיטור היותר ישנה של החברה. את כל המתמודדים וששי הצורות צירפו לצוותה, מתוך ההנחה הנכונה שהם יהיו כה טרודים בהחזקת הגיגית הישנה על פני המים עד שלא יותר בידם לא פנאי ולא מרן, למחשבות ומעשים של התמודדות. ובכן, אותוليلת שותים היינו, אדם ואני, וכרגע רבים בינוינו בלחת, שכן אני שנאת אתabolשביקים, ואילו הוא היה מעין אנרכיסט, או סוג אחר של שמאל קיצוני.

משם ימינו את המיריבות והשתיה הילכנו לאופרה, כיאות ליום סגריריו ברייקה. בית האופרה היה מבנה יישן ועמוס קישוטים. מהסוג בו ענקים עשויים אכן אפורה נשאים על גבס את שער הבנייה. הוא הוקם בשליח מלכוּתו של הקיסר פרנץ'יסקו ג'וזפה. בפנים היו המכסים והכיסאות עשויים קטיפה אדומה והובת הצגו את "שמנון ודיליה", ומוקמו ננו בשורה הראשונה יכולנו לשמעו את פרקייה של הפרימורה מתפצחים בעלותה במלמות המיטה על מנת לגלה מלחפות ראשו של שמשון. גברת מודקנת ומכננה זו וודאי שרה במקומות טובים יותר בשנים עברו. בסך הכל נcano שבעה צופים באולם הענק — קהל של ממש! יצאו משם בהפסקה לאחר המערה הראשונה, ואדם הציע שנסים את הארץ ב"פרטיזן".

בדרכנו לשם סיורתי לאדם כיצד הצליל קומוניסט גרמני את חייו כאשר שוחררתי

יד המקירה הפגישה אותנו כאן, והתחלנו מפליגים בשתיה, קודם על אניינו "נחשון", ואחר כך על אנייתי שלי, "פלמ"ח". לאדם מספר מקועקע בזרעו. בהישאלו אודותיו, הוא טוען שלעיתים היינו נתפרק באמוניה ושוכח את מספר הטלפון שלו. אצלי אין מספר, רק עוגן מקועקע בזרועי, אך יודע אני מהנה

נכון? ובכן, כך גולדי, וכך חושני שאין מה לעשות בנידון". אדם הכנס את ידו לכיסו, שף שם את כרטיס המפלגה שלו והטילו על השולחן. "יריח בית הקברות חrif' כאן מדי. אני חושב שモטב ליל מצואת בית במיקום אחר."

"כרטיס המפלגה הזה הוא חדש לגמרי", המשיך אדם, "הוא הוציא לפניו חצי שנה". "הדבר ידוע לנו. ואנחנו יודעים גם מי אתה, צ'יזוק, ואני מקווה שאתה יודע מה אתה עושה". אדם קם על רגלו. "ישנה אניה המפלגה מדי שבוטאים מkonstituzia שברומניה לחיפה. הוואיל בטובכם להזכיר את תעוזות המשען שלי בהקדם האפשרי". "לא יהיה בכך קושי, לאור הישגך במפלגה, אבל אנחנו כאן נרגיש בחסרון, אדם". "מסופוקני", אמר אדם, ויצא.

מהלכים היינו על אבני המרצפת העגולות בכניסה לנמל, ואדם אמר: "ובכן, זה היה סיפורו של כרטיס המפלגה שלי". חיל בדק את תעודות חופשת החוף שלנו, הסתכל בנו ונכח לדעת שאנו שרים. "סיגריות אמריקאיות?" שאל, ואנחנו נתנו לו כמה והציגנו לו אחת במצית. הוא הציע לנו. נכננו, ואדם עצר ומשך בשרוולי. "אומר לך משה אם תבטיח שלא תחזק לי."

"בראה", אמר, "נדמה לי שלן וליב אבודה תכונה אנושית חשובה — החמלה. לא חשבו כיצד אבודה לנו, — לך בחורי הדודים של האנויות ההן וב'שטרפלגר' שלך, וליב באושבין. אך היא אבודה ואני. ואולי בכל זאת נשאר משחו, כי רחמי ניכמו על דليل הזקנה, בעודנו צוחקים לפרקיה המתפקידים כשהיא מטפסת באוותם שלבים, ולקולה השטוח, החלש והעיף".

היבטי באדם, והוא המשיך: "הנה היא עומדת לה ושרה את הארייה שלה מתוך 'שמשות ודיללה', ורוק אלהים יודע היכן היתה לפני כן — אולי באופרה המלכותית בבלגרード, בטרם החירוב גוריג את העיר ולא השair בה ابن; ואולי באיטליה, בילה סקאללה' אפלו. ובכן, איןנו יודעים דבר על אותה איש אך מוציאים גור דין על הופעתה, ולעוגים לה בהגעה לשפל המדרגה בקרירה שלה, מזרמת באופרה של ריקקה האדומה והמטונפה בברן. איזו עיר עצובה, לעוזול".

אמרתי: "אכן, זאת היא. מוכאה. אך גורלנו הביא אותנו שנינו הנה, ועצוב או לא: זהו נמל היעד שלנו. איזה מזל שמעבר לים נמצא משחו אחר".

ארה"ב; פברואר 1987

- 1 מהנה עונשין
- 2 בן אדם;
- 3 הינריך הארון

מאנגליות: ישראל מאיר

יוסי יזרעאלי

טיול משפחתי

שעה ארוכה טילו לאורך ה策וק ממנה הוא עומד לקפוץ בכל רגע. יפה-הגע שכה אות לפם. לבם לפם לה ליזימה העזיבה שדרביו החותירו אחריהם. את נטמוונית הפשפשת ציריך היה לדחף בחרונה או קלאה אל מחוץ לזרם הטעעה שגאה וקהל. עצים צמחי לעצם. החשך קיה מפרק ולא מפרק. גם לו נותר קיה בכם עוד פה לא קיו טורים לפעניהם את הכתבת על מהסום הדרכים.

טיול בית ספר לעיוורים

בוחן הפנים של ערים הפנים של אבא בוחן הפנים של אבא יש חשק טיול בית-ספר לעוורים הולך לאבוד עקבות הרגע בקטנה של בני בסקה.

משמעותו והולכתו לחדר הדודים של "מריאנה". מוכן שלא היה לי שמי של מושג על דורו אוניות והסភה; אלא שהשם שיחררו אותו מן המהנה אף ורק מכיוון שכחוב היה בינויו שהנני ימאי, מישק.

ובכן יורד התייחס בsolem אל אותו חדר הסקה, מבוהל עד מוות לנוכח החות ושאגת הלהבות בדורדים, ואותו גרמני, ארנסט שמו, הסתכל בי פעם אהת ואמר: "זום! מאיין באט? שטוטהוף?" עיתוי בחוב, ואננסט אמר: "קנש², שב על ערימת הפהם הזו ואל תזוז". והוא הפעיל לבדו את שני הדודים מספר ימים ולילות, עד שהחטאשתי קצת והייתי מסוגל לעבוד. עקבי אחורי בעודו עובד כshed, ולמדתי את תורה ההסקה בפהם של דוד קיטור ימי.

בעבור זמן מה, לאחר שכבר הפלגנו יחד מספר שבועות והתיידרנו, הוא הראה לי בתאו מספר ספרים בכריכה קשה. היו אלה ארבעה כרכים של ספרי מרוב פרוע מאת קROL מאי. ארנסט החדר את אולו אל כריכת ה الكرטון של אחד הספרים, ושלף שם כרטיסים. "כרטיס החבר של בפלגה הקומוניסטית, עוד מ-1924", אמר בלחישה. הוא הניח אצבע על שפטו והסתכל סביבו; ואז החזר את הכרטיסים למחבאו שכרכיה. "כשראאה טנק Soviety'ean, בנייפארסְר — זה היה הרגע המאושר בחוי. וזה אני מצפה. ונדמה לי שהרגע הזה קרוב, קרוב מאוד".

ב-1943 הורידו אותו מהאניה. הורה מגבזה קבעה שורות לא יעמדו עוד על אניות גרמניות. הועברתו לחדר הדודים של העגנון הצפ' לאנגר הינריך³ במשפנה שבדןציג. זה היה כמעט כמו באניה: כלות הכל, דוד קיטור הוא דוד קיטור, בכל מקום בו עמודה אוננסט המשיך להפליג על סיפונה של "מריאנה". באפריל 1945 הגיעו הרוסים את דאנציג. חלומו של ארנסט מתגשם. טנק Soviety'ean ניצב בשער הנמל. ארנסט תלש מתוך הכריכה הקשה של כל כתבי קראל Mai.

בר-4, את כרטיס המפלגה שלו מ-1924, ומלא גאותו הניחו של השולחן שבתחאו. הוא גם מנסה את החיל הסובייטי הראשון בו יתקל. אך שעתו לא שיקחה לו באוטו ים. החיל הסובייטי הראשון לא היה אלא מונגוליאן באטודר שלא ידע קראן וכותוב; ولو אף ידע לקרה, לא היה מבחן את הכתוב באוטו כרטיס. ואילו לא ברכך, היה גם שכורו (לפני שכוננו נמל התקלו החילים בקרון-מייל של "מפעלי הסpitrit הבלטימ'" שעמד על פס רכבת צדר). הם ניקבו את דפנותיו בקליעו וובה ונצמדו אל החוריו כעלוקות). וכך קרה שעינוי של חיל נתקלו קודם לכל בשוען היד של ארנסט; והוא שאל: "גרמניין?", וכאשר ארנסט הnid רחש לחוב, הוא רוקן לתוכו את כל המחסנית של חת-המקלע שלו, ה'פאפשה'. או שיחרר את ארנסט משעונו, והלך ממש בשווין نفس. כל אותה תקנית ארכה פחדה מחייב דקה.

אני הגעתו ל"מריאנה" זמן קדר לאחר מכון, עונד כבר על זרועו את הסרט האדום-לבן המזהה אותו כפולני ומהchner אותו פחות או יותר בפני החילים הסובייטים. — אם כי גם את שעוני ניסו לשדרו. ידעת' שהם מבושים ושילורי נצחון. ובכל זאת קשה היה להסביר את דיבור האונס ושבוני היד שנכנס בהם.

"ביסודות של דבר אלה הם תולדותיו של כרטיס מפלגה אחד", אמר אדם, בעודו כinges אל ה"פרטיזן" והוא מזמין פעים בירה. "וכעת אצמיד לו אני סיפור על כרטיס מפלגה אחר".

ה"פרטיזן" היה מאורה אפלולית, בה יכולת לknootCos בירה וגム. אם היכרת את האנשים הנכונים, כosis לילוביץ. צילילי מוסיקה מוקלטה ריחפו בחלל, ובאמצעם האולם היהיטה וחבת ריקודים. באפלולית שלארוך הקירות עמדו ספסלים, עליהם המטען ערות וציפו לבחורים שיזומינן לרקוד, ציטעו לן משקה. המשכו של המיפגש היה בר-כיזען אך כוון בקשימים; בכל הארץות הקומוניסטיות היה הזנות בלתי קיימת רשות ביגוטלביה, אך שיגשה בכבל נמל אחר בעולם.

סיפורו, שמיד לאחר המלחמה אכן היה ה"פרטיזן" מוקם בילוי תוסס, בו חוללו וקייצו הפרטיזנים האמיהים כשהם עונדים אקרים, מדריות ורימונייד — רוחה האפונה דוא. עד שהחפוץ אחד הרימונס באמצעות רחבת הריקודים, והשגת גבר ב"פרטיזן".

"בואי נעזוב את המקום המדכא הזה", אמר אדם, "או אולי מתחשך לך איזו נערכה, או לרדוך?"

הגעתי לראש לשלילה. יצאו, ובדרכו לנו מל אמר אדם: "כשנטהימה המלחמהchoroti ללוודו", ואחר כך ללובלין, שם הוענק לי כרטיס חבר במפלגה ונינתה לי סמכות כלשה. מיד נשלהתי לקללה, להזכיר שם את הסדר על כנו. אחים מניצולי המלחמות, היהודים פולנים שהתחממו איך שהוא מהתנורים ותאי הגז של הנאצים, חזרו לעיר הולודות וטבחו שם בידי אספוק פולני משתולל. הגirosה הרשミת אמרה שפראוקטורים פשיטים היסטו לפוגרום".

אדם החזיר את הסדר בקהל, וחזר כעבור חדש לוארשא, אשר שבה בינותים למעםיה ככבודת הארץ, לדוח על השבת הסדר על כנו. "חמיisha עשר איש נינלו או גורו", אמר איש בשם פואולק, ראש שיות הביטחון הציבורי. "האין סבו שהיית פיז' במקצת, האזהר צ'יז'ק?"

"לא", ענה אדם, "כלל וכל לא. אנשים אלה הועמדו בפני בית דין עמי' מיוחד, נמצאו אשימים ברכח בدم קר, והוצעו להורג למחורת בבור. הם טבחו את היהודים, גברים, נשים וטף, בקהלנים, מותות ברזל ובולוי עץ".

אדם ופאולק ישבו ה מול זה, משני צידי השולחן. הקישוט היחיד של החדר המסוייד היה דיקנו של לנין. תלוי מעל ראשו של פואולק. נדמה היה לו לפואולק שהוא מיצמן בעיניו של אדם האפורות עין הפלדה. "אתה בטוח שמצוונך בסדר, האזהר?"

"בסדר גמור. אלא שאין חשב שהמושגים שלך ושלוי בדבר צדק סוציאליסטי שונים בתכלית. ועוד דבר, חבר פואולק. סבורני שצורת אפי אינה נראית לך".

בקיעים מזרלים

אריה רודריגז

"משה", קראה האם, "המימים רותחים ואתה יושב ולא נוקף אצבע". משה לא קם והקשישה ניגשה אל הכהרים והפסיקה את שריקתו של הקומקסום. ביל ריטון נסף שכבה לכבד את רצפת הטרקלין, היא יכלה להוסיף דרך משל: 'משה משה, אחרי מותה תכה על חטא'; או: 'אתה סוחט את כוחותי ביל' יסורי מצפן' וכיצא בהן תרעומות שחוות. אבל היא ידעה שבנה אף לא ילכן אליה את פניו. כמו שהוא הוא ישאר מאוכן על הספה, ראושו מכורבל בצעפיו הקמוט. גלליו הצמודות נתונה לבני עלי הבית המחוורות. כך נגלה לענייה בהקיצה הבוקר וכך יMISSION לארוך מרבית היום.

פעם לפעם היה מנסה לטלטלו מקפאננו באמצעות גירויים מאולתרים: הקומקסום נקישות חזרות ונשנות על הדלת שהיא מתהמתת לפתחה במתכוון, נוות חשמל המשארת דלקה ללא צורך כדי להניעו לכבותה בעצמו — הכל לשוא. משה לא יgive. מבחינתו הרשות נתונה לקומקסום להחפקע, לאדום הנוקש להסתלק כלעומת שבא ולונרה להוסיף לדלק עד שירשרף. מה לו ולهم. לכורה שריים הוא וכל אשר סביבו בסמכיות מקום. אך לאmittio של דבר מוקפת נפשו חל ריק שאת הקיפו מי יידע. סבלים אלמנטים אם יבואו ליטול עטם את מלוא תחולתו של הבית, הוא ייבאה בהם בעיניהם כבאות. אלא אם כן יגעו לרעה באותו ארגז מכותם העטוף את קרכפו או בעלי הבית הבלתי שלו. משום כך נמנעה אמו במידת האפשר מההשairo בבית לבחון.

פעם ארעה שיצאה לקניית ובשובה מצאה חתול בשני מלקק בשוקננות את טיפוחו האחורי של קנקן החלב אשר הפל מעל השיש. אסתור לא נזכר לא לחירה מדוקדקת כדי להבין שהחתול חדר בעד חלונו הפתוח של המטבח ועשה כבתוך שלו בלי שימוש ייפצה פה ויצפוץ. היא גרשא אז את החתול בעזוקות זעם אשר לא מצאו שם חד במבנה. ובכל זאת היה נדמה לה שהוא מלאה את הנסת החיה המבויה במעין צל של חיקס לגאגני. חיקס נסתור זה וכן גילויים מוזים בחומרה האטמותה הנוקשה שלו. הם רמזו לה שאלות ככל אטימתו אינה נכפית עליו מכוחה של אייזו מחלת נשך השוכנת מרפא, אלא היא מושגת מרצונו החופשי ובידי עמל. לא אחת נינצץ במוחה החדר שמאחורי מסווה של ליקוי נשפה מושוק למופת, משתהו הוא בעולם וממלואו ובעיקר בה המוסרה לו כל כך. היכן? תחתה תכופות בהניחה עליו מבטחים בחוננס. היכן שగבר צעיר זה הנה מעמיד פנים מוכשר ותו לא, מתחזה ערמוני שאיןו בחול בהטלת המעסה יכולה על כתפה הנפולות של אמו, בלבד שנינן לו להסתגר כרצונו...

מחשש שיורק ממנה, מיאנה האם להעתה להפזרותיהם של קרוביים ומקרים לשלוח את בנה להסתכלות ופואת מזקיעת, כלשונם, למען יקבע מצבו הנפשי לאשרו. היא תיעבה את הרפואה המקצועית. וביחור אות זו השומכה לחירין גורלות אונשיים בדרך בלתי אונשית. היא ידעה שאם תבוא כליה על מה כתחזאה מעקרתו מהבית, כי אז לא הרופאים המלומדים יירדו ביגון שאולה. רק ייחטו על כתבי-הפטירה שלו ובគוּם המועד לרישום סיבת המוות ישרבו מילים לועזיות חכמנויות. אסתור מכירה ואת היטב ואין היא נכספה לתחרות פטירה שנייה בתוך שנה, אחרי זו של בעלה.

"הרם את גליק", אמרה בהגעה עם המטאטה לקרבת מקום ישיכתו של בנה. בתנוחה מכנית צית משה והשair את גלilio מרוםות גם לאחד שרך ממנה המתאטא — עד אשר שמע את אמו אומרת: "אתה יכול להויר אותן עכשו". מהטרקלין עברה אסתור אל חדר השינה שלו. אילו מצאה את מיטתו מוצעת לשני... אך מה יום מזויים. וקליפות המנדירנות שאכל אלשון פזרות על המרכד ומיצתן שכונת כבוד בכיסי חולוק השינה שלו המוטל על המיטה.

כמדי בוקר רכנה אסתור ומשכה מתחת לככנית את סיר הלילה שהיא מלאה למחוצה בשנתנו של משה. את דבר קיוומו של סיר זה הקפידה לא לגלות לאיש. הלא מותח בקיורת על יחסה הסולני מדי כלפי בנה כבר יש לה די והותר. על נקלה יכולת היא לשער את גזובתו החריפה של אהיה יוסף אם יודע לו העניין. חיללה. אפשר שאף יקטע כליל את קשרו עמה. מה תעשה בצדיו, בלי הערה הנפשית והכלכלית שאח זה מושיט לה.

אמת. כד חסוך מעצמה התנצלויות עקרות עם בנה, נתהה בדורך כלל להויר לו על שאיגנותיו. אלא שדווקא בעניין סיר הלילה ניסתה לנוהג בתקיופות. "גמר בון שלושים!" הודה מתירסה נגזרו ממייה את הסיר במקומ-סתורה. משה לא היה משיב לה. אבל בכוורו של יום המחרת היתה מוצאת תחת כונניתו חיליף לסיר בדמות פחית חלודה שגילה באקוּר או קופסת שמלורים ריקה, גוּרטאות מצחינות ש מגען הסילד איתה. לא ייפלא איפוא שבטספו של דבר העדיפה את הרע במייעטו.

משמעותו: כליל האוכל אשר שימשו את שניהם באורות הבוקר המתינו לה בכיר. בסבנה את הסכוּם ואת הצלחות הרגiosa שפתחה היא שוב להצידק את אלה המגינים אותה. כלום לא הייתה מצטרפת אליהם ללא סייג, אל מלא היה משה בשער מבשורה? כמה פעמים כבר אמר לה יוסף: אם תחולדי לטפל בו, תעוררי בו את היוזמה לדואג לצרכיו. אל תגנני לו את הביציה ברוטב עגבניות, אל תבשי

עברו את מנת האיטריות היומיות ותראי איך יקום לאכול בעצמו. לא, הוא לא יקום. גם בכך התNSTה אסתור ולבה איןו נוון אותה לראותו צם.

מובן שאחיה אינו מזולל כלב האם הפועם בה. אלא שרופת-לבנה המופלגת היתה מקובלת עליו הרבה יותר, אילו הונחה לפניו תעודה רפואית המאשרת בעיליל את חוליו הנפשי של משה. כל עוד תעודה כזו אינה בנסיבות, הוא יMISSION להתיחס אל אחינו כל טיפל בזוי. לשון אחר: הוא יMISSION להתגורר לו כליל. הריחו נכנס

ויצא בכית אחותו בעלי לפולוט מילה וחזי מיליה לעבר הדמות המזונפת על הספה. ובמටוא, אל-נא ידברו עמו על מידת-החרחמים. איש אין ראי כאן לחרחמים. לא הבן הנצוץ וגם לא האם המנוצצת. כל אחד מהם חוטא כלפי השני לפי דרכו. אמן לפיקים זוקפת אסתור את ראשה וזעקה חמס, אך בחולוף הזמן היא מוסיפה לשאת את העופר המגוזל הזה בתוך רחמה. והעופר מוצץ את לשד

ההורמו — הוא תופח והוא קמלה. הוא תופח, כן, כי תבן יש לו תודה לאל.

ומלבז זאת, כיצד לא יתפח אם היממה רובה ככולה עוליו בישיבה או בשביבה.

לפני שנים, לקרה תום-שנתה לימודי האוניברסיטה הראשונה בפילוסופיה,

התקיימה ביןו לבין הדור יוסף שיחת מבהירה. يوم השיחה היה הדור, שהרגיש חוכחה לברר את פשר החלטתו התמורה של משה לפרש מן הלימודים. תלמיד מצטיין בעט בלימודיו ללא הנמקה ובלי להודיע מהי הדרך החדשת אשר בחר בעצמו.

משה אמר אז לヨוסף כי הנימוק הוא של לימודיו מלאים אותו תחושת פפלות וכי דרך חדשת אין לו. יפה, השיב הדור בתכליות אופיינית, ומה בדעתו לעשות עתה, לבחות בענינים? משה לא ענה, אבל חיקן קל שעלה על שפתוינו כמו מ

בכל מואודה נתואותה למהר אל בית אחיה, מהלך עשר דקוט בכלכד. אבל משה כבל אותה כאן גOSH עופרת. לא יתכן, רטנה בקהל כבוש, לא יתכן להיות מרותקת כך אל המקום הזה... ברגעים כאלה הומחש לה השיעבוד שלה במלאה נוראותו.

ומה אם תפיקר הכל ותימלט מכאן גם היא בדומה לאותו ייל. יש גובל לכל עבדות. האם לא מגע לה סוף-סוף לסיים את ימי חלה נשפה שיצאה לחופשי.

בעומדה על המדרוכה עבר על פניה רוכל על עגלת-חמור, שהציג בקולניות תפוח-אדמה זולים. אסתר מיששה את כסיס שמלתה, אך כסף לא מצאה בהם. וודוקא לירקות זוקקה היא עד מאור. לרוגע חישבה להיכנס ולהיבא כמה מתבעות מהבית, ופתאום גיחכה לעצמה גיחוך מר: יוסף היקר לה מכל יקר שרווי מן הסתום בצרה ואילו ראשנה נתן לקומץ תפוח-אדמה מזולים. בזעם עצור עכבה אחרי העגלה שהלהה ונורתה-הה. היטב ידעה את אשר משאייה את-אט את מאחריה: בית פרוץ ובו ברוחה חסרת אוננים — כל דכפין יבוא ויחמוש, יבוא יישיחת. אלא שכוחعلوم משך אותה קדימה ובמידה שרחקה ממעונה, כן החישה צעדיה.

האפרשות שיטס גיע אל ביתה בדרך ארחות אמנים עלתה במחשבתה, אך היא דחתה אותה כבלתי סבירה; קול טני לחש לא שלא ובלבד שנცער מראהה לבקרה היום. אלא ספק אם עוד יוכל לשוב אליה איפעם. תחוישה ישנה ומוכרת נטעורה בה: מעלה וזרחת המשם, סביבה רוחשים החיים ואילו בקרבה יורד הכל לטמיון. גם את המעת הזה — עלולמה המוצמצם — משאייה היא כעת לחסדי-שים וכאילו נוגה בו זילזול במכון.

אסתר שאלה את עצמה האם חפיצה היא למצוא בשובה את ביתה הרוס עד היסוד, ללא זכר למשה. חלחלה אותה בהיווכחה שהענוה העולה מתוכה הנה חוובי. מבקשה בשעה זו היה להמשיך להלך בדרכים כל' יעד, עד אשר תקורס ותימחה מלאיה מעל פני האדמה. אסתר אשתר, שיננה לעצמה, לו יכולת לנטרש הכל: בית אח ובן. הדאגה לכל אלה הצטבה לכדי מעמסה אימתנית והפנויות העורף המוחלטת ודמתה לה חיונית כאווריר לנשימה. אזו פריקת עול מבישה, יאמרו האומנים, איזו תבוסותנות בזוויה. הבית והאת, ניחא. אבל נטישת מוכחה גROL כמשה — על כך אין כפירה. פריקת עול מבישה... תבוסותנות בזוויה... לא, די! היא שבעה מליצות חסרניות עד לזרא. ירificio האחים את סיסמאויהם השודפות לעצםם, היא את חייה הידעת. ובמהילה מכובדם, היה אים לקט של אמרות נnf.

בהגיעה אל דירתו של יוסף פקו ברכיה: דלתה היהת נעלוה. שוב ושוב צלצלה בפעמון ולסרגון נקשה בחזקה בידה הקפוצה. "יוסף... יוסף..." ובعني רוחה כבר ראתה את גונו שרוועה מעבר לדלת.

קובותיהם של גבר ואשה בקעו מtook הדירה השכנה — דירתו הורי של גרשון. האפרשות שהללו לא שמעו את קריואתיה ואת נקיושותיה על הדלת הנגדית לא נתקבלה על דעתה. אם כן, תחתה, מדוע לא נפתחה דלתם: שמא ככלות הכל אין בפיים שום הודעה בהיחס לאחיה; אך מה בדבר הופעתו המתמייה של ילם בביתה. הושיטה ידה לדפוק על הדלת ונורעתה: מוטב להויתר שאלות אלו לא תשובות, כי התשובות עלולות לשאת בחובן ריח מזועע של מוות.

באיטיות ובכבדות החלה אסתר לרדת במדרגות וпотאום, בדילוגים קלים, טיפס לעומת הגeson בכבשו ובעצמו. בהחינו בה נהם נהימה סתומה והשתדר לחמקו ממנה. ואולם היא חסמה את דרכו ובתנוועה שלוחת רסן לכדרה את זרועו: "אמא... אמא...", התחבט הילד וצוחחוו החרישיו את מילמוליה של אשתר: "ספר לי... ספר מה באת להודיע לי... מה קרה ליאוסף... היכן הוא נמצא...". בכי הרעשי של גרשון הזעיק את הורי. בצתם אל גוש-המעלות נגלה לעיניהם בסמך נפשם שבוי בידי בריה אשר הিירן בעורפל.

"מה את עשה לילד?!" נצטעק האב. אסתר הרפהה מגרשון והוא עט על אמו להמשיך את התהייפחוות בחיקה. אילו יכולתי להתנדף מכאן, חשבה אשתר. אלא שאנושה היהת לעמוד ולתת דין וחשבן על מעשייה. האב עזרה בה פלצות. הוא נעצר במרקח מדרגה אחת מעלה ולא חדר מזעוקתו: "מה רצית מהילד... עני לי, אחרית אביה שוטר...". בידותה החתונה נפתחה דלת נוספת ואסתר ארמה בלביה שעוד מעתיקת יעלה כל אלה על המוקד.

"אני מציעה לך להירגע", ניסתה לפיסס את האיש. "שמעת?" נפנה הלה אל זוגתו, "עכשו היא מציעה לי בנימוס להירגע. אחרי שתקפאה ילד חסר-מגן, הגברת מציעה לי להירגע". וכשובו להביט באשתר: "גבירותי, אני באמת מתנצל על חוצפן. וכעת מوطב שתסתכרי למה נטפלת הילד".

אסתר חשה ונוכחות טורדת מאחוריו גבה: שכנה גוזה נשענה אל מזוזות פתח דררה והסתכלה בהם אגב נגיסת תפוח. נתעורר בה החשך לחילין את נعلاה ולהתייחס בפניה המסוקנות של הגזזה. "לא תקפת את הלילד", אמרה אשתר, "לא נטפלתי אליו. אבל אני מודאגת ולכון... דיב! דיב!" התפרצה, "הנינו לו לולכם! מה אתם כולכם רוצים מהי... והיא אצתה למטה כמו שאחزو אותו לשונות אש.

ויב ניתן היה לצפות להתרחשות שונה מזו, הרהרה בחפשה לעצמה ספסל מוצל ונסתור לנוח עליו. כלום יש בכך מושום חידוש, שכל מגע שליל עם הבריות סופו להעלות אש וגיצים. הספסל אשר מצאה היה מוצנע בפינתי-חמד: דשא כסות, פרחים סגנוניים וממעל להם עלות-אקליפטוסים עשרה שסטכה על הכל. הנה זה המקומות, חשבה, וזה המקומות לשכחה את כלם, לדמיין עיר לא-נושבת, עצי-פרא מאובקים וציפורים המקבנות בתוך הדממה. והיא עצמה, אשתר, מה תעשה היא בתוך שמה כדו? מן הסתם תחפש נושאות אדם להתגונג עמו. להתגונג ולהתגונג

למרז שהרעיון אינו מואס בעינויו כל עיקר. ופרנסת? שאל יוסף בתקיפות, מה מה תקיקים? הלא את לימודיו מממן מילגה הגונה המספיקה גם למחיתו.

בעניין זה נדרמו תוכניותיו של משה ברורות יותר: הוא ייעזב את חדרו השכור וישוב להתגורר בבית הורי. כלומר, טיפולות במלאה מוכן הלה בקצת לשונו של הדרו. אך איי יודע, השב משא באותו חיק קלש, הרי לא עלה על הדעת לנוגה אחרת. סטם ולא פרש.

יוסף השמייע אז עוד משפט או שניים להפיח רוח חיים בשיחתם — ללא הוועיל. ניכר היה בצעיר שמעוניין הוא דודוקה להדריכה. והריך מזוקנים. אמר לו, הגעה שכבודות ספורים אחריו שיחה זו הוציא משא את כוונתו אל הפעול ובלי לגשת לבחינות הטיסום של השנה הראשונה, עב את האוניברסיטה. אמו הווילה דמעות ובאביו נתגלו מכך זמן קצר סימניה המוקדים של מחלת הלב שעתידה היתה לבסוף להעיבו מון העולם. אבל משה לא רצח. הוא לטל את מטלליו והתמקם מחדש בחדירה-הילדות שלו. הוא הסיר מעל הקיור אשר תול הורי הלימודים ומהברחותיו המஸדורות למופת הושלכו ללא רכב אל האשפה. הקפיד לעשות את הדבר לעיני הורי, לכל יתרו ל��ות שוויה רק הפסקת לימודים זמנית.

כעבור שנים, כל אימת שנשאה אשתר על אותן הראותיו של חוליו הנפשי, הצביעה בין היתר על השלcta אותן מחברות, פרי עמלו השקדני, שנהפכו לו למקצתות מחמת מיאוס. ובמבט לאחור נאותה לה ניטשת הלימודים עצמה כאותה העיקרי. ביטויים כגון 'מעשים מוזרים' או 'התנהגות בלתי מובנת' לא מיצז בעיניה את אשר ארע לבנה באמת. רק המילה טרוף נדmeta לה כהוימת. ואולם ציללו של הכנוי מטורף עורר בה חלללה והיא סרכה לאמץ כפשוטו. בינו-גordon לא אביצה, לא בקשה עוזרת נזירית, רופאית שתאשר את חוליו של משה: היא ביכרה את הספק על ההוראות הזרובות. הבית בכללו אינו זוהר כיון שהוא רופאה ורפואייה רופאות נזירות הניקוי הדוחקות. הרים בכללו אינן מוצאים את אשתר מן הכלים. זה ומן רב שהיא מנהלת את משק הבית בשתיות וב עצליות. ומושמה את ויחידה עומדת מן הקירות המתקלפים, מן השקע בתחום ההזנחה המוחלטת. אין היא מוטרדת על שלוש וגלים. העיקר לגביה הוגוות הסדרוקות ומראית זה או אחר המתנדנד על כבויים, שיחסכו ממנה את הטיפול בונגעים הוא לשמר על תנאי-הgingina בסיסיים, שיחסכו ממנה את הטיפול בונגעים הנובעים מן הזזהמה.

אסטר לקחה את מסרגותיה והתיישבה על כסא-המרגוע שלה. היכן יוסף? שוננה מורה על עשר ורביע, משמעו אחר של שעה ויתר. והלא דיבין הוא מטבחו, מסור לה כל-כך ובפעמים הנדרירות שהתחזר DAG להודיע. רשותה הקניות שבכוננה למסור לו כבר מוכנה ופרט לכך להיוועץ בו. בعنيין... היא הגיבה מבטה אל הגוון המכונס לעומתה... בעניין החדרים של משה. מצבם הולך ומחייב וברור שווירשיה המכמתה אינה תורמת ליפויו. מובן שמחלת הקסם של יוסף הוא יתרע על העול שועשה היא למשה ולעצמה בסרכיה לבראה אל וופא. צמחי-המרפא שבם מנסה היא להחילים את בניה כבוחם במקומו מונח. אבל הגעה העת לחדרו מן ההשתעשועה רופאים מנוסים.

כן. אך מה תעשה אם הרופא אשר יבדוק אותו נוכח קביעה כזו ולהתנגד לה. בעת עדר יכולת אורה יסרו אותה רופא. כרגע הוא יתרע על העול שועשה תכליל לעמוד איתה נוכחה נוכחה כזו ותנהג בוגר שנטה ונתה. כיitz את מצפונה ולהנות מן הספק; ברם לאחר בדיקתו של הרופא יסרו אותה קלותיה אם מקרה את פיו ותנהג בוגר שנטה ונתה. אשתר צידדה פניה אל דלת הבית. הנה יושבת היא ומזכה בכלין עיניהם לבואר צידדה פניה אל דלת הבית. הנה יושבת היא ובאהיה אינן אלא של יוסף. ואולם עליה להודאות שאותו רצון בטור להביאו אל וופא. שבאורח פלא יתמון בסירובה להזקק לרופא על-ידי-כך יתחלק עמה בנטל האמונה של הרשלני במבנה היה אכבר מנשוא.

אסטר צידדה פניה אל דלת הבית. הנה יושבת היא ומזכה בכלין עיניהם לבואר צידדה פניה אל דלת הבית. הנה יושבת היא ובאהיה איננה אלא משחק עלוב. תקווה האוילית היא שבאורח פלא יתמון בסירובה להזקק מה עתיק הוא נטל זה! אפלו לשאול את נפשה להמות לא ניתן לה. וכי אינה יודעת שאחרי הסתלקותה ייזורך זה לכלבים. אם יתמולז מזול ייכל ביתה מהחסה מלכתי כדי שתחצא שם נשמרת לאט ובדרך מסוימת. החדרה על הציפוי לו אחרי מותה מדרה את מנוחתה לאין ערוך יותר מן הדאגה לשולמו בעודה בחיים. ות קופות, בסתר-לב, נקיות היראה למוטו פניה.

הבקשה הרפהה על הדלת הקפיצה אותה על גליה. יוסף נוהג להקדים שתי נקיותות קפיפות לניטחו. הילד אשר נגלה לעיניה בפתח לא היה זור לה, אבל רק לאחר הבטה ממושכת מהו היראה לה והוורו אל-נכון. "שלום", פנה אליו בדאגה, "גpesan, לא כן?" הורי גרו בשכנותו לヨוסוף. הילד הינון בראשו ומפני לא נפלט הגה.

"מה קרה... נשלחת להודע משהו? בוא, הכנס." אבל פסע פסעה את פינמה ומשתקל מבטו ממשה התבונן בו קמעה, אחריך-נמלט על נפשו. אשתרacha בעקבותיו אל החצר: "גpesan... גpesan... אל תברח... למה אתה בורח...". אבל גרשון נעלם מעבר לפינת הרחוב. היא נעמדה על המדרוכה וניבטה כה וכלה כמחפשת מושיע. משחו קרה... לבה ניבא לה שהילד בא לבשר איזו בשורתה. איוב ביחס לヨוסוף, וברגע האחרון לא התאר עוז להשמייה.

באבעורויה עלה נבל. כיוון שראתה אסתר מיהי הניצבת לפניה, נרגעה וכברכה את הנערה בשלום מאופק.

הנערה הרימה מהקרקע עליה מצחיב נסף והמשיכה בשלה כאילו הופנה השלום אל אדם אחר. יחסם המוטיג צודר את נשפה של אסתר: "שב", אמרה לה.

הנערה חדרה לפורר ובכתה בה.

"שב", חזרה הקשישה על הזמנתה בשאהה עידוד מקרירותה של הצערה. אלא שזו נראתה לה כמו שונצתה מעבר לעולם המלים.

חרשת? תחתה אסתר, או שמא חרשת-אלמת? האפשרות שבריה זו אינה מסוגלת לשמעו את דבריה ולהגיב עליהם קסמה לה וועורה אותה ליתר קרביה אליה. עד

כדי כך שנותאותה להחבקה ולהושיבה בין ירכיה.

"אינך לומדת בבית ספר?" הוסיפה להעמיד בניסין את חוש השמייה שלה. ביל' אומר התופפה הלבקנית לרוגלי הפסל והתישבה על ה الكرקע בישיבה מוזרחת.

אסתר רכינה אליה, ליטפה את ראה וטפחה לה קלילות על שכמה. "נעימים לי שבאת לאן", המשיכה בחדיש שלה, "נעימים לי לדבר אתק, כי הדברו אתק."

איינו טומן בחובו סכנות. את בודאי יודעת שהעולם סביבנו שורץ התנכויות. נשתדל שתנו לא להתנצל זו לו ולו ורק לזמן קצר."

הנערה בchnerה את פניה של אסתר, לא מתקן התעניות כנה, אלא כדי שמשתאה לנוכח תפופה משונה.

"שוב ושוב", חזרה אסתר לדבר אליה, "שומעים מכל עבר את הטענה שבני אדם אcoli-ירע. ארשה לעצמי להביע את המלה עליבותם במקום רוע. כשאני מתבוננת בהם לא הזרוניות שלהם ממלאה אותו חלל, אלא עליבות הנפש שבהם מודשדים. הכל עורך ומוחזק כדי להזין אותם בעקבותיו הוו. השכם והערוב היא מסווקת להם ביד נדיביה. יודעת את מה תМОונת-הדור? המוני אנשים רוכזים

בפירות פערומים מול מכשורי הטלויזיה שלהם ובחולמים ברעבותנות קיא לעס. וסמרק המוגש להם מטעם רשות השידור הממלכתית באמצעות קריינים צבעוניים. אלא שזו אינה העליבות היחידה. הרוי חיבטים הם לנוון את שעותיהם. מושם כך הם משתיקים לעתים את מקלטי הטלויזיה פונים להרעד את אמות הספרים ברעש אלים הקורי בפייהם מוסיקה. אומרים לי: אל תבוזו להם; אדרבא, השתדל ללחוץ אותם מן העליבות הוו. ואני אומרת לך: אל תתקרכו אליהם. כי לא זו בלבד שלא תחלצי אותם — את עלולה להידקם מהם".

המבט שכיוונה הלבקנית אל הקשישה היה מלוה עתה חיקוק של געם. כבר זמן רב לא נזדמן לאסתר חיקוק זהה. בניתמזהה נעימים אמנים פקדו אותה לפרקם בחלומותיה, אך במצבות נאלצה בדרכּ כל להסתפק במכורעים.

"הוריק כבר מנומים בעלי ספק לגורור אותו לתוך המערובות הכלילית", הוסיפה אסתר, "הם בודאי עושים כמעט יכולות לשבען אפילו דיחוי בתוך התבשח' החברתי הידוע. או בלשון הרוחנית: נמצא לך מקום בחיים. שמעי לי, אל תניחי להם לרחות אותו אלה שמכונה החיים; שם תמצאי לרוב רק גסיסה עגומה. החיים האמתיים מצויים מחוץ לחיים. לא" חיבכה לבכוביה, "אני מרמותת לעולם הבא. אלא..."

הנערה קמה מהקרקע והתישבה על הפסל בצד אסתר. כבשעת בואה אף עתה נגעה בברכה של הקשישה ואולם הפעם גם ליטפה אותה קמעה. אסתר חפנה את כף ידה של הצעריה ושתיהן נשאו כף דמוות משך רגע.

במשך רגע בלבד, כי אז הופיעה באורה פינתי-חמד אשא עגללה ונסערת. "גילה!" קראה בזעם, "מה את עושה כאן בכל הרגעות? כולם מוכנים לניסעה, מחלכים ומחלכים ואת ישבת לך בנחת... מה את עושה כאן?" חזרה על שאלתה בהתקרבה אל הפסל, "מי הגברת הזאת?"

הנערה משכה את כפה מתוק זו של אסתר וככמי שיכפאו שד עמדה, וניגשה אל העגללה.

אני סבורה שיש טעם להציג את עצמי", אמרה אסתר, "אני משערת שלא נתראה עוד, ובאמת מوطב שכחיה".

האשה לטהה ענייניםஹיוות בשעה שנפנפה אסתר את ידה לשлом עבר הלבקנית, אבל עד מהרה התגנעה מתחיה: "טוב", חתכה, "אין לנו זמן מיותר לביצ' אין". והיא דחפה את הנערה קדימה בתנועות מסוכבות.

אסתר עקבה אחרי התרחקותן של השתיים בכת'שחוק מריריה. וזה קצן הטבעי של כל התחלות היפות. חשבה בלביה. אכן, הקץ הזה לא הפליא אותה, אך הוא נטה בה אכזבה מסימטת. סוף כל סוף מצאה בריה לרווחה להשתpic לפניה והנה גזלה ממנה עלי-ידי... עלי-ידי החיים. וב היה חפצ'ה לספר את קורותיה לאלה לבקנית רודוק. לשתחפה בשרפיפה, להנוט באזוניה את הצערים והחרדות שלה, הצערים והחרודות, כי, שהלכו והשתלטו עליה מחדש הפוגה קצחה. לא על אודות משה בקשה לספר לה, כי אם על אודות עצמה שנים. שנים, רבות, לא כריה איש את אוונו להקשיב לה בניחותא. זכרונות חיים ולוטפניהם השתוקקה להעלות מבכיה עברה ומתהום הנשיה של עולם אחר ואיש לא רצה בהם, אף לא יוסף הנתן רשות סביר קערת עמה. ניחא, מוכנה היא לדמות את העבר כמו כן ישב, בתנאי שידמו את ההווה לשוקת ריקה.

היא ווסף הריהם יוצאי חלציו של אותו אדם. אך בניגוד לה הנושאת את זכר האב כמקור הרוך העילאי בחיה, מתיחס ווסף אל האיש האני ההוא, שגורע משחפת בಗיל שלושים וחמש, כאלו אחד מainsפּור היצורים האנושיים אשר הילכו איפּעם על-פני האדמה.

בילדותה הייתה אסתר נלהת אל אביה ברכיבתו על אופניו. בשתה מארחיו היא אהבה להשען את להיה על גבו תוך כדי חבקת גוףו הגורם. ובשדה הפתוח —

בלי הרף, זאת מנת חלקה על-אדמות. ובהן-צדך, אין היא מלבה ריבים, אין היא ששוה לא-ליקוב. אלא שב קודם כל קשר אונשי מתמסם בין ידיה והופך לרקוביות מאוסה. לא אחת האשימו בא-אנטנה לקשי-ידידות ישנים וביחס תעלתי גרידא. אסתר לא הכחישה את הדבר בעקרו, אם כי המילה חוליתות נשמעה באזונה מנופחת ממשו. לדירה נטצתה האמת הפושטה בכך: שישכה לה המשך تحت ידייה לטיפוח אורה ורביה כל כך", נאג להוכיה אותה בכעהה בלבלה המנוח:

איש זה או אחר, "וואת נטפסת לקטנות כתירוץ להסביר את גבך אליו ולהתרחק ממנו".

קטנות... היה אסתר מגחכת בינה לבין עצמה, אם אלו קטנות כי אז באמת לא ידעה מהן גדולות. האם לא די בכמה מילים "חמיות" או "מרקיות" הנפלות מפיו של אדם, כדי למאוס בו סופית.

"היה פשרנית יותר" היה מתייף לה בעלה, "כל אחד מתנו חוטא לעיתים בלשונו."

על כך השיבה לו אסתר שלגינט-לבלה עודנה פשרנית יותר מדי.

"כלומר את מחסיבה את עצמך לטלית שכולה תכלת", סנת בה ירוחם. "לא", אמרה אסתר, "אני טלית הטורחת להתנקות ולבדוק את ציציותה בתקופה שהליכלוך באופנה".

"תמיד", היה ירוחם מסכם את שיחת החرسים שלהם, "תמיד היה הליכלוך באופנה".

אין זו אמת, חשבה עתה אסתר בשבחה באותו פינת נוי ירוחם, ירוחם לא צדק. לא תמיד נראו כך פני הדברים מסביב. לא תמיד האليلו כך הכריות את הסחי בנסמה כסוגלה להתפרק בה. דיבורים בעלמא, יטנו נגודה צעריו הדור, הרוי זו קביעה דמיונית נטולת בסיס ממש. הבן לנו ראיות וחוכמות.

אכן, לדבוניה אין אפשרות להציג בפניהם את הראות הרצויות. לא משומשائن ממצוות באמתחתה, אלא משומש שוציערים אלה לא ישכלו להבין דבר.

כיצד יבינו את דבריה אם חרד עם אל הרוחות והונסה לתאר באזוניהם את דמותו של העולם בימי נועוריה. הנה זינוק על כל ההוניות החותכות בעניין התהמכמות

צעיריה הדינמי. ואמ ככל זאת יתקשו היללו לשמע מפה הבחרות מפוזרות. היא פנה אותם למשל אל ירוויז המושא של המשמעותם ברכוב נוחות או אל מקלט-יחטלוייה המהדרדים בטרקליניהם; בעונוניות הרובים, מה כל אלה אם לא סחי.

אסתר ב乞שה לדעת את השעה, אך נמנעה מלחשיך בשעונה. לא זו העת להיות דרוכה לקרה השיבה הביתה. המחשה העיקשת שבכדרה נהפק ביתה לעיני-

חובות הסבה לה עכשו עביך תחושת הקלה. בדמיונה ראתה את עצמה ניצבת קפואה נוכח תיל' האבנים, שבר-הרהיטים וקרע-המלבושים אשר שרדו מעונה, ומתהחים מנצח ראשון המרטון של משה עטוף בחלקו באופןו צער נלעג. היא

ראתה את עצמה רוחקת ממש בפסיעות מדורות, בהתורה מאחוריו גבה התקלות תוססת של סקננים ובוחזים אשר נאפסו לחזיל דמעות-תנן וליטול מכל הבא ליד.

וזונחה? ישותמו בעלי הרגשות האנושיים, האם גם גופת בנה-יחידה היא זונחת בין גלי-המפולת, ללא קבוצה? עד כדי כך מתחבן לב-האם שלה? לא, אין היא סבורה שנחאבן. אדרבא: שוב ושוב מאיים הוא להתפרק. לפחות נתן בחיפוי נושא אחריו פתחי-המלמות. על כן קשה לצפות ממוני שיתעכ卜 בצד גופות מרוטשות.

היא טילקה כמה עליים יבשים מספסלה והשתרעה עליו. זה שנים שלא הרשות העצמה להשתהה רק מוחץ לביתה. תמיד היהיטה יוציא וחוחות בחיפורן, بلا להפיק הנאה כלשהו מן הימיצאות החוץ. דאגה לא מרכז הקבוץ מחשש שהוא

במהירות המורכבים את מסלולה הקבוע מלחוגם עמן ספל קפה או להעף מבט לעיתים פגשה במכוון שהזמיןונה לגוף העקירת היה לעבו

בצלומים משפחתיים חדשים. שומו שמיים! אין תענה בחוב ומש ישוב בביתם בלבד... כל הזמנה סתמית מעין זו נדמתה לה כחוצה מטורפת להפליג בו ברגע אל איזו ארץ רחקה.

והנה, למרבה הפלגא, היום הפלגה. היום נפרץ סוף סוף המugal הסגור של מסלולה הקבוע והוא עברה מפרק בלי-יאמן: מהלך ארבעה וחוכות שלמים ממעונה. הכל הודיע לאחיה יוסף שבינויים חදלה מושם-מה לחזרו לשולמו.

מזור עד כמה אוירית הגן הזה השילוחה את רוחה והפינה את קדרותה הנוראה. יוסף לא בא לאי הבודק... ובכן מה בכאן? אפיילו או רעה לו תאונה קשה ואפילו כבר מות, הלא אין זה סוף העולם. ובאשר לסיוע החומר שהוא מעניק לה, היא

תדע להצמצם עוד יותר ולהסתדר בלבדין. מותן קלות מפתחה החלה להתגלגל לרעיזין שאיבדה את אחיה, כשם שבדימונה כבר איבדה את בנה ואת ביתה. כל האבדות האלו, האמתיות או המדומות, לא הפריעו לה בעת לרוחות נחת מן הפינה הקסומה זו: גן עدن חבי-עדן-אנפין בתוך התופת שמסביב. יוסף,

משה והבית, חשבה בלביה, גם הם חלק מאותו גיהנום שיש להימלט מפניו. כל אחריות על אדם היא תופת; כל דאגה לו היא תופת. מי כמו יודע זאת. אך כמוכן ימצא מי שיטען שגמ' גיהנום שמשה יושב ברכות הימים.

יתכן, יתכן שכך היה ברכות הימים. ואילם עתה היה החטא לאמת אילו הציהירה שמשמעותו יקר לה בעולם, פרט לשולוח שמקום זה נס עלייה. בעודה שרוועה ברכפין על הפסל היא עצמה את עיניה ושפתייה העלו חיקוק של רוחה. כך שכבה במשך דקוטה לא מעתה וכמעט שנדמה.

ופתאם חשה גינוי ברגליה. היה זה נגיעה עדינה ועכורה לתונחת ישיבת השהרטה אותה. בתונעה נרצת נירעה את רגלה ועכורה לתונחת ישיבת מותחה.

עמדו מולה נורה לבקנית כבת ארבע-עשרה שהabitah-לאה-הביתה בה ופורה

בואה של זו היה והחוק מלהיות מקרי לדעת אסתר. אשה זו נדmeta לה ככבר-כך של היעור המושל בכיפה והחוור לקטול כל זקיפת ראש של היופי באשר הוא. משום כך לא היה טעם לנטר לה טינה: אם לא היא, בודאי היה מופיע מישוח אחר כעבור זמן ומצבע במקומה את מלאכת הקטילה.

זהותם המוגדרת של קוטלי היופי למיניהם עניינה את אסתר כקליפת השום. נטולי עצמיות היו הם בענייה וההיסטוריה אליהם היהת כאלו חיות רעה אשר שומר נשוא ירחך מהן. מוכן שבאוניה כבר היזהרו דברי היחסנות של המוני המתהדים: אותה אשה באה להסביר הביתה את בתה שנתחמה בהרכבים. מה טבוי יותר מכך. והנה מעובדה פשוטה זו מזרות הקשישה הטובה שלנו להסיק את מסקנותיה הרגשניות בדבר קיטילתו הדזונית של היופי.

יבושים להם, אמורה בלבאה אסתר, לא אני אטרח להעמיק את הרואה השתחית שלהם: טירחה חסרת תקווה. יפתח-נפש, זהו שם הגאניז אשר יטיחו כלפי בצחוך מתמוגג. היא זכרה את הימים שבהם הכניז יפה-נפש היה רוחם במשמעותו המקורית התמיימה. אנשים ביטאו אותו אז במוארפנים ובאמונה ושפתיהם לא נקמו מותך לעג מטופש.

הلغ... כמעט שלא נתקלה בו בצעירותה. עירית מגורייה היה האויר נקי ממנה בתכלית וממי שהרבה לחטו בו נודה כמצווע. ואילו ביום הלג הוא מלח-החיים. בני אדם מטבלים בו את הווייתם כדיו התקשו בתמצית החוכמה וככל המרבה לעלוג הרוי זהמושבה.

אלא שאסתר הבינה שהלעג הוא רק אפס קצחו של הקרחון. במילים אחרות: זה רק גילי חיצוני לירקון עמוק ורחבי-מידדים. ולאחר מכן מוגלים האנשים לריקון זה שם ש abortivim היו מוגלים לעובדת קיומה של המשם, הרוי שכנתן ההידבקות אינה נמוגה אפילו לרגע.

מחשבה זו לא סרה ממוחה של אסתר וברבות הימים נהפכה לה לדיבוק ממש. בוקר וערב דמתה לימי שפנסטר בראשו מוחתך החרד ההיגעות בכנימת. כך חיטטה היא בנפשה לברר שמא דבק בה חלילה שמן מאיתו ריקבן. היה ברור לה שבזקניתה אין היא מحسנת מפניו יותר מאשר בימי בחרותה. אדרבא, דוקא עתה, שכחותותיה הולכים ומילדלים, עליה לחזק את עמידה על המשמר.

היא קמה מהספסל ופעשה פסיעות יחידות לכואן ולכאנן. ככלות הכל אין לה ברירה אלא לשקע עצמה מחדר בטורם הביצה הטובעני. פינות נסתורות מעניינות מחסה למן מוגבל, אך מעבר להן ממתינים החיים בסלונות: הם נוכנים בכל עת לחבק מחדר בזרועות הפללה המהוספסות שלהם.

אסתר הקרה לזרם לה אחד מאותם לחנים עתיקים שניגן אביה בחיליו. את עוזבה את הגן החבוי ויצאה מתחת לעלות העצים הסוכרים אל שמי הצהרים הבוהקים. הרגשותה היהת כדיו שבחה שפה פצעה עצמה אכזרית ומורחתה. הנרי נוטלת שוב את התערר ומחדרה אותו עמוק בברשה. מדוע אין בה העו, או אולי מוגות הלב, להפנות עורף ולונס.

הוימרה הכבושה שהויספה להסתנן מבין שפתיה סייעה לה לשאת את רעיון שיבתה הביתה. היא התרפה על הchanן שהחנגן בקרובה, כביבול ה策טרף אליה אביה בדרכה כדי לעודדה. עידודו המודומין של האיש המת היה לדירה בעל משמעויות רכה לאין ערוך מעמידו האפשר של כל מקרויה וקרובייה גם יחד. תמייכתו הסמויה של האב לא תכיב לעולם, היא שמה לצחוק את אלה המדקלמים באווני אסתר מלות נחמה ועובדים לברר על קישואים ממלאים.

ככל שהתקרכה לסביבת מקום מגוריו של יוסף, כן גברה הימשכווה לשם. אלא שכעת לא הייתה המכילה שנבעה מכמיהה אל אותה או מdagga מטריפה לשלומו. נשתלטה עליה מחשבה קרה שם חתולף עתה על-פני ביתו, יתגללה לעיניה מסע ההלוויה שלו יוצא לדרכו אל בית העלמין. בדמיונה ראתה עצמה מזונבת בשאננות מאחוריו הגופה ומஹרת לפירוש מן האבלים עם סתימת הגולן — לפי שיפתחו הלו ברכילותיהם לזכרו של הברמן.

אך בהגיעה לרוחבו של יוסף לא מצאה שם מסע הלויה, כי אם משאית אשפה חונה בקרבת מקום וקומץ זבלים טרוחים בהעמסת תכלותם המבאישת של פחים גדושים. בחומר רצוץ ניכר אנסה את עצמה לעולות אל דירת אביה וכיוון שנקישה חלושה על דלתו נותרה ללא מענה, נחפזה לדגדוד בחזרה. ואולם אחרי צעדים

ספרונים נעמדה ונפנתה אל הזבלים. קסמה לה גם העצקנות שלוחת הרسن שנטלה חיותית שצדודה את נפשה. אפשר שדרבים ובאים מוכשרת היא לעשות טוב מהם, אבל לצעקם לעובותם. אפשר שהיא יכלה בשום אופן. אסתר הביטה אל הזבלים הללו כמוהם בלי מעצורים אינה יכלה להתחנה בטעויות

בעירוב של התפעלות ורוחיעה. אמונה התפעלה מיכלותם להתחנה בטעויות משוחזרת כל כך, ברום טבעיות זו גבלה בבחמות. עניין ורוחה ראתה ברגשיהם אלה לוכדים ומשליכים אותה לחוץ ארגז המשאית החונה, בשם שמשליכים הם בלא ניד עפער את תוכנם של הפחים המחלאים. כדי להתחנן בהם בשימח לבי

יתרה התקבשה על מעקה גינטו של אחד הבתים הסמכים. את ממשועות דיבורייהם הקולניים לא יכולת לתפוס, אך על-פי נימותם הגסה שיערכה שניים אלא גידופים וניכול-יפה. בהבטה אליהם התקשתה להחוליט מי מהם מחלחל אותה יותר, אבל למשם לא אבטה. היא לא עשתה שום ממש מאמץ לנסות להבין את אשר נפלט מגרונותיהם, העיקר לידה היה החזון הכללי שישקו לה.

ובחוון היה גלום כעין כוח מהפנט של כל ממנה את יכולת ההתגדורות פשוטה בה איזו שקיות מותקה להיחשף בלי מורה לכל סכנה אפשרית, למוס

כמעט תמיד אותו השדה עצמו — היו ממשיכים את דרכם בהילכה איטית עד אשר חס בצללו של עין. אז היה שולף האב את החליל מנורתיו ומתרפס להשمعת לחנים עתיקים, בעוד גוףנו של פרח או רמש וספגת כל מים את צלילי החיל. אחר כך היו שוטחים מפה על העשב ומשלבים אכילה קלה בדיבור עוגן.

את הטילים התכוונים הלו גדעה מחלתו המחרימה של האב. לא הוועיל שידוליו החוזרים ונשנים למען תיטול את אופניו ותרכב אל השdots בחברות ידידים. היה בדור לה שאין בכוחה של שום ידידות למלא את חסרו של אותו חום אהבי. תחששה זו והסיפה לוותה בתמידות לאורך חייה. הקשור הייחודי עם אביה, שזכה להתגנות בו עד גיל שטים-עשרה, האפיל במלואו הימים גם על קשר הנישואין שלו ועל חווית האימהות אחר הולדתו של משה. ירוחם בטל לא היה אטום לרגשות מודרניים ואף הוא ידע להעיריך לחן עבר ואשליליה של היטרות שעשויים מරחבי השdots להעניק. ובכל זאת החיים במחיצתו רך המחייב לאスター את כל מה שהסר באהבתה אליו לו עוכבת זו שرحשה לאביה. החיבת, הרוך והונען אשר ניקה מן האב בתריסר שנותיה הראשונות ניחמו לא אחת את נפשה בוחתלה בחוץות או במציאות המרה שבתוכן ביתה שלה. השניים המוקדמתו האלו היו המפלט המאושש אשר עליו השיליכה את ייבנה כל ייבנה כל אימת שנותיה מן הקום המՃודן. כבופות השפה שבילו אותו מישען נפשי משנות ילדותה, בודאי היה מסתחכת עתה כשהשר כשר כל. היא לא שיתה שום אדם ברגשות המופנים הללו. מן הסיבה הפושא שלialis לא היה עניין במה שהרגישה במעמיקה. כבר מזמן השליםה עם התהעניות הדור. ב��שי עוד התגעני בה יוסף באמת, אם היה או מתה. ואילו מין הסוכבים אותה יכולה לכל יותר לנצח לא-ישראל גiliovis נדרים של אנושיות משוחקת.

לא כן ביחס לנערה הלבקנית. יושר וHUDER גינויים מצועצעים איפיניו את התנהגוותה הנאצלת ואスター שהיא מבטה בה באופן שלא עשתה כן זה עין ועידנים.

עד שבאה האשה העגלגת והעכירה עליהן את חרבה החדרה.

בקורבה כל חשש מפגעה חיצונית. כבש אותה רצון תמורה להשלמה בינה לבין העולם. הרי כבר יגעה היא עד מאד והמדרונות העיקשת של שילובה אורה בה עד מעורותה בה גיחוך נזהה לעת זקנה: ככלות פתיה היא לחשוב שבדרכו הבלתי נאלית שיפרה כהוא זה את פניה הדברים סביבה. ברוח ותרנית מוטב לה להסכים לעובדה שהעולם אשר עתידה היא לעזוב מלכוב עוד מכבש שהיא בזמנם השוכנאה אליו. בדיעד עליה להודאות בכך שהברכה היחידה אשר הצמיחה המרדנאות שללה התמצטה בהשחתת מצפונה בלבד.

משאית האשפה הותנעה והזבלים התקבצו ונחלו עליה מאוחר. אסתור נפרדה מהם בעצר: כבודה זו שימשה לה עילה טוביה להישאר מרוחקת לאן וכעת נאלצת היא להמשיך להלאה.

הלאה... מלה מוזה. לכארה יש בה רמז להחלויות כלשהי ואילו אסתור עקרה עצמה מהמעקה הזה רק משומן הידעה שבמקודם או במאוחר היו באים להציק לה בשאלות טורדיות על פשר ישיבתה המתמשכת שם. "האם אפשר לעזור לגברת?" או: "הגברת מהכח למישחו?" לא. הגברת מופחתת מכדי לחכות למשהו, לא כל שכן לקות עוזרת. היא נתקפה שוכת תחששת רעב שהברעה את הcpf: בשעה שהגוף תושש והקיבנה תובעת את שללה, נפקת ההסתהבות בדרכים לעניין קשה מנשוא. אפילו המאוש שבכתבים הופך אז לחמה נכספת.

מיד כמו דקות נעזרה לפוש ולהשתכנע ביתר שאת בכורה לשוב למעונה. באחת מאוקן עזירות בא נוגר חותמים להחתק בנעלה. אסתור והימה אותו והחקיקה את ליהה בפלומת גזו. זה זמן רב נתאותה לחוש על ברורה את מגעו של גוף חי שופע ורכות. אמנס בזכות הנערת הלבקנית נתאפשר לה מגע מסויים. אבל החתולון התמסר ללא סייג והיא יכלה לגוף אותו כאוות-נפשה. רקעה ברגלה בחמתזען: הגור בחר בחיק החמים שלב בסוף על המדרכה כינון שוויה לחופשי חפש עתה רגליים אחרות להחתק בונעל. אסתור והימה אותו פינה מקומו לסלידה קלה כלפי יצור זה העובר בלי הבחנה מادرם לאדם ומוכן לאמץ לו את כולם לאדוני. אלא שהאדונים ברוב חסדים רק נמנעו מלדרוך עלייו ועקפו אותו מותך גבהתה יבשה.

ברחיק קצר מביתהआה מادر את צעדיה ובchnerה את המבנה החדר-קומיתי בעיניהם לאות: הוא עמד על תלו באויה סתמיות מייאשת. לא מרגע יותר וגם לא דוחה יותר מכפי שהיא. כמה השתדלה לאורך השנים לחווות בין כתלוות ביהיות. גוש האבן הזה נשאר לגביה קורת-זג שמישות וחווות לא. כל עוד מדבר בכתלים המוגנים מפני גשמי-החורף והמחזיקים בתחום מוגנים חשמליים להאייר בחשכה, נחאה. אך מעבר לשימוש החומרי כמו מאניס הם להעניק לה דבר. שום "קירבה כמוסה" איןיה קיימת ביןין לבין קירות ביתה וגם אין הם "עדים דוממים" ליסורי נפשה. מבחינהה אלו הן מליות נוכחות וציפיותה מאותן אבני מתייחסות הנן עניינות ומשמעות ציפיותה מבני-אנוש.

לפני דלת ביתה נעצרה ולמלחה: "מה זה... מה קורה פה..." הדלת שהושארה פתוחה בצדתה, היהת סgorה כעת. היא נגעעה את הידית: נעלמה. בשบทה על המפתח עליה באפה ריח פרשו של החתולון. נזכה תקווה לפשוט בילדיו את שלמתה המולכלת ולשטוף את חזזה במיסבון. הנה כי כן את יוסף ואת משה בלווה האדמה וגם מעוניה, מיקלט-טרפאים זה, החותם בפניה. הרי לך, אمراה לבלה, הרי לך נקוחת-מצווא טובה לפתחו במשהו אחר. משחו אחר שלא מן הנגע דיה רועי מהקהים. אילו נמצא עכשו בכיסה די כסף לנסיעה אורכה... אך הויאל וכוסף אין בכיסה, יכולת היא להצער בשקט על אי-העשה של מעשה אשר בלאו הci לא היה עשה.

במוחה נצנצה המחבשה שככל לא ניטה להקרוא למשה מבעד לדלת הנעלמה. הרי אפשר שככל זאת מציין הוא שם בפנים. מילא, השבה. בשעה זו נטולת כוח היא להקרוא לאדם כלשהו. ומלבד זאת, ככלות היה קם לפתוח למעןה את הדלת. בכל יראו אותה שכנים ובווא להצעץ לה את שרותיהם כמטווה לסקנותם, היא זהה קמעה מהמפתח והחטיקמה בשולי חזרה.

ופתאום, מותך ביתה הסגור, בקע קול אדם. ולא סתם קול, אלא קולו של משה, אף כי מתכתי יותר מן הרגיל. אסתור הוזקפה בסערות ובחרתרכה אל הדלת עשתה אונונה כאפרכסת. תחילתה התקשתה לתפוס את המלים העמוסות, אך דבר אחד הבינה מעל כל ספק: זו השמעת הקלה ברשמרק. אטי-אט, מן הסתם כתוצאה מהנעת כפותו במכשיר, נתחבר צלילן של המילים והן קלחו אליה בשפט:

" — — הפתעה? לא. אני חושב שאת מופעתה, אמא. יתכן שאחרים יופעטו לשומו אותו מדבר כך. לא את. בחוש ההבחנה החד שלך בוודאי הבנת שבצעם מועלם לא חדתי לדבר, אלא שבחורת בדיבור השתווק. קולי לא אבד לי, אבד לי החשך להשמי אותו ברבים. הצלחתך לדכא בי את הדחף להציג ולהפגין את עצמי בפני הזולת בברנות בלילה פסקת. נגמלתי מן המשחק החברתי הנלענו זהה. יכולים الآחים להציג אורי בים הקישושים שלהם, אני אעתוף את ראשיכי בבד הזה הספג ריחות שללי, ריחות נעימים לי כל כך, ואחכה בהבלגה לשובה של הרומייה. ככלות הכל אין הם תובעים ממי תביעות מופורות הקששניים"

הללו השובבים אותם. נדרש מני רק להוציא למלא לשביות וצונם את תפקיון של חולה הרוח ותמורת זאת מקריםים הם לעת עתה את ההסכם שבחטקה להניח לי לנפשי. אבל מה עשה אם באחד הבקרים הבהירם אומם פטפטנים בראים יתכלדו יחד בחחלטה שהגעה השעה להתקנות מן החולי המדכא הרכז תחת אפס. הם יתלשו אותו מן הספה הרכה הזו וישלחו אותו להתחרד עס מטורפים אחרים, הרחק מן האוכלוסייה השפואיה. אז לא אוכל עוד לגח עליהם בני לבין עצמי. מצוקתי לא תוחיר עוד מקום לגיחוכים. ההצעה המופנים והחשי

שלוי יכול להנעים לי כל זמן שאת, אמא, תעמיד כקיר-מגן נגדם. אבל מושעה שהקייר יקרות, הם יפריצו פנימה וישאו אוית מכאן בפיגונות נוצצים, אני סומר על הדוד יוסף: למען מצע-הנקון הזה הוא יגיס אותם בחומוניהם. ואני יודע שהוא — — "

אסתר ורחה מדרת ביתה ובשובה להתייחס בשולי החזר חדרה לשמו בבהירות את מילוט הרשםkol. משה צדק: היא לא רופתעה כל ודרכו לא היה בבחינת תגלית מסעירה. ואולם שיטים ממולתו הדהה באזינה במלא תוקפן: קיר-מגן. התיחסותו אליה כל ריק להשתלטת מחודשת של אימת הנטול המעי. עד שהבחנתה השירה חלל ריק ריק להשתלטת מחודשת של רענן הזרקתו להגנתה, עד שהיא יכולה לאו. ואילו עתה בא ויודיעו של משה בעצמו לטאטא אלהו זו ממנה והלאה.

ברוגים אלה נהחו לה במפגיע כי דווקא ממשום שאיןו מטופר משוער בנה להגנה מפני העולם הסובב. כמוותה כמותה, בראיהם הנוקבת נגיד על שניהם לאורות את המפלצת בליך וspark. שניהם מביטים אל העולם בזועה, בעודם המונחים מעתלים עמו בתשוקה.

אסתר קמה בפתיעה: הנה יוסף הולך וקרב לביתה בצדדים חפוזים, ככלו אומר נחישות נמרצת. שומה עליה למונו את ניסיתו לחזר, פן ישמע את קולו של משה ברשםkol.

"שלום...", התנסם יוסף, "מה קרה? מודיע את עמודת פה?" לא כלום, לא כלום, השיבה לו אסתור בקורץ רוח, "בוא, נלך מעט".

"לאן?" השתאה, "השאלה את משה לברוד?"

"עוזב את משה?", אמרה, "ככל שנעוזב אותו לנפשו, כן ירווח לו."

"מה זה?" שאל בחצומו על כתם הצואה שבסמלתה.

אבל אסתור כבר רחקה מהמקומות ובלי ביריה הילך גם הוא בעקבותיה.

"ויהקניות?" המשיך בשלו כעבור רגע.

אסתר האיצה במוועיל-יד שתום וויסף השתקה, אך לזמן קצר בלבד. ובשובו לדבר אמר לה שהפיגישה נחנסה הרבה יותר מן הצפוי.

"איו פגישה?" שאלה.

"מה פירוש איו פגישה?", תהה, "הרי שלחתי את בנים של השכנים להודיע לך."

הוא לא בא אליך?

"בא", ענתה, ותו לא.

"שמעין", אמר בהגעים לתקין, ובכלל, התנהגו רק משונה מאוד היום. את שותקה, אין מסבירה דבר ולי אין סבלנות לכל המזוריות האלו. אם אין זקוקה לי עכשו, אלך לנווח".

"לך לנווח", קפזה אסתור על המצחיה. רצונה להיפרד ממנה נעשה עתה לצורך. אולי שאל אותה בשעה זו מתי תפאה שוכ לבקש את עוזת אחיה, היטה משכבה בפה מלא — לעולם לא. כיצד יכלה להשליך את יבאה לאורך השנים על יצור אוטומ-ילכד כל כך. עד כדי כך סינויה התרלות את עיניה.

"אפשרו לא מצאת טעם להעתנין במתרת הפגישה שבגללה איזהית?", רטן יוסף. ומהחר שאסתור הסתכלה בו בראשת אדרישה הוסיף: "בכל זאת כדי לך לדעת שיזומתי פגישה בלשכת הברירות. רציתי לברור מהי מידת הנכונות שליהם לינו במציאות פתרון למצבו של משה".

בנידיע נפהקה אדישותה של אסתור לזעם בהרע. אישונה זו על אותה גיצ'ארס.

"לך לנווח", התפקידה מלזעוק, "לך לנווח ואל תחוור הנה עד שakra לך".

"מה זה את אומרת?...", לא נותר לו אלא להחות בינו לבין עצמו, שכן אסתור נפנתה ממנה ומייהה לכיוון ביתה.

כשנמצא שוכ בצד הדלת הנעולה התחה אוזנה ונוכחה שהרשמרק נדם. ככל מאודה נסכה כעת לכיסא המוגע שלה, לצינית-מעונה, להחטקה עצמית שלא תופע על-ידי מביטים זרים — במחיצת דמוות הדלת, "פתח לי... אני עייפה... הקשב לי, משה..."

היא נדמה לה שהשкат העמוק אשר עלה מתחם הבית יימשך עד אין סוף. ביאושה החבה להזעיק עובי-אורה שיפרצו למנה את הדלת. אך ככלות הכל לא נצרכה לכך, מושם ששמעה את קול המפתח בחור המנעל. בלי שהיות עתה על הדלת ופתחה אותה.

המראה אשר נגלה לעיניה היה מראהו השגור של הבית, בתוספת הרשםkol הדומים שנח על הספה בצד משה. הוא ישב כמנגגו כסויראש ובוגרים מצומודות ולא הבית אל אמו בהיכנסה.

אסתר לא השמיעה הגה, נגשה היישר לחדר האמבטיה ובחרסיה את שמלתה נשיה כאילו השילה מעלה את טינופתם של החוץ. אחרי ששכבה קמעה בעצמת-עיניהם על יצועה, באה לשכת על הספה ליד בנה. בהניחה את זרעה על שכמו, משכה אותו אליה בעדינה והשעינה את ראשו — גוש העופרת הקשיש הוה — על כתפה. הריח אשר נדף ממנו היה בלתי-נעים אך משפחתי. "כשווים יגיסים אותם במוניהם", אמרה לו בשקט, "הוא ייאלץ לחולש אותו מכאן יחר אתך".

סיפור מעשה השיעבוד; ז'אנָה באקט של מתמורפוזים לשוני, מנוק ליחסו השיעבוד, המתקיימים במישורים השונים, משקל סגולי שכמוו

כחזרות חרוט. חרוטו היחידה של האדם כבעל-תפקיד בעולם הזה היא החורט ליצור בכוח דמיונו את עללמו התודעתי בעולם מודע ולטעון עולם זה במשמעות אישית, בכל התנאים. מבחנה, לפ' זאנָה, הוא ב"נאמנותו ליצרי דמיונו" (138) באשר הם,

ואגורת האדם היא בא נוכחותו לקל עליו ולשחק באופן שלם את התפקיד נתן נאמנה ולחת בו שימוש – היא עימיו, לשחקו נאמנה ולחת בו שימוש – בגדיר חרותו האנושית של האדם. אצל זאנָה היחס

שבין העושה למשעה נקבע, אם כן, בכוחה של היזירות האסתטית והראות האידונית שלו, המהפקת את היזירות. היא לבדה עשויה לקבוע את "אופיו האחראי" של מעשה הרצח, מעמד המשפט, אף בית הדין, הסגור, מושבים וכל ציווא באלה.

המשמעות היא יפה כל כולה יהשית, וברשות הפרט. בקרקס הלולין הוא המלך. או האדי. או הליצין. או הרקננית וכו'. הכל לפי הניסיות. מות הזקן הנרצח בידי מרדונה הוא אפיודה מקרית, אבל תפקידו הרוצח והנרצח – קיימים לעד. התפקיד הוא כמעט-אטטי במובן היינו קימיל-עד, משתנה רק בכוח האיש המאיישו, שהוא המוביל והדרינאי. אצל פוגל, לעומת זאת, חם התפקיד עם המאייש

(הספר מסתיים במלים "תיהה מה הלילה").
כעניבפתה, ייבורו של פוגל חולם כדי להתפרק רעשה מעשה כדי להפר את המזימה, תוך התפקידות מייסרת ונשאה מודעתה במחירות הגבהה; אצל זאנָה הוא מתחפה מיטורי המציגות הנאלחה של בית-האסורים אל אפשרות החלום, ומשיו, חלקן מן המזימה, כמו מואשים את המזימה ומתחים עימה.

האם נחשפ' בעינינו העולם שבו אנו חיים ביטודו במונחים של ברית המותירה לאדם סכוי לא רק סטטיסט של השטן, ושםנו יזרום לנודים בעולם של מזימה שטנית, שראם דמיונו עשו להפיח בהחסד "אלוהי"?

דומני שבמובן זה, אולי בעייר ובבד, הרומן של פוגל – שגיבתו מפסיד את המערה בשם הייערכות נפשית שעיקרה "אל תעשה לחברך וגוו'" – הוא אף על פה בן רומן "יהודי", השואב ממחשבת היהדות. מה שאין כן צירתו של זאנָה.

דינה קטן בז'אנָן

מחול המות או: המת המת המשך עמ' 21

"תחרה נרकמה בין שמיים וארים" (עמ' 329). גשור בין המיסטי והמוני, בין הדמיוני לארצי. הגיעה המיסטיות קבעה שהמית אותה. התפיסה הממשית היא שלא כך. התחרה היא הצמיחה מן הק靡לה, אותה אחדות טולטואנית כי אין אדם ליקום. לוין מגעה למסקנה כי האמונה באלהים מחלצת אדם מהי "cars", חיים שמתהה לרע�탠, חסרי מושמות. אלהים של א.ב. יהושע במקורה זה היא האבה. כהיפוכה של תפיסת ברשותה של מין. תרגולת המין של מולכו בשנות מות אשטו היהת מתה. "מודחאים ממש להתח庵ב".

חרזה לארץ. החותנת, אם אשטו, זו של אורוך הספר דרש את הסתלקותה, כאלו גוללה את חי אשטו וניזונה מהם, גוסטה. מולכו, שהתמודד עם המות, שركע עם בשרו, שהיא המות בעצמו, כבר אין פוחדמן המות. כיוון חזיה את אשתו הריאלית, פגו בעיטים. לא יהופט עוד מקסמי. "הוא עצמן עלה בדרגה, לא עוד עברו הנרצע ההנאן, אלא מפקח עליון" (עמ' 342). המתה שוב לא תמית את מולכו.

רי庫ד המותים גם, נפתח ריקוד החיים. ומוטב לא להיזכר בציורו של אדווארド מונק "ריקוד החיים" כדי לא לשבך תקווה.

שרית פוקס

החיים, משוחרר תדריך את הערכיהם האסתטיים הנחשפים גם במעשים הנואלים, ואולם טוען במשמעות קיומית. זוהי שפה נשית חדשה. רך שפת-הנפש, רך הראות הפנימית האחורה, זו המהפקת, מסוגלת להפוך את יוצרות הקלה. אפשר אצל זאנָה לראות אלוהים חיים גם מבני האנוש הניתקה והמאוס: "אלוהות" של זאנָה, כשהיא מבחןיה "כִּי זווע החששות נתמן בה (זעם, לעג ומיאוס אלוהי)", הרי היא עושה לה "אלוהים מאהבתה, אלה רם ונישא מלאלים, ישו והעלמה הקדושה גם יחד הסרים כולם למשמעותו." (עמ' 67)

גם אצל פוגל וגם אצל זאנָה, הכוח הנפשי נתפש כמודצי, אלא שהאדם של זאנָה לומד להפעיל כוח מן האופן שבו יצטריך: את אלברטו הפחן ניתן לאלהוב "בשל פחדנותו". ("את הכאב" – כתבה וולך – "לטוביו, לסבול פחדות מן חותלה הבלתי נמניע, זאנָה עולם של حرות מסבל (לפחות حرות פילוסופית!) בטכנית של משרה מעין שניי הצופן ("אני הלא ניזון מן האسن") הוא אומר. במנון זה, אצל פוגל מובל העני המתאפיין, באוףן דטרמיניסטי, אל בית עני, הנפרץ בכוחו של המעשה האלים

כמעשה היחידי הנוטר לפניו בתוך מבן של האפשרויות הסגורות בגל אלימתו של הצד השני; אצל זאנָה המעריך הניסיתי הרכה יותר וחב. מודונה של איננו רך ורוץ ונגב, כי אם ב"תקפידו" נידון למותו הוא מגלה מכך להרבה אירונית למושיע הנוצרי (ראה עמ' 161). מדונה, חביב ואלהים, הם שלושה גיבורים של עולם הונות והפשע הם גיבורים של

יחסי אהבה והמוסכאים, כמו שם גיבוריו של סופר "המשוגע על תחפושות". כל מעשייהם, ובערך גואל, גם כאשר ביצתו הרגשה מחודשת רגשותיהם, מעלילהם – מתחאים על הגבול הדק שבמיוחד תלם לבן מעשה-השיה, העיניבפתה שמעני זאנָה הוא העני כמאח האבסורי, נמן לעני ולטבעה האבסורי של אhabתו. תודעתו מחייבת את המציגות בשיטתה של היפוך יוצרים, בכוחו של זאנָה ולשונו המיוודת ב민ינה. ביצירתו של זאנָה נודע ללשון תפקיד מטפפורטי ביחס למציגות. בכוחה של הלשון בלבד מתרחש המתמורפוז של העני-בפתח, שמשעה שקיבלה על עצמה את תפקידו, והוא הולך ומציגי בנכדים לשוניים לשוני-מציאות. וזה אולו סוג של "עשיר" שמתהיה בכיכול לעני-בפועל, עני המכיר בעני ובאפשרויות לשונו להפוך – בכוח דמיונו היוצר – את יצרות העני,

לטובתו. עושר הלשון הוא עושר אפשרותיה של התודעה האנושית לבטא את דרישות אבחנותיה, כושר התמרון שלה במצבי קיטטורופלי מלכתחילה, שעילן הוא פטור מחווית הקטסטרופה. המין, שמללא תפקיד אינטנסיבי באחבות הגברים של גיבוריו הספר, עללה כמטפורה הגדולה של ערגה, קירבה, ממשות של קיום בלתי מותנה בסיבות עבריות שמקורן לעצמו. אצל פוגל, לעומת זאת, ניצבת המתה האבסורי כעניבפתה; העירון השליט בעולם שמעמיד פוגל הוא הפסר – כנגד הקפאה, ומתחיקן של המלים לנסה את טיבה ונוסיבותה של ההפה.

בועלמו של זאנָה, נועד למילים לאו דוקא תפקיד הדיווח והמחשה, אלא תפקיד ההפיכה והיפוך – המשמעות. במנון העשר הלשוני ומקרו בערוות התודעה, הרו שוכני הלשון הם נכסי העני-בפתח. חומוודותיו בעולם שכלו סכלם חמודות הגוף ומוכני הלשון, המגלת לו את פניו האחורות, המודמיינות, של העולם. מודמיינות, ובוכות זה – אפסריות. יצירתו של זאנָה היא המכחשה לשוניית עתירות אפסריות של עקרון חרות הכראה שנינה לאדם בכוח דמיונו הלשוני, כבריה של מציגות אלטנטטיבית, בעל כלים משלה, אסתטית בסורה והופשית מזקה מתחה למערכת שיפוט מוסרית עוכבית מקובלת. זה גם אופייה הבסיסי של תודעתו החורות של זאנָה, כפי שהוא מKENה אותה ליגירוי.

כגンド "השפַּן" הנושא של פוגל, המתנסה לשורות עס של תפקידיים), על המשמעות שניתן למצואו במשחק זה. ביצירתו של זאנָה היפוכי המשמעויות מושגים בכוח הלשון. הלשון, כשפת הנפש, משמש בפי בית-יוצר של ממשויות השוואות את כוון מהיפוכו יוצרות. המעשה הלשוני, המתמחה אחר מעשה

את "השפַּן" האנושי שלו מציב איפוא פוגל בתוך מערכת של זיקות חברתיות ואתניות שכולה דטרמיניסטי וכל מעשה שיעשה הגיבור או לא עשה אך מאשר בדיעבד את הפרטטים הגורליים הקובעים את חייו.

זאן זאנָה מעמיד במרקם יצירתו את ההומו ה"אלוהי" בתוך מערכת של אפשרויות פתוחות – עקב ובגין הכרתו המוחצתה, מרושם ומילכתחיליה, בקיומה של המערכת הדטרמיניסטי, שהפרטטים שלה משמשים לו נקודה מוצה. יצירתו של פוגל מסתכמת בתהוושה חריפה של אבדון, השיריות, האין-

מנוס, והمسקנה העולה מהשתלשלות קורתiox של חיו אדים עלי אדמות; אצל זאנָה נCHASEים האבסוריים והכרוכה בקרע פורה לצימחתה של תביסת הפעלת על חווית-המציאות של גיבוריו באוףן כמעט תרפואיים (אם גם בתוקף מודיעתו ומעורבותו של זאנָה כיווץ-ייצור). בכוחה של נקודות ראות המהפקת תדריך את היצירות, באקט של פרודוכס קוגניטיבי וסגוני, מושגת ביצתו הרגשה מחודשת של גאות הנפש וטעם הקדשה האבודה, במונחים של חילוניים ובכלים אסתטיים מיסודם. על חורבותיהם של הזיקות האתניות והאידיאולוגיות של העולם

הארופי הקודם-מלוחתי מעמיד זאנָה מערכת של זיקות אסתטיות, שבכוון נתענה המציגות במשמעותם כבוגר היפוך ובירורו של ובערך גואל, גם כאשר בפועל היא בשיא כיעורה וגינויו במנחים הקונבנציונאלים, נמן לענייה עוסקות בשeriorותה של ההוויה המרושעת, בשיתיהן הרוע בטלתי נתפש (כלומר, לא תוצר של מערכת חינוכית, חברתיות, פיסיולוגית וכיו'כ'), אלא חלק ממפעצת הנסיבות האידיאולוגיים שיש להם שליטה – בנפש האדם: אצל פוגל (בדמותו אשת הגיבור – תיאיה), בכל אימתו השירודית של רוע נחרץ, בעל סגנון אישי משבכן, רוע שאינו ניתן לפיסוס, לריצוי, אלא רק להכחשה, לנסוך עקפה ולהדרכה – או לאקט של סילוק פיי מן העולם, ולפיך רוע שאינו ניתן לכל צורה של הסבה או המרה. אצל זאנָה הרוע, אף הוא שרירותי ומסוגנן בתתגלוויותיו השונות, ניתן להמרה מתמדת על ידי שינוי היחס אליו. שינוי זה מכיב נמנעות עצימות ונאמנות להכרה בהוויתו המרושעת של העולם כהוויה אלוהית; הכרה שהיא חילק מוחקי המשחק ומקסמו, חלק מתפישת עולם הפטורה מתוקה לשנות את המציגות על-ידי ביעור הרע מקרובה. השינוי מהייב גם הפנה ויישום פעיל של עקרון האיפכא- Masturbation.

תקפיד כשם-המשחק לעומת משחק

שם התקפיד

אם הרומן של פוגל מוגדר, ובצדיק (באחרית-דבר), כרומן אורבני מוכחים שבקובוק השוקד בכםעטה-הנהנה על מנת זאנָה כנובע מז'אנָה שבקוים עווועים של אדם המופק

כל גוני הכאב שבקוים עווועים של אדם המופק לשירותו כחוות הנפש ולaimת הקוים המותנה בכוחות אלה; "ושעה" יצירתו של זאנָה בידיק את ההיפוך. מז'אנָה מעלה עלם הבני על הכרה בהפה כולה לתפקידו של כליל המשחק המקבלים ויצירת כללי משחק אישים. במרכזו עני המסכנים מראש עם עני ומחער לא פוגה ללא הפגיעה התעשרות פרודוכסלי, עני-

בן-חוירין הפטור משלילה ש"החיים הם מקום אחר" והריהו, בלשונו של זאנָה, "מודיע בקהל מז'אנָה שהוא מודען תחת מז'אנָה, אלא הוויית", בערכם של דבריהם הוא ייחסי, מותנה ובן-חולף, ואני כפוף לנורמות חייזניות של מערכת חוקיות או השקפה מוסרית, והתלות היהידה היא התלות בתפקיד (הקביע), השונה, המתalgo – אך תמיד מוגדר ונחפש כתקפיד, ובוחים עצם – כמשחק של תפקידיים), על המשמעות שניתן למצואו במשחק זה. ביצירתו של זאנָה היפוכי המשמעויות מושגים בכוח הלשון. הלשון, כשפת הנפש, משמש בפי בית-יוצר של ממשויות השוואות את כוון מהיפוכו יוצרות. המעשה הלשוני, המתמחה אחר מעשה

ביסוס והרחבה של ערכי תנועת-העבודה

שיחה עם פיני שומר — סגן יו"ר המרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות וחבר בוועדה המרכזית.

להתמודדות בשטח. העבודה כאן נעשית על-ידי המרכז לחינוך דריעוני, המפעיל קבוצות דיוון, משחקים-סימולציה וכדומה, וממעיט עד למינימום בהרצאות; מתחך רצון לעורר שאלות, ולא להסתפק - כפי שהוא נהוג בזמנו - בתשובות "מדוקלמות" בלבד. ובאשר להרחבת הידיעת האינפורטטיבית של המשתלמים, המגמה כיום היא להעסיק בכך מסבירים במקום מרצים. שתי פונקציות נוספות העוסקות בהרחבת החינוך הריעוני הן - בית הספר לווערדי-עובדים, בהם עוברים חברי הוועדים - אופן וולנטרי - קורסים בתחוםים שונים, כמו הכרה יכולה "קריאה" של מנגנים, הכרות עם נושאים משפטיים רלוונטיים ובודמה; והפונקציה השנייה - הרשות המרכזית לחינוך ריעוני, האמורה לתאם את כל מערכות החינוך הקיימות בתאים הסתדרותיים השונים, וליצור מעקב שיטתי וככליים לקליטת ההזון החוזר של המשתלמים בכל המסגרות הנזכרות.

ב. קרוב מועצות-הפעלים. המקומות למערכות החינוך. ג. ביסוס והרחבה של תנועת המוחנים. גם בחינוך הכלתי-פורמלי פועל המרכז. ראשית בתחום העבודה עם מבוגרים, בוגרים של השלהת השכללה. פרויקט ייחודי לנושא זה הוא "עלניית", הפעיל בשיתוף עם האוניברסיטה הפתוחה, בו יכול כל אחד מהעובדים להשלים את השכלתו עד תואר ראשון ללא תעודת בגרות, בנוסף להעשרה מיוחדת, בה הוא חייב, בתחום תנועת-העבודה. הפרויקט מסובסד על-ידי ההסתדרות (באזרחי פיתוח נועז גם על-ידי הסוכנות), ומקיים כיום למעלה מ-1000 תלמידים, כאשר הכוונה היא להגיע ל-3000 בשנה הבאה. תחום אחר בחינוך הלא-פורמלי עוסק ב"תגבורים" של הפעלים - חברי ועובד העובדים, פעילות - נעמ"ת, פעילי השכונות, ועוד - בנושאים אידיאולוגיים כמו - הכרת מבנה ההסתדרות, יעדיה וביעותיה האקטואליות, והקניית "כלים"

המרכז עוסקת בתרבות ובחינוך. אתמקד בחייב הקיים בתחום אחריות היירה. וראשית, בראשות החינוך של ההסתדרות. ראשונה להן רשות "עמל" לחינוך מקצועי, העונה הן על הצורך של קרוב הנוער לחדעת העבודה, והן על הדרישות העולות מההתקפות הטכנולוגיות המוצאתת בתקופתנו. למסגרות-חינוך נוספות שມפעילה ההסתדרות, שיכים בחית-ספר תיימן של נעמ"ת; רשות מישל"ב הפועלת הן כמערכת תיכון אקסטרנית והן כמערכת חינוך לבוגרים, ובתי-ספר של תל"ם להכשרה מקצועית. כל הרשותות הנזכרות עוסקות בהקנית תוכניות הלימודים הנדרשת עפ"י תקנון משרד-חינוך ומשרד-העבודה, ובנוסף לכך הן מקנות בהרחבה גם את נושא תנועת-העבודה וההסתדרות.

ובאשר לחידוש, הרחבה והעמקה של ערכי התנועה מיסודם, מופיע המרכז שלוש מסגרות עיקריות:
א. המחלקה לחינוך, העוסקת בהכשרתםורים בנושא זה, באמצעות השתלמות של שתמן ואחרות.

ב. תנועת המוחנים המהווה את גרעין הפעלים המעווניים בקידום הנושא בכת-הספר - בקרוב תלמידים והוריהם.
ג. הפעלת מועצות-תלמידים בבתי הספר התיכוניים - עיוניים ומקצועיים.

במשך לכל אלה, אנו נמצאים עכשווי בעיצובו של תהליך ניסוי חדש לקידום הנושא בעדרות וועדות מקומיות שליד מועצות-הפעלים, הפעולות, בנוסף להורים ולמורים, עם כל הגורמים הקהילתיים האחרים המעורבים בחינוך. והתוכנית הקרויה המתיחסת לעניין זה, היא ארגונה של ועידה ארצית שתכלול 350 צירים ושתיקרא "הועידה לקידום החינוך בערכי תנועת-העבודה". הועידה תכנס במאי שנה זו ותתמודד עם שלושה יעדים מרכזיים:
א. גיבוש מנהה פעילים גדולים.

זה השיק היחיד...^{לטוי}

האפשר לך לנקנות הכל, בכל מקום, ול לקבל הנחת **תשלומיים**. אבל, חשבו **יחסיב ב'10 תשלומיים... ויתר**.

דיסקונט DISCOUNT חשבו שיקים
נקנות הכל. בכל מקום. בשיק אחד. והחשבו **יחסיב ב'10 תשלומיים ... ויתר**

פְּתִית וּרְזִית.

לטומרי משקל

טבלת השוואת ל-100 גר'.

רכיבים	פְּתִית שׂוֹדי	פְּתִית שׂוֹדי "המתחרה"
קלוריות	366 גראם	375 גראם
פחמיות	74 גראם	80 גראם
שומן	1.5 גראם	3 גראם
תטרו	0.35 גראם	0.85 גראם
חלבון	16 גראם	10 גראם
סיבים תזונתיים	15 גראם	—

פְּתִית זה לחם בשביי

לָרְמָה